

Verdal
kommune

ÅRSBERETNING 2020

Årsberetning 2020

[Introduksjon](#)

[Grafikk og nøkkeltall](#)

[Sentrale kapitler](#)

[Lenker](#)

[Tjenestekområder](#)

[Innledning - forord og formål](#)

[Året 2020 - Evaluering og målo...](#)

[Sammendrag analyser av regnsk...](#)

[Læringspunkter til økonomiplan...](#)

[Regnskap - Driftsregnskap og b...](#)

[Regnskap - Investering og finans...](#)

[Regnskap - Balansen](#)

[HMS](#)

[Likestilling og mangfold](#)

[Internkontroll og etikk](#)

[Finansforvaltning - rapportering](#)

[Samfunnsplanlegging og planverk](#)

[Status politiske vedtak \(liste\)](#)

Innhold

Innledning - forord og formål	4
Forord fra kommunedirektøren	4
Formål og krav til årsberetning	6
Årsberetningens struktur	8
Året 2020 - Evaluering og måloppnåelse (ikke økonomiske)	9
Avvik fra budsjettpremiss - generelle	15
Måloppnåelse plan og styring	25
Måloppnåelse særskilte satsinger	29
Sammendrag analyser av regnskap og økonomi	31
Hovedanalyse - Regnskap og økonomi året 2020	33
Historikk økonomisk utvikling	40
Budsjettavvik	42
Måloppnåelse finansielle måltall	47
Mål om 2 % netto driftsresultat	47
Mål om 6 % disposisjonsfond	48
Evaluering av kommunaløkonomisk bærekraft	50
Læringspunkter til økonomiplanprosess	51
Regnskap - Driftsregnskap og budsjettavvik	55
Totaloversikt økonomi	55
Fellesinntekter	56
Finansinntekter og -utgifter	60
Lønns og pensjonsutgifter	62
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene	66
Budsjettavvik i tjenesteområdene	68
Regnskap - Investering og finansiering	71
Status investering og finansiering (2A)	71
Regnskap - Balansen	78
Anleggsmidler og lånefinansiering	78
Gjeldsnivået	79
Gjeldssammensetning og renteeksponering	80
Langsiktige bindinger	82
HMS	83
Sykefravær per tjenesteområde	85
Likestilling og mangfold	86

Internkontroll og etikk.....	88
Internkontroll og etikk.....	88
Finansforvaltning - rapportering	93
Del A: Sammendrag og marked.....	93
DEL B: Finansielle aktiva	100
DEL C: Låneporteføljen	103
Samfunnsplanlegging og planverk	109
Status politiske vedtak (liste)	113
Kommunens tjenesteområder	117
Administrasjon, styring og fellesutgifter	117
Barnehage	121
Grunnskole	123
Helsestasjon og lege	128
Helse og omsorg	132
Sosiale tjenester	137
Barnevern	141
Kultur og idrett	143
Plan	149
Landbruk og næring	150
Samferdsel og veier	154
Brann og redning	155
Vann avløp og renovasjon, selvkost	158
Kirke	159

Innledning - forord og formål

Forord fra kommunedirektøren

Hold ut, hold avstand, hold sammen!

Innledningen til årsberetningen for 2020 skrives i overgangen mars/april 2020, etter et år som ble grunnleggende annerledes enn forutsatt. Som overskriften forteller ble 2020 året hvor vi for alvor fikk lære oss om viktigheten av smittevern, hvor vi fikk erfare hvor sammenkoblet verden har blitt og hvor vi fikk oppleve hvor krevende det er når mange frarøves muligheten for samhold og fellesskap. Det har vært et år hvor hovedfokus på å være tjenesteleverandør, myndighetsutøver, samfunnsutvikler, arbeidsgiver og lokalt folkestyre – har blitt gitt en grunnleggende annerledes kontekst. Vi har lært oss nye begrep som kohorter, r-tall og det har blitt behov for å lage nye regler rundt aktiviteter som vi tidligere ikke trengte å ha så stramme innramminger for som bryllup, bursdager, begravelser og idrettsarrangement.

I fjor ble det skrevet om behov for en endringsdyktighet og et behov for løpende endringer, og 2020 ble året for å levere på det. Med nye spilleregler og endrende forutsetninger ble behovet for digitalisering, for annerledes organisering, for kreativitet og nytenkning helt avgjørende for å levere tjenester. Og heldigvis har Verdal levert på endringsdyktighet, men i et tempo som nok har vært krevende i forhold til slitasje på mange arbeidstakere. Det er krevende å stadig måtte endre både organisering og gjennomføringslogikker i tjenestene, og det er krevende å sikre at innbyggerne ikke skal bli frarøvet tjenester, men heller ikke bli eksponert for smitte. Dilemmaene har vært mange, og de vil nok følge oss i årene som kommer også.

På tross av en verdensomspennende pandemi har likevel de generelle samfunnstrekkene i 2020 vært en videre forsterking av de siste årenes trekk, både i Verdal og generelt, med hensyn til ressurstilstrømming, reguleringer, innramminger og forventninger. Dette gjelder også flyttestrømmer og befolkningsendringer inn mot større byer. I Verdal ble det født 135 barn i 2020, og befolkningen økte med 38 til 14.986 innbyggere ved årsskiftet. Dette er en videreføring av et fødselsnivå Verdal har hatt de siste årene, men også på landsbasis har antall fødsler gått markant ned de siste årene.

Regnskapet for 2020 gjenspeiler et spesielt år. Netto driftsresultatet på 36,6 mill kr (2,9%) ligger over anbefalte minstenivåer etter en klar forbedring de siste månedene av 2020. Lavt lønnsoppgjør, lavere pensjoner, kompensasjoner for pandemirelaterte merutgifter og inntektsstap ga til slutt en driftsmargin som var god. Det var mye usikkerhet underveis i året og det var først i de siste månedene at budsjettprognosene viste at det var mulig å unngå en negativ driftsmargin. Men dette har naturligvis også en annen side. Mange besparelser skyldes lavere aktivitet i forbindelse med at samfunnet har vært mer eller mindre nedstengt. Det har ikke vært mulig å levere fullt ut på samfunnsoppdraget og det har naturligvis også påvirket tallene på den måten at pengene er holdt tilbake på grunn av manglende aktivitet. På den annen side er det fortsatt et underliggende driftsnivå som er høyere enn bevilgninger i mange av tjenestene. Særlig stort har misforholdet vært i helse. Merforbruket i helse har vist en klar tendens til bedring de siste månedene av året. Kommunens disposisjonsfond har økt til ca 67 mill kr (5,3%) og betyr økt robusthet. En positiv driftsmargin og en økt robusthet gjør at kommunen går inn i 2021 med et bedre handlingsrom enn på mange år.

Gjennom 2020 har arbeidet med å realisere nytt Bo- og behandlingssenter og ny skole for Vinne hatt stødig kurs. I tillegg er kommunens planverk i ferd med å få finne en ny form som er bedre tilpasset dagens og framtidens utfordringer. En rekke spennende utviklings- og investeringsprosesser er på

Årsberetning 2020

gang både i organisasjonen og i samfunnet for øvrig, men mange av dem har måtte tåle litt redusert framdrift.

Organisasjon gjort sitt ytterste for å klare de økonomiske bevilgningsmål kommunestyret har gitt i 2020, i et år med behov for ekstra smittevernsfokus i alle tjenester. Mange har klart det økonomiske målet, noen har ikke helt klart det – men gjort like krevende vurderinger og ytt god innsats. Det er små marginer, og vi ser at fokus på samhandling, prosesser, ledelse og medvirkning har stor betydning for alle typer resultater.

Verdal kommune har økt lånegjelden betydelig gjennom 2020 og har en ambisiøs plan for investeringer i gjeldende økonomiplan. Samtidig som det er viktig å investere for fremtiden, så er det like viktig å finne riktig balanse mellom låneopptak, risiko og behovet for endringer i tjenesteproduksjonen. De valgene som gjøres i dag, vil påvirke kommunens økonomiske bærekraft og handlingsrom lenge etter utløp av økonomiplanens periode.

Takk for innsatsen i 2020.

Frode Kvitem
Fung. Kommunedirektør (01.10-31.12)

Geir Olav Jensen
Kommunedirektør

Nytt helsebygg og ny skole

I forordet er de to store investeringsprosjektene i 2020 omtalt i nettartikler på kommunens hjemmeside. Her er lenke til de to artiklene:

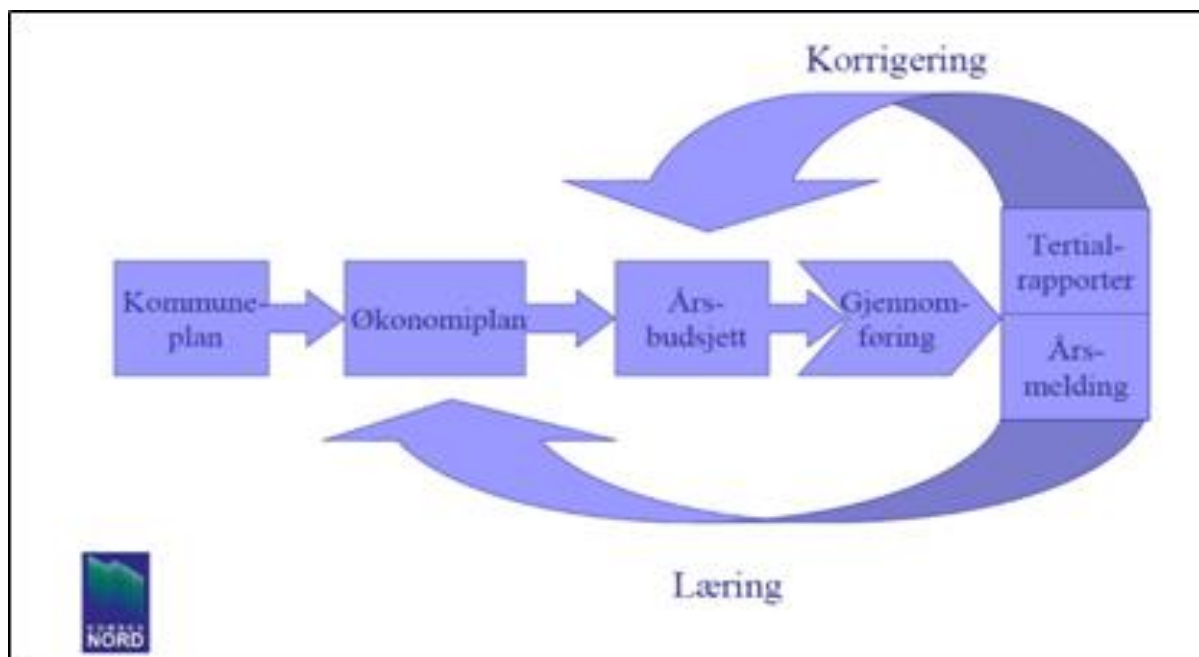
<https://www.verdal.kommune.no/Tjenester-a-a/Helse/Prosjekt-nytt-helsebygg/>

<https://www.verdal.kommune.no/Tjenester-a-a/Skole-og-utdanning/Grunnskoleopplaring/Nye-Vinne---Ness-skole/>

Formål og krav til årsberetning

Formålet

Årsberetningen har flere formål. Den skal være et analyserende følgedokument til regnskapet, den skal sammenfatte rapporteringen gjennom året og sist men ikke minst gi viktig læring til arbeidet med ny økonomiplan. Årsberetningen er derfor et viktig plandokument for å bedre kommunens mål- og økonomistyring.

Figur: Styrings- og læringsløyfe

Årsberetningen inneholder en analyse av regnskapet som skal gi svar på om det er samsvar mellom inntekter og aktivitetsnivå, om finansielle måltall oppnås og forklaring og vurderinger til store budsjettavvik. En samlet vurdering av dette vil gi svar på om økonomien er bærekraftig over tid. Årsberetningen vil også sammenfatte rapportering gjennom året og måloppnåelsen for endring og prioriterte tiltak i tjenestene. Årsberetningen evaluerer om det er sammenheng mellom mål i samfunnsplan og økonomiplan mot oppnådde resultater i året som har gått. I tillegg er det en del pliktige tema som skal omtales. Dette er internkontroll, etikk, likestilling osv. Årsberetningen skal gi grunnleggende og vesentlig informasjon om hvorvidt kommunen lykkes med styring, og bidra til at

læring og erfaringer fra arbeidet med å utarbeide årsberetning tas med videre inn i arbeidet med nytt budsjett.

Kravet i loven

Kravet er en årsberetning som inneholder det lovteksten krever.

§ 14-7. Årsberetning

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide en årsberetning for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet. Det skal også utarbeides en egen årsberetning for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

Årsberetningene skal redegjøre for

- a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid*
- b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene*
- c) virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne*
- d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard*
- e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling*
- f. hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.*

Årsberetningene skal avgis senest 31. mars.

Om årsberetningen for Verdal kommune

Mange kommuner skriver både årsrapport og årsberetning. Kommunelovens krav er at det skal utarbeides en årsberetning med det innholdet loven krever. Årsrapporten er en frivillig rapportering som ikke er knyttet til lovkrav. En årsrapport vil ha en bredere tilnærming til økonomi og tjenesteproduksjon. Kommuner som har årsrapport vil gi en mer fullstendig oversikt over aktivitet og utvikling både på tjenestested og i tjenestene som leveres.

Verdal har valgt en form på årsberetningen som inneholder minstekravet etter loven med tillegg av noe mer analyse og beskrivelser av virksomhetene. Årsberetningen er likevel ikke å betrakte som en fullstendig årsrapport, fordi den ikke gir noen oversikt over mål og aktivitetene i tjenestene.

Med den valgte strukturen vil kanskje årsberetningen få et noe mer preg av fokus på avvik og behov for forbedringer, enn den tradisjonelle årsrapporten som balanserer ut med å beskrive hva kommunen har fått til gjennom året.

Årsberetningens struktur

Årsberetningens struktur

Årsberetningens fire første fliser (kapitler) er et sammendrag av årsberetningen og dekker kommunelovens minstekrav til en årsberetning.

1. Innledning, formål og struktur
2. Året 2020 evaluering og måloppnåelse
3. Sammendrag analyser av regnskap og økonomi
4. Læringspunkter til neste økonomiplan

I de neste kapitlene vises grunnlaget for sammendrag og læringspunkter. Inndelingen følger kommunelovens krav til årsberetning:

1. Regnskap - drift
2. Regnskap - investering
3. Regnskap - Balanse
4. HMS
5. Likestilling og mangfold
6. Internkontroll og etikk

I de neste kapitlene vises innhold som binder årsberetningen sammen med planarbeid, planstyring og politiske vedtak. I tillegg er finansrapportering for 2020 tatt med, fordi rapportering etter finansforskrift og kommunens finansreglement har mange likehetstrekk med en årsberetning. Dette gir da følgende kapittel:

1. Finansforvaltning
 2. Samfunnsplanlegging og planverk
 3. Oppfølging av politiske vedtak
-

Året 2020 - Evaluering og måloppnåelse (ikke økonomiske)

Kapitlet er et sammendrag av beskrivelser og evaluering av aktivitet, planstyring, prioriteringer og satsinger. Kapitlet oppsummerer de ikke-økonomiske størrelsene, utfordringer i året, prioriterte oppgaver og evaluering av måloppnåelse. De viktigste konklusjonene og beskrivelse av arbeidet videre er tatt inn i kapitlet læringspunkter. Kapitlet læringspunkter vil da være broen over til arbeidet med neste økonomiplan.

Verdal kommune i tall

Det er mange måter å beskrive en kommune på. Nedenfor er det vist et utvalg tall som beskriver noe av det kommunen leverer til sine innbyggere og størrelsen på tjenestene og kommunen som organisasjon og arbeidsgiver.

Kommunens virksomhet er allsidig og kommunen leverer tjenester til sine innbyggere fra krybbe til grav. Noen tjenester leveres 24 timer i døgnet 365 dager i året, mens andre som f.eks vigsels og byggesak er sjeldnere hendelser. De fleste innbyggere møter kommunens tjenester i en eller annen form hver dag. Oppstillingen nedenfor er naturligvis ikke dekkende, men det gir en liten smakebit.

Kommunen som organisasjon

Med inntekter på ca 1,25 mrd og 1150 ansatte er kommunen en stor organisasjon sammenlignet med de fleste andre virksomheter i nærområdet. Kommunen er en stor og viktig arbeidsgiver i nærområdet og den gir mange kompetansearbeidsplasser. Tjenestene leveres av 965 årsverk som fordeler seg på mange yrkesgrupper som for eksempel sykepleiere, lærere, ingeniører, barnehagelærere, psykologer, leger og mange flere.

Innbyggere:

Det bor 14.986 innbyggere i kommunen og 10.138 av disse bor i tettbygde strøk. I gjennomsnitt bruker innbyggeren 6 minutter på å reise til sentrum (kommunesenteret). Kommunens andre sentrum er Vuku som har 25 minutters reisetid fra kommunesenteret.

Ellinor Frostis på servicekontoret

Tjenester:

1 854 elever får sin daglige undervisning på 8 kommunale skoler og en privat skole av 209 ansatte.

311 elever går på kommunal skolefritidsordning.

702 barn i alderen 1-5 åringer har barnehageplass

253 ansatte i barnehager, fordelt på 152 i private og 101 i kommunale barnehager.

713 brukere av hjemmetjenester og 93 brukere av institusjonstjenester.

31.562 oppholdsdøgn i institusjon.

Byggefelt i Forbregd Lein

318 byggesaker ble behandlet.

Kommunens kjøkken produserte og leverte 75 200 middager og 43 000 tørrmåltid. Leveransene gikk til institusjon og til hjemmeboende.

16.060 telefonhenvendelser til servicekontoret ble besvart.

Ordfører Pål Sverre Fikse klar for å gjennomføre vigsel

Kommunen gjennomførte vigsel for 21 par i 2020.

Musikk og kulturskolen hadde 252 elever i aktivitet

Antall prosjektkroner kommunen har hentet inn i 2020: 21 millioner

Erasmusprosjektet 21st Century Skills for 21st Century Needs – samling i Verdal februar
2020

Antall utlån på biblioteket i 2020: ca. 59 000

Budsjettpremiss - Ikke økonomiske avvik

Kommunelov krever at det gjøres rede for «vesentlige avvik» mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, både når det gjelder beløpsavvik og brudd med premisser. Det er altså behov for en redegjørelse både av økonomi og leveranse på samfunnsoppdrag og mål.

I dette underkapitlet beskrives vesentlige avvik fra budsjettpremissene for levering av tjenester og samfunnsoppdrag. Kapitlet har fokus på hva som var planlagt levert og eventuelle avvik fra dette.

Begrepet avvik fra budsjettpremiss.

Budsjettavvik kan i prinsippet være både positivt og negativt. Det kan være levert både mer eller mindre enn det som var premisset. Hvis det ikke er omtalt avvik i årsberetningen, så er leveransen vurdert til å være i samsvar med budsjettpremiss. Under kapitlene for tjenestekområdene vi det kunne være noe mer utfyllende informasjon.

I mange tilfeller vil et avvik gjelde både tjenesteleveranse og økonomien. Men det finnes også mange eksempler der det ikke er sammenfall. Et budsjettavvik i kroner kan eksempelvis skyldes økte priser, mens leveranse (eksempelvis målt i mengde, åpningstider osv.) følger det som var planlagt. I dette eksemplet er det ikke premissavvik i tjenesteleveransen, men det er et prisavvik som fører til avvik i kroner mellom budsjett og regnskap.

Det er for så vidt ikke noe nytt at det finnes budsjettpremiss. Tydelige budsjettpremiss har alltid vært god praksis og gode forbilder kan hentes fra statens plandokumenter. Det nye er at kommuneloven nå er tydelig på at budsjettpremissene skal komme tydelig fram og at det skal være en oppfølging av om det er levert på premissene. Tydeliggjøring av budsjettpremiss var med noen få unntak ikke på plass i budsjettet for 2020. Dette har sammenheng med at lovkravet var nytt. Det er først i budsjett og økonomiplan for 2021-2024 at budsjettpremiss omtales og innarbeides mer systematisk i kommunens styringsdokumenter. Det må nok samtidig erkjennes at systematisk arbeid med budsjettpremiss ikke er helt ferdig utviklet og at det må skje en forbedring i metodikken i de kommende år. Det er grunn til å tro at det vil utvikles god praksis for dette i kommunesektoren.

Det betyr naturligvis ikke at budsjettpremiss har vært helt fraværende i tidligere års styringsdokumenter. Et gjennomgående budsjettpremiss har vært at tjenesten skal fortsette i omtrent samme utforming og dekke behovene like godt som tidligere. Altså kan det ligge en klar budsjettforventning om at tjenesten objektivt sett skal være like god, selv om bevilgning er redusert fra året før. Like god betyr da ikke at tjenesten i innhold og innretning skal være helt lik den som ble levert året før. Dersom tjenesten objektivt sett har lavere kvalitet eller omfang, skal det fremgå av budsjettet at det er en svekket leveranse som er konsekvensen. Et praktisk eksempel på slike problemstillinger er når budsjettet reduseres fordi antall tjenestemottakere og behov går ned.

Det står også klart i økonomiplan 2021-2024 at en grunnleggende forutsetning for realismen i økonomiplanen er at antall årsverk og antall kvadratmeter bygg må ned i neste fireårsperiode. Et annet klart premiss var at skyssing av elever fra Leksdal til Stiklestad ikke skulle brukes som virkemiddel for å øke handlingsrom i skolebudsjettet.

Avvik fra budsjettpremiss - generelle

De viktigste årsakene til avvik fra budsjettpremiss i året 2020 er pandemiutbruddet. Høsten 2020 ble det iverksatt en innkjøps- og ansettelsesstopp som i praksis begrenset planlagt aktivitet for alle tjenestene. Det er vanskelig å gi noe helt klart svar på om innkjøps- og ansettelsesstoppen var en direkte følge av de økonomiske utfordringene som kom i forbindelse med pandemien, eller om innstrammingen ville kommet uansett som følge av store merforbruk i store tjenester som helse og skole. Det mest riktige blir derfor å si at aktiviteten ble redusert eller tvang seg fram som følge av de samlede utfordringene ved inngangen til høsten 2020.

Avvikene er omtalt flere steder i årsberetningen. Både i samlekapittel for korona og i rapporteringen fra tjenestene. Noen fellestrekk går igjen. Økt ressursbruk til smittevern, overtid, vikarbruk osv. går igjen hos de tjenestene som var mest påvirket av pandemiutbruddet. Et annet kjennetegn er at nesten alt av fokus har gått på å holde driften i gang og at det har vært mindre tid til å utvikle tjenestene. Hos de som ikke var direkte påvirket kan vi også se motsatte effekter i form av sparte utgifter på mindre møtevirksomhet, mindre reisevirksomhet, mindre utviklingsarbeid osv. Disse besparelsene har samtidig en bakside. Det er mange nødvendige utviklingsoppgaver som har fått lavere framdrift eller helt har gått i stå som følge av at pandemien gjorde gjennomføring vanskeligere. Dette ble igjen forsterket av innkjøps- og ansettelsesstopp. Det store bildet er at pandemien har hindret kommunen å levere fullt ut på det samfunnsoppdraget som var planlagt, samtidig som at virksomheten har dreid over på å løse det store samfunnsoppdraget som ligger i å håndtere en pandemi.

Ut fra dette er listen over brudd på budsjettpremissene lang i 2020. Den omfatter alt fra stengte skoler og barnehager, manglende undervisning i kulturskole, stengt svømmehall og idrettsanlegg osv. Samtidig har kommunen i det store og hele levert de grunntjenester som har vært mulig å levere innenfor de restriksjoner som til enhver tid har vært.

Korona

Virkninger for tjenestene

I delkapitlet beskrives de samlede virkningene av pandemien for tjenester og økonomi

Året 2020 ble på mange vis et annerledes år i forhold til både omstillingsprosesser og tjenesteleveranse. Allerede ved årsskiftet kom de første signalene om en potensiell pandemi, og fra mars og ut året har pandemien vært den mest krevende faktoren både for å gjennomføre omstillinger og for å sikre god tjenesteleveranse. Gjennomgående har alle tjenester måtte ivareta smittevern hensyn, og det har skapt en rekke driftsutfordringer. Det er derfor tatt en rekke grep underveis for å ivareta en smittevernmessig forsvarlig tjenesteproduksjon. Det er kjøpt inn mye utstyr og materiell for å minske potensialet for smittespredning. Dette har selvfølgelig sine kostnadssider. Det er også etablert logikker med arbeidslag for ansatte, mer gruppeinndelinger av barn og unge (kohorter), og det har vært behov for justeringer av turnuser, arbeidsplaner og andre logistikkmessige forhold. Alt dette har i all hovedsak krevd mer personalressurser enn det som i utgangspunktet var lagt til grunn i ordinær tjenesteleveranse. De ulike tjenestene har derfor hatt

utfordringer med å skulle nedskalere tjenesteproduksjonen i takt med økonomiplanen, og samtidig skulle implementere nye organiseringslogikker basert på smittevern hensyn. Deler av den planlagte omstillingsprosessen for 2020 er derfor noe forsinket i enkelte tjenesteområder, men det er også tatt en rekke grep for å holde kursen i økonomiplanen på tross av pandemiens ekstra utfordringer.

I starten av pandemien ble også en rekke tjenester stengt ned, og det har selvfølgelig sine konsekvenser. For kommunen ble barnehager og skoler stengt, og en rekke tjenester inn mot innbyggerne som krevde fysisk oppmøte ble langt mindre tilgjengelige (NAV, psykisk helse osv). Det samme ble gjort i en rekke tjenester i regi av staten, og spesialisthelsetjeneste, familievernkontor, BUP og øvrige tjenester stengte og skapte et vakuum for innbyggerne. I nasjonal regi var målet å slå ned smitte, og det har vist seg å ha sin nedside. Etter hvert kom det en nasjonal gjenåpningsstrategi, og den har igjen gjort at gjennomføringslogikkene for tjenesteproduksjon er revidert mange ganger. Noen tjenester har derfor i perioder hatt endrede åpningstider, og både barnehage, skole og SFO har i perioder hatt noe kortere åpningstider med bakgrunn i de nye nasjonale retningslinjene for tjenesteleveranser. Det er utarbeidet og revidert beredskapsplaner i de fleste av kommunens tjenesteområder, og dette har også vært arbeidskrevende siden det fortløpende har vært justeringer i nasjonalt rammeverk.

For kommunen ble det etter hvert tydeliggjort at to hensyn skulle være i hovedfokus. Det ene handlet om hensynet til liv og helse, og da spesifikt å sikre at eldre ikke skulle bli eksponert for potensiell smitte. Det andre innebar å påse at barn og unge skulle oppleve minst mulig tiltaksbyrde i pandemien.

Helse og velferd er en grunnleggende forutsetning for all annen virksomhet i samfunnets bekjempelse av viruset. For å ivareta liv og helse har helse- og omsorgstjenestene som hovedoppgave å yte nødvendig helsehjelp for alle som bor eller oppholder seg i kommunen jf. Helse- og omsorgstjenesteloven §1-1. Under en pandemi kommer også smittevernloven §7-1 til anvendelse. Den pålegger kommunen å sørge for å iverksette forebyggende tiltak for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen med hensyn til smittsom sykdom. Det omfatter vaksinasjon, undersøkelsesmuligheter, behandling og pleie utenfor institusjon og pleie i sykehjem eller annen kommunal helseinstitusjon. Tjenestene skal også forebygge sosiale problemer i en slik situasjon. I tillegg til lovkravene har helse- og omsorgstjenestene fulgt de nasjonale retningslinjene slik all kommunal virksomhet har gjort.

Det er to hovedspor som har vært grunnleggende i arbeidet med pandemien i helse og omsorg:

- Samarbeidet med tjenestemottakerne og deres pårørende har vært avgjørende for å kunne yte forsvarlige tjenester, og det grunnleggende prinsipp om at alle innbyggere skal ha likeverdig tilgang til tjenester, er ivaretatt så godt det har latt seg gjøre.
- Prioritering av helse- og omsorgstjenester etter nytte-, ressurs- og alvorlighetskriteriet med vekt på mestring uavhengig av diagnose har vært viktig. Prioriteringskriteriene skal bidra til mest mulig god helse for de ressursene helse og omsorg disponerer, og sikre rettferdig fordeling av de ressursene som er tilgjengelig. Covid-19 pasienter skal prioriteres etter de samme kriterier som andre pasienter.

Begge hovedsporene er avhengig av fortløpende etiske og juridiske vurderinger avhengig av hvilken fase epidemien er i. Tiltak som ble iverksatt ble begrunnet ut fra smittevern hensyn og/eller kapasitetshensyn.

I løpet av våren 2020 ble det iverksatt en rekke tiltak ut fra smittevern- og kapasitetshensyn parallelt med at tjenestenes infrastruktur og funksjoner skulle opprettholdes. Parallelt med dette reduserte Helse Nord-Trøndelag sin aktivitet for å bygge opp intensivkapasitet, inneliggende

pasienter ble utskrevet, planlagte og polikliniske oppgaver ble utsatt og delvis overført til kommunen for videre håndtering. I kommunen ble det etablert Covid-19 beredskapsplasser på Ørmelen bo- og helsetun for å håndtere smittede med behov for institusjonsbehandling. Beredskapsplassene har det så langt ikke vært behov for. Teststasjon og luftveispoliklinikk ble etablert for å skjerme fastlegene for smitte, og å redusere faren for smittespredning på legekontorene.

Håndteringen av de endrede driftsforutsetningene og realiseringen av de nasjonale retningslinjene, førte til at pårørende til beboere i sykehjem ikke fikk besøke sine kjære, mens pårørende til hjemmeboende i mange tilfeller fikk økt belastning som følge av stenging av avlastningsordninger og dagaktivitetstilbud. Brukere, pasienter og deres pårørende sin innsats var avgjørende i denne perioden for å redusere bekymring og utrygghet.

Testing og undersøkelse av innbyggere med luftveisproblemer (luftveispoliklinikk) ble etablert i det interkommunale samarbeidet via Innherred Interkommunale legevakt. Både testing og luftveispoliklinikken har sine lokasjoner på Rinnleiret. Samarbeidet med nabokommunene via Innherred interkommunale legevakt har hatt stor betydning for kapasiteten internt i kommunen. Lokalt testteam er etablert for å ivareta testing av hjemmeboende og ansatte når det er behov for det. Testteamet følger også opp hjemmeboende innbyggere som har fått påvist smitte. Smittesporingsteam ble etablert, og bistår når det er konstatert smitte blant innbyggere i kommunen.

Smittevernarbeidet internt i tjenestene ble organisert i kohorter. Tjenestene har mange deltidsstillinger, og å organisere alle i kohorter var krevende. Smittevernutstyr var mangelvare store deler av året, og å organisere arbeidet i kohorter var ekstra viktig for å hindre smitte til brukere, pasienter og ansatte. Det ble tidlig etablert beredskap på ekstra personell hvis det skulle bli et smitteutbrudd blant helsepersonell. Situasjonen har ikke utløst beredskapen, men internt i helse og omsorg er personell omdisponert ut fra behov. Ansatte har vist et pågangsmot, endringsdyktighet og fleksibilitet gjennom hele året som det står stor respekt av.

På slutten av året startet arbeidet med organisering av vaksinasjon.

For å ivareta det andre hensynet er kommunens oppdrag å i all hovedsak sørge for at tjenester til barn og unge holdes åpne, fysiske og tilgjengelige. Barnehager, skoler og SFO har derfor vært åpne, og de har fulgt den etablerte trafikklysmodellen (grønn, gul, rød) i forhold til tiltaksnivå. Med unntak av den første perioden med nedstengning har tjenestene vært levert på gult nivå som har medført noe kortere åpningstid for de fleste barn og unge, og en rekke kontaktreducerende tiltak. Det har vært unntak for barn av foreldre med samfunnskritiske funksjoner i forhold til redusert åpningstid, og her har det vært en rekke oppdateringer rundt hvilke yrkesgrupper som omfattes av dette. I forhold til øvrige aktiviteter har også barn og unge vært prioritert, og derfor har en del organisert aktivitet for barn og unge (idrett, korps mv.) kunne vært gjennomført med visse tilpasninger. Dette har imidlertid ikke vært muliggjort for voksne, for der har begrensningene rundt kontaktidrett i all hovedsak ført til at aktiviteter i liten grad har vært meningsfulle nok til å bli opprettholdt. Frafallet i organisert aktivitet har derfor vært en nasjonal problematikk i 2020, og dette har også gjort seg gjeldende i Verdal kommune.

En utfordring knyttet til å holde tjenester åpne for barn og unge, og for så vidt også eldre, har vært at ansatte selv har vært bekymret for å bli eksponert for smitte, og at de selv potensielt kan spre smitte til kollegaer eller barn og unge. I skole og barnehage ble regelen om 1 meter opphevet, og utover kontaktreducerende tiltak og noe mer renhold har ikke ansatte brukt verneutstyr eller munnbind på jobb. Det har dermed vært en mental slitasje for de ansatte som har vært bekymret for smitte siden de daglig har måttet være i dilemmaene rundt eksponering. Hjemmekontor har således ikke vært et alternativ for dem, og for enkelte har det derfor vært krevende og til dels ulogisk å skulle møte 60 –

90 barn mellom 0830 og 1400, for deretter å skulle unngå øvrig sosial kontakt på ettermiddag og kveld. Dette er imidlertid den prisen som må betales for å unngå at barn og unge skal påføres for stor tiltaksbyrde under pandemien.

En tredje sentral mekanisme rundt pandemien og de kontaktreduserende tiltakene i samfunnet har vært nedtegning og opphør av aktiviteter for en rekke bransjer. Dette gjelder i all hovedsak for kultur, reisevirksomhet, hoteller, butikker og skjenke- og serveringsteder, og det har også hatt sterk påvirkning på en del industri og bedrifter siden deres aktivitet også har blitt nedskalert. Dette har skapt større utfordringer for en rekke arbeidsgivere, og for en rekke arbeidstakere som har blitt permittert og dermed satt i en mer sårbar situasjon.

Statlige myndigheter har laget en rekke støttepakker for å bøte på de aller største negative effektene av pandemien, men det har vært krevende å utforme sjablongløsninger som fanger opp alle virksomheter som burde bli fanget opp. Som et tilleggsgrep har derfor myndighetene tilført kommunene ekstra "koronamidler" slik at det åpnes for noe mer lokale tilpasninger. Verdal kommune ble høsten 2020 tildelt nærmere 2,2 millioner kroner som så skulle fordeles via det regionale næringsfondet til bedrifter og næringsrettede tiltak for å motvirke negative virkninger som følge av Covid-19. Ordningen var åpenbart nødvendig og etterlengtet, og allerede i løpet av november var hele potten fordelt. Det er ventet at tilsvarende midler vil tildeles kommunene inn i 2021, da ordningen viser seg å være treffsikker.

Ikke bare for Verdal, men for hele regionen, har det vært viktig å i størst mulig grad opprettholde aktivitetsnivået i industrimiljøet i Verdal også under pandemien. Det har stilt store krav til hovedaktørene i industriparken, så som Aker Solutions. Takket være strenge karantene- og testregimer, har hele 11.000 grensepasseringer tilknyttet Aker Solutions blitt foretatt i koronatiden, uten at det har ført til smitte ut til øvrige ansatte eller befolkningen ellers. Kommunen er svært fornøyd med samarbeidet med, for ikke å si imponert over, de toneangivende industriaktørene når det gjelder smitteverntiltak, testing og karantenepraksis. Det ligger mye læring i dette samarbeidet som vil komme til nytte også i en post-koronatid!

Ekstraordinære utfordringer for næringslivet og annen sysselsetting, sammen med en del øvrige nedstenging og fravær av sosiale møteplasser, har bidratt til at familier med lavere stresstoleranse har opplevd økende utfordringer. Et tydelig signal på dette har vært den sterke økningen i meldinger til barnevernstjenesten i årets tre siste måneder. Det har vært fokus på å ivareta de særskilt sårbare barna i pandemien, men det har vært krevende å finne virksomme tiltak i en pågående pandemi med så mange krevende begrensninger.

Pandemien er fortsatt i høyeste grad pågående når dette skrives medio april 2021. Det er derfor en målsetting å komme tilbake med en mye fyldigere gjennomgang av de erfaringer, aktiviteter og læringspunkt som kan hentes ut av pandemien. Å fastsette en dato for dette er neppe mulig akkurat nå, men viktigere enn dato er å samle data slik at kommunen for framtiden vil være enda bedre forberedt på å skulle møte slike krevende mekanismer.

Økonomiske virkninger av pandemien

I regnskapsanalysen ser vi at koronaen har påvirket en rekke poster både på inntekts- og utgiftssiden, slik at de blir "skjeve i fht budsjett". Det store bildet er at avvikene balanserer hverandre ut, slik at det samlet sett ikke har oppstått noe merforbruk. Dette må ses i sammenheng med at håndterbart

smittetrykk har gitt kommunen mulighet til å kunne velge tiltak og utforming av tiltakene selv og dermed også kunne tilpasset utgiftene til de inntekter som kommunen kunne forvente. Kommunen har håndtert utgiftene ut fra en forståelse av at alle utgifter innenfor normalen ville bli dekket. Kommunen har ikke hatt noe smittetrykk over landsnormalen og har heller ikke valgt tiltak utover det vanlige for kommuner. Derfor er også utgiftene fullfinansierte. Fra pandemiutbruddet i mars og ut året, ble det vurdert som en mulighet at et stort smitteutbrudd kunne sprengte de økonomiske rammene. Dette førte til en sterk restriktiv holdning til etterbevilgninger og en stram økonomisk styring.

I 2020 ble rammetilskuddet økt, skattene sviktet, renteutgiftene falt, pensjonsutgifter falt, avsetning for lønnsvekst ble i stor grad overflødig. Hos tjenestene kom det både ekstra utgifter til smittevern, innleie osv samtidig som det også ble en del besparelser på mindre reise, kursvirksomhet. Økonomien ble også svekket av inntektstap på foreldrebetaling i både barnehage, SFO, kulturskole mv.

Det er vanskelig å beregne den samlede effekt av alle endringene. Virksomhetene har registrert de konstaterbare merutgiftene på et eget prosjekt i regnskapet. Det er disse tallene kommunen har brukt i rapportering av merutgiftene. Det er all grunn til å tro at prosjektførte merutgifter ikke får med seg alle de faktiske merutgiftene. Dette gjelder særlig utgifter som er utløst av endringer i adferd. Et eksempel på dette er at sykehusenes praksis for utskriving av pasienter påvirkes av sykehusets behov for å ha ledig kapasitet. Andre eksempel er effektivitetstap ved hjemmekontor, økt fravær der det ikke er leid inn vikar, tap av omstillingstempoet der dette har vært nødvendig for å holde budsjett osv. Alt dette er eksempler på problemstillinger som er vanskelig å måle eksakt og som inneholder mange elementer av skjønn.

De økonomiske rammevilkårene endret seg som følge av korona. Det ga seg utslag i lønnsoppgjør, pensjoner, renter mv. Besparelsene på disse områdene har påvirket kommuneøkonomien. I tillegg kommer målrettede kompensasjoner for tap på korona som økt rammetilskudd, redusert arbeidsgiveravgift en termin, øremerkede tilskudd mv. Altså kan noen av endringene i rammevilkår relateres direkte til pandemien, mens andre endringer har en mer uklar kobling. Eksempelvis er lavt rentenivå en besparelse, men uten at det er sagt fra staten at lave renter skal regnes inn som besparelse.

Endringene i pensjon kan heller ikke relateres entydig til pandemi. Pensjonskostnadene er påvirket av avkastning på pensjonsmidler, endringer i pensjonsordningene iverksatt 2020 og virkning av et lavt lønnsoppgjør.

Det finnes med andre ord ikke noe opplagte svar på hvilke endringer i rammevilkår som skulle vært med i et eksakt pandemiregnskap. Delårsrapporten viste at kommunen var på vei mot et stort merforbruk før pandemiutbruddet i mars. Budsjettavvikene for 2020 er derfor påvirket av mange forhold og endringene er så store og så innfiltret i øvrige driftsforhold, at de ikke lar seg isolere fra regnskapet på en presis måte. Beregninger på dette egner seg kanskje bedre for nasjonal forskning enn for regnskapsanalyser hos enkeltkommuner.

Vårt inntrykk er at både KS og kommuner har akseptert at det ikke er mulig å regne eksakt på virkningen. Av den grunn presenterer årsberetningen bare identifiserbare inntekter og utgifter til håndtering av pandemien. Dette gir likevel en viss oversikt.

Kommunen har rapportert til både KS og Statsforvalteren. Rapporteringen er i hovedsak sammenfallende med det som er ført på koronaprojektet med enkelte tillegg og korreksjoner.

Årsberetning 2020

Kommunens økonomi viste seg til slutt å bli styrket og det er således ikke noe grunnlag for å hevde at kommunen ikke er kompensert for de identifiserbare merutgiftene. Det store vendepunktet i økonomien kom da et svakt lønnsoppgjør gikk fra å være en mulighet til å bli en realitet, samtidig som det også viste seg å gi gunstig effekt på pensjon. Denne situasjonen hadde ikke kommet uten korona. Det er ikke umulig å tenke seg at kommunens årsresultat for 2020 hadde blitt svakere dersom det ikke hadde kommet en pandemi med alle sine virkninger på drift og rammevilkår.

Identifiserbare poster ført på eget prosjekt i regnskapet.

Det ble raskt opprettet et eget prosjekt i regnskapet. Ressursbruken regnskapsføres dermed både på den virksomhet og tjeneste som har hatt belastningen og i tillegg på prosjektet. Det gir mulighet til å følge ressursbruken både lokalt og samlet for hele kommunen.

Nedenfor følger to tabeller. Den ene viser hvilke tjenester som har hatt merutgifter, mens den andre viser en grov inndeling av type inntekter og utgifter. Tall i 1000 kr.

Tjenestegrupper	2020	2021
Administrasjon - politikk	10	21
Administrasjon	538	455
Felles	33	
Barnehage	1 632	169
Grunnskole	1 979	1 230
Kultur og idrett	193	160
Helsestasjon og lege	2 816	1 670
Pleie og omsorg felles	318	5
Sosialtjeneste NAV	-357	49
Barnevern	478	265
Pleie og omsorg i institusjon	4 211	2 973
Pleie og omsorg i hjemmet	4 758	720
Kommunale boliger	66	
Landbruk og næring	7	-1 375
Samferdsel og veier	1	
Brann og redning	40	
Vann, avløp og renovasjon	26	
Totalsum utgifter	16 750	6 342
Rammetilskudd inntekt herav	-10 586	
Utgifter utover økt rammetilskudd	6 164	

Fordelt på arter (type inntekt/utgift)

Hovedtyper	Beløp
Fast lønn	1 565
Tillegg	937
Vikar og ekstrahjelp	3 280

Årsberetning 2020

Overtid	1 455
Andre lønns- og personalkost	1 458
Driftsutgifter og materiell	4 142
Leger	2 436
Barnehager private tilskudd	919
Kjøp tjenester fra private	1 212
Tilskudd fra IMDI (bosetting)	-653
Totaler	16 750

Kompensasjonene fra staten:

I tabellene nedenfor viser vi regjeringens oppsummering av utbetalingene til kommunen. Beløpene er angitt i 1000 kr.

Forklaring generelle økninger	Departement	Sum landet	Verdal
Generell kompensasjon for utgifter	KMD	3 750 000	10 586
Sårbare barn	KMD	150 000	414
Inntektssvikt SFO	KMD	300 000	860
Inntektssvikt barnehage	KMD	700 000	1 724
Forskuttering basisfinansiering allmennlegetjenesten	KMD	66 600	192
Kompensasjon redusert inntekts- og formuesskatt	KMD	550 000	1 447
Nysaldert smittekontroll	KMD	107 000	333
Nysaldert arbeidsledighet	KMD	250 000	0
Fordeling skjønnsmidler knyttet til Covid-19 i 2020	KMD	2 124 828	2 708
Sum ekstrabevilgninger	7 998 428		18 264

Forklaring øremerkede tilskudd	Verdal
Digitale læremidler	100
Sårbare barn og unge	374
Digital undervisning	262
Innreisekarantene-hotell	0
Kommunale næringsfond	2 190
Vedlikeholds-tilskudd	7 000
Aktivitetstilbud til langtidsboende ved sykehjem og beboere i omsorgsboliger med heldøgns bemanning	700
Testing ved grenseoverganger	0
Praksiskompensasjon fastleger	163
Smitteverns- og oppfølgingsarbeid for særlig utsatte grupper	450
Utvide tilbudet til Alarmtelefon for barn og unge	0
Kulturhistorisk viktige kirker fra før 1850	0
Klimasats	0
Lønntilskudd - redusert arbeidsgiveravgift tiltakssonen	0
Forebyggende flom- og skred-sikringstiltak	0
Totalt	11 239

Mere om dette finnes på nettsiden: [Oversikt kompensasjoner på Regjeringen.no](#)

Etterbevilgninger i 2021 pga forhold i 2020.

I budsjettarbeidet høsten 2020 ble det i drøftingsmøte stilt spørsmål fra de tillitsvalgte om det var muligheter for å dempe endringshastigheten i tjenestene i 2021. Dette gjaldt særlig innenfor oppvekstområdet. Det ble vist til at endringstempoet lå vesentlig høyere enn den ønskede langsiktige endringstakten.

Kommunedirektøren vurderte på det tidspunktet at det var for tidlig å bruke av disposisjonsfond eller avsatte koronamidler i 2021-budsjettet. Det ble imidlertid gjennomført en mindre justering av kommunedirektørens budsjettforslag. Det ble også gitt noen signaler om at spørsmålet kunne bli vurdert annerledes dersom regnskapet for 2020 viste et handlingsrom.

Budsjettvedtaket fulgte i praksis opp problemstillingen ved at administrasjonen fikk i oppdrag av kommunestyret å vurdere etterbevilgning når regnskapet ble ferdig. Avlagt regnskap viste at det var et handlingsrom og i mars 2021 ble det vedtatt å etterbevilge 5 mill til oppvekst. I tillegg ble det også vedtatt å bevilge en million kroner som ekstra kompensasjon til lag og foreninger. [Se kommunestyret sak 27/21](#)

Kværner - gave til kommunen (inntekter fra private)

Kommunen mottok 5 mill fra Kværner som støtte til lokalt arbeid med håndtering av pandemi. Midlene har gått til helsetjenester, lege og et mindre beløp til barnehage. For nærmere detaljer vises til regnskapsanalysen (kapitlet Regnskap - driftsregnskap og driftsbudsjett).

Øremerket tilskudd til styrking av vedlikehold.

Kommunen mottok 7 mill ekstra i rammetilskudd som var øremerket til påkostning og vedlikehold. Betingelsene var at tiltakene kunne iverksettes raskt. Hensikten med tilskuddet var å gi sysselsetting til lokalt næringsliv i en periode med redusert aktivitet.

Ved utgangen av 2020 er det inngått kontrakter om vedlikeholdsarbeid, men arbeidene er utført de første månedene av 2021. En stor del av tilskuddet går til Enøktiltak som eksempelvis utskifting av gamle vinduer.

Tilskuddet er tatt til inntekt og deretter utgiftsført som avsetning til bundne fond i regnskapet for 2020. I 2021 blir utgiftene til vedlikeholdsarbeidet finansiert av det bundne fondet. Regnskapsmessig har det blåst opp netto driftsresultat i 2020, men det har nulleffekt på bunnlinjen og avsetningen til disposisjonsfond.

Forsering av investeringer

For å avhjelpe virkningen av nedstenging i det lokale næringslivet ba formannskapet kommunedirektøren se nærmere på muligheter for å forsure investeringer. Planlagt investeringsnivå i 2020 var i utgangspunktet langt høyere enn normalt og kommunedirektøren mente det ut fra kapasitetsmessige begrensninger ville være vanskelig å øke noe vesentlig mer. Det ble likevel funnet rom for prosjekt Verdalselva.

Prosjekt Verdalselva

Prosjekt Verdalselva er et pågående prosjekt med mål om å utvikle Verdalselva som opplevelses- og aktivitetsarena. Grunnarbeidet ble igangsatt med utgangspunkt i mottatte koronamidler våren 2020. Elvepromenaden skal nå endestasjonen i mai, og det nye toalettet på Kåra er installert og satt i drift. Det er mange gode sideeffekter av prosjektet, deriblant ser en at flere private ruster opp egne eiendommer på Ørmelen.

Tiltakene gjennomføres med en kommunal andel av kostnadene på cirka 2 millioner kroner. I tillegg må man kunne påregne påløp av prosjekteringskostnader til de øvrige tiltakene allerede i år, og det ble bevilget 3 millioner til prosjekt Verdalselva i 2020. Sett i lys av dagens utfordrende situasjon for næringslivet i Verdal, kan Prosjekt Verdalselva bidra til aktivitet og sysselsetting i bygge- og anleggsbransjen. Prosjektet er også viktig for den videre satsingen innen folkehelsearbeid og vil være et positivt tiltak for store deler av verdalssamfunnet i denne spesielle tiden. For de øvrige prosjektene vil det arbeides videre med utredninger i løpet av våren, slik at prosjektene kan ligge klare til oppstart dersom det kommer tiltakspakker fra nasjonale myndigheter.

Økt låneramme startlån Husbanken:

Husbanken mottok en ekstrabevilgning på fem milliarder kroner fra Stortinget, som blant annet er satt av til startlån. Kommunes søkte og fikk innvilget en økt ramme på 15 mill kr. Kommunens utlån økte dermed fra 60 til 75 mill kr. Det er god grunn til å tro at dette har vært med å bidra til at sosialkostnadene i 2020 ikke har økt.

Året 2020 viste stor etterspørsel. Det ble lånt ut mer enn rammen noe som har medført at overskridelsen er midlertidig finansiert av rammen for 2021.

[Se kommunestyre sak 60/20](#)

Særlige utfordringer på finansområdet

Det oppstod en meget spesiell situasjon på finansmarkedet i første fase etter at nedstenging skjedde i land etter land. Finansmarkedene var i en kort periode på få dager ikke i stand til å stille tilbud på alle typer lån til kommuner.

Hvis denne situasjonen hadde vart over tid, kunne det i verste fall blitt vanskelig å skaffe penger til refinansiering av lån og nye låneopptak. Mer sannsynlig er det at kommunen hadde fått refinansiert lån, men til høyere rentesats. Situasjonen endret seg tilbake til det normale etter at Kommunalbanken ble tilført økt låneramme fra staten. Kommunen hadde behov for refinansiering av to lån før sommeren 2020. Dette kom i orden og det første lånet ble refinansiert i april med fastrente og 20 års løpetid. Rentenivået falt mye fra midten av mars og mye tyder på at rentene vil forbli lave for en lengre periode. Markedet priser en gradvis endring tilbake til nivåene som var før pandemiutbruddet. Lavere rentenivå medfører at evnen til å betjene låneopptak styrkes så lenge rentene forblir lave. På den annen side betyr det mindre renteinntekter på overskuddslikviditet.

Lavere finansutgifter i mange år fremover, vil være gunstig for kommunens evne til å bære gjeld. Det kan tenkes at noe av effekten etterhvert forsvinner i form av høyere pensjonsutgifter eller at lavt rentenivå fører til lavere bevilgninger til kommunesektoren i årene som kommer. Det er ikke noen sikker informasjon om at pandemien vil gi et varig lavere rentenivå. Lave renter er derfor uansett bare et midlertidig pusterom.

Det er viktig at utsiktene til lavt rentenivå ikke fører til overinvesteringer med påfølgende varig høy gjeld. Lave renter kan øke evnen til å bære gjeld de neste 10 år, men store investeringene skal gjerne betales ned over levetider på over 40 til 50 år. Altså gjenstår det fortsatt 40 år etter at en periode med forventet lave renter er over. Finansrapportene vil vise hvordan forventningene om fremtidig rente utvikler seg. Den siste tids utvikling er at markedet priser inn en raskere renteøkning nå enn den gjorde i oktober da økonomiplanen for 2021-2024 ble lagt.

Nasjonale analyser av virkning korona

En felles arbeidsgruppe med medlemmer fra KS og staten (Kommunaldept) har i flere trinn jobbet med innhenting av data fra et utvalg kommuner. Basert på dette datagrunnlaget er det utarbeidet beregninger av merkostnader og inntektstap for kommunene.

Rapporten viser at kommunene nasjonalt har hatt kostnader på 10 milliarder kroner. Kostnadene omfatter både økte utgifter og reduserte inntekter. Reduksjonen i kommunenes skatteinntekter kommer i tillegg med 3,4 milliarder kommuner. Kommunene har også spart penger på lavere pris- og lønnsvekst og redusert arbeidsgiveravgift.

For å skjerme kommunene mot virkninger av korona, er det utbetalt økt rammetilskudd til alle kommuner og det er gitt skjønnsmidler til kommuner med særlig høy belastning. Det er også betalt ut øremerkede midler som kommunen har betalt videre i form av tilskudd til private, støtte til næringsliv osv.

Alt i alt finner arbeidsutvalget at regjeringen har kompensert kommunesektoren for de økonomiske konsekvensene av pandemien i 2020. Arbeidsutvalget peker likevel på at det kan være variasjoner mellom kommuner og at det i mange tilfeller kan være vanskelig å skille mellom selvvalgte kostnader og helt nødvendige kostnader.

Arbeidsgruppen jobber videre med å kartlegge kostnader for 2021.

Verdal kommune har deltatt i innrapporteringen. Kommunen meldte inn identifiserte merutgifter på 14,6 mill kr etter fratrekk for spart arbeidsgiveravgift. Når sparte renteutgifter på lån og økt rammetilskudd regnes inn, så er nok også Verdal kompensert for de direkte identifiserbare merutgiftene. Det må ses i sammenheng med at det ikke ble noe stort smitteutbrudd, slik at det ble mulig å styre utgiftene inn mot et normalt utgiftsnivå.

Nasjonalt er følgende hovedtrekk funnet:

- Om lag halvparten av nettokostnadene innenfor tjenestekområdene er knyttet til helse- og omsorg. Økte utgifter til lønn, testing, smittesporing, smittevernutstyr, samt kostnader knyttet til isolasjoner og karantene, er de største enkeltpostene.
- Rundt 20 prosent av kostnadene er innenfor grunnskole og barnehage. Tapte inntekter i perioden skoler og barnehager var stengt har hatt størst økonomisk effekt.
- De resterende merutgiftene og inntektsbortfallet fordeler seg på først og fremst på kultur, idrett og havn.
- Kommunene har også spart penger under virusutbruddet, blant annet gjennom lavere utgifter til eleveksamen og mindre reise- og kursvirksomhet.

Som nevnt foran har også KS gått bort fra å beregne de mer skjønnsmessige utgiftene og effektivitetstap som følger av pandemien. Dette er eksempelvis endret utskrivningspraksis hos

sykehusene, administrative følger av økt fravær, virkninger av at økonomisk omstilling ble satt på vent, tap av effektivitet på grunn av begrensninger i fysiske møter og bruk av hjemmekontor osv.

Rapporten Norge mot 2025

Et nasjonalt ekspertutvalg har gjort en vurdering av langtidseffektene av korona. De oppsummerer sine funn slik:

- Pandemien har utløst en krise som rammer skjevt. Konsekvensene er særlig store i arbeidsmarkedet, der unge og personer med løs tilknytning til arbeidsmarkedet står i fare for å falle varig ut av arbeidsstyrken. Fremover kan det bli behov for målrettede tiltak som kan hjelpe disse gruppene tilbake i arbeid, noe utvalget vil drøfte i sitt videre arbeid.
- Norsk økonomi står overfor utfordringer som vil kreve omstilling i årene som kommer. Det stiller krav til at både smittevernet og de økonomiske tiltakene som blir innført for å møte pandemien, i størst mulig grad bidrar til omstillingen.
- De omfattende økonomiske tiltakene som er innført siden pandemien brøt ut, innebærer omfordeling mellom generasjoner, fordi vi bruker mye penger over statsbudsjettet til krisetiltak nå, på bekostning av det vi kan bruke senere. For å møte de mer langsiktige utfordringene norsk økonomi står overfor, er det viktig at de økonomiske tiltakene blir skalert ned når aktiviteten kommer tilbake.
- Omstilling er nødvendig i møte med nye økonomiske tider. De omfattende og langvarige selektive støttetiltakene i utsatt industri i lys av oljekrisen på 1970-tallet ga store ubalanser i offentlig økonomi. Utvalget peker på at midlertidige krisetiltak kan ha uheldige egenskaper hvis de opprettholdes lenge, siden de kan hindre omstillinger ved at de støtter inaktivitet i stedet for nyskaping. De tiltakene som var riktige i krisens første fase, er ikke nødvendigvis noen oppskrift på langsiktig vekst. Slike tiltak bør avvikles relativt tidlig i en oppgangsfase, og tidligere enn tiltak som kan øke evnen til omstilling og vekst.

Måloppnåelse plan og styring

I dette kapitlet evalueres arbeidet med plan og styring og hvilke resultater som er oppnådd.

Målene slik de ble beskrevet i budsjett og økonomiplan 2020-2023

Kapittel 6 i budsjett og økonomiplan 2020-2023 inneholdt et utfordringsbilde og en skisse til tiltak som har vært retningsgivende for kommunens arbeid med endringer og forbedringer i 2020. Spørsmålet blir da om kommunen har klart å prioritere arbeidsoppgavene godt nok og hvilke resultater som er oppnådd.

Endringsbehovene fra dokumentet kan kort beskrives slik:

Behovsendringer i tjenestene:

- Befolkningsendringer (antall, aldersfordeling, sentralisering) antas å kreve flytting av ressurser mellom tjenester.
- Nasjonale forventninger om utvikling av tjenester, normer og lovkrav (skole og barnehage)
- Forventninger til at kommunen kan kommunisere med sine innbyggere gjennom effektive og brukervennlige digitale løsninger som er åpne døgnet rundt. Systemene må kunne utføre enkle automatiserte prosesser som gir raskere saksbehandling.
- Behov for å definere særskilte satsinger med tilhørende bevilgninger.
- Økende krav til kvalitet og individtilpasning av tjenester.

Økonomiske endringsbehov:

- Frigjøre driftsmidler til særskilte satsinger og investeringsbehov.
- Øke realismen i økonomisk langtidsplanlegging (KØB).
- Definere langsiktig bæreevne for investeringer og gjeldsopptak. Sikre en tilstrekkelig avdragsbetaling som sikrer at kommunen raskt kommer i posisjon for nye investeringer.
- Forbedre driftsmarginer for å få en mer robust økonomi
- Bedre faktagrunnlag for å få bedre ressursfordeling og raskere omfordeling når behov endres.
- Tilpasse drift til en nasjonalt strammere kommuneøkonomi (aldring, mindre oljeinntekter mv)
- Utvikle tjenestene slik at god kvalitet kan leveres med lavere ressursbruk.
- Bedre styring og kontroll over kostnadsdriverne
- Øke økonomikompentansen i organisasjonen

Behov for endringer i styring

- Utvikle og implementere ny arbeidsgiverpolitikk
- Tettere oppfølging av sykefravær
- Utvikle og implementere styringsprinsipper: Modne organisasjonen på hva det konkret vil kreve.

Mere detaljer om utfordringsbildet finnes i dokumentet: [Budsjett og økonomiplan 2020-2023](#)

Det samlede endringsbehovet kan grovt oppsummeres i nasjonale forventninger til endring, gamle bygg i kommunen, bygg som ikke er i samsvar med dagens krav, demografiske endringer (færre barn og flere eldre), mere rettighetsfokus hos brukere av kommunale tjenester, endringer i lovverk og rammebetingelser. Det er også endringer i generelle trender i etterspørsel etter tjenester. Innbyggerne forventer rask respons på henvendelser til kommunen og at digitale løsninger legger til rette for døgnåpen forvaltning der dette er mulig. Innbyggerne forventer en kommune som ligger langt framme på bruk av digitale løsninger.

Arbeidet med ny økonomiplan 2021-2024 viser at utfordringsbildet som ble definert høsten 2019 er omtrent uendret. Det må ikke forstås slik at det ikke er gjort noe i 2020. Tvert imot viser de nye analysene at iverksatte tiltak bør videreføres, at det er ny kunnskap og nye verktøy som kan tas i bruk for å nå målene. Ikke minst viser den nye analysen at mange av utfordringene vil kreve systematisk endringsarbeid over mange år fremover.

I noen tilfeller er det satt av bevilgninger til å gjennomføre endringene. Disse er nærmere beskrevet i kapitlet **måloppnåelse særskilte satsinger nedenfor**.

Evaluerings

Hva har så kommunen levert på utfordringer og satsinger?

- Definert og innarbeidet finansielle måltall og evaluert måloppnåelsen. Lykkes kommunen med å bedre driftsbalansen, vil handlingsrommet øke.
- Innført flere tiltak som skal gi bedre KommunalØkonomisk Bærekraft (KØB). Flyttet en større del av utgiftene inn i drift i stedet for lånefinansierte investeringer. Økt avdragsbetalingen på lån. Dette bidrar til at kommunen ikke skyver utfordringene foran seg.
- Endret styringssystemer og økonomireglement. Ansvar for å levere endringsarbeid i alle deler av organisasjonen er pålagt.
- Innført nye moderne systemer for å dokumentere og målrette årshjulprosesser. Eksempelvis implementere Framsikt som gjør prosesser og datagrunnlag mer transparent både på kort og lang sikt.
- Modningsarbeid på betydningen av verdibasert ledelse og hva styringsmodellen krever av ledere i kommunen.
- Utført grunnlagsarbeid for å utvikle datasett som kan gi bedre kunnskapsgrunnlag for prioriteringer, oppfølging, styring og kontroll.
- Arbeid med forbedret lojalitet til budsjett, innkjøpsreglement mv.
- Øke digital modenhet og ta i bruk digitale plattformer som teams for å effektivisere informasjonsflyt og samarbeidsprosesser.
- Endret innhold i virksomhetsledermøtene (mer aktivisering og involvering)
- Styrket lederoppfølging og veiledning

Noen områder har hatt en særskilt stor oppmerksomhet. Disse er omtalt tematisk nedenfor,

Digitalisering

Verdal har vært med på felles finansieringsordning i KS for utvikling av digitale løsninger i kommunene. Pengene er benyttet til å etablere et digitalt kompetanseløft i Trøndelag. Kommunen har, gjennom deltakelse i denne satsingen, fått løftet fokus og kompetanse på mulighetsrommet som ligger der både i forhold til tjenesteutvikling og digitalisering. Vi har benyttet en del midler til digitalisering av saksbehandlingen innenfor ulike tjenester og også innenfor planlegging/ oppfølging av vårt HMS og IA- arbeid.

Videre er nye digitale hjelpemidler tatt i bruk i helse og velferd for å søke å skaffe bedre oversikt over ressursbruk og også for effektivisering av arbeidsoppgaver og arbeidsflyt.

Kommunens mål fremover er å mobilisere organisasjonens egne ressurser i arbeidet med digitalisering.

- Økt bruk av velferdsteknologi

Årsberetning 2020

- Økt bruk av digitale rapporteringssystem i delårsrapportering, samt på budsjett- og økonomiplan gjennom verktøyet Framsikt
- Videre utforsking av robotisering
- Økt bruk av digitale møteplasser for hele organisasjonen
- Innhenting av data og bearbeiding som del av et samlet kunnskapsgrunnlag i arbeidet med kommuneplanen

Endring, utvikling og kontinuerlig læring

Nødvendig endringsdyktighet krever at vi i enda større grad evner å omsette gode ideer og godt forbedringsarbeid til god praksis - bli en virkelig lærende organisasjon.

For å videreutvikle samhandling og samspill på arbeidsplassene har organisasjonen gjennom året arbeidet mye med å dyktiggjøre det utvidete partssamarbeidet mellom leder, tillitsvalgte og verneombud på den enkelte arbeidsplass/ avdeling, og dette skal vi bygge videre på fremover. Det vil gi oss større endringskraft i de omstillingene vi skal gjennom.

Kommunen har gjennom året styrket fokuset på kontinuerlig forbedring og kunnskapsbasert praksis. Arbeidsmiljøutvalget har bedt avdelingene følge opp og bruke avvik og forbedringsmeldinger aktivt for å utvikle organisasjon og tjenester. I tillegg er det etablert en egen innovasjonspris som skal stimulere til nye forbedringsforslag.

Kommunen har ikke maktet å ta ned ressursbruken i det omfanget økonomiplanen la opp til. Driftsnivået er fremdeles for høyt i forhold til inntektene.

Ny arbeidsgiverpolitikk beskriver en målsetting om at vi skal ha en samlet ledelse som skaper god endrings- og utviklingskraft. Organisasjonen har en ambisjon om å endre vår plattform for ledelse i takt med at våre omgivelser endres, at samfunnet rundt organisasjonen endres og utvikles.

Arbeidsgiverpolitikk, omstilling og myndiggjøring

Arbeidsgiverpolitikken ble vedtatt i kommunestyret i april, og denne skal bidra til å realisere kommunens visjon og overordnede mål, understøtte kommunens fire hovedroller og gjøre kommunen i stand til å møte sentrale samfunnstrender.

Proessen med utvikling av ny arbeidsgiverpolitikk viste til fulle at organisasjonen har en delingskultur, hvor vi lærer av hverandre. I dette arbeidet mobiliserte vi kompetanse på tvers av tradisjonelle sektorer, og resultatet viser at vi er i stand til å skape god endringskraft i vår tjeneste- og organisasjonsutvikling gjennom god samhandling på felles oppdrag.

Omstillingsbehovet er stort for å skulle tilpasse organisasjonen til de økonomiske rammene. Mange ansatte er berørt og vil bli berørt av omstilling og endringsprosesser. Arbeidsforhold har blitt og vil bli berørt. Dette er krevende prosesser, men kommunen som arbeidsgiver forsøker på beste vis å håndtere disse i tråd med både vår omsorgsrolle og arbeidslivets spilleregler.

Kommunen har gjennom året praktisert sterk kompetansestyring ved at alle ledige stillinger har vært gjennom både budsjettmessige og faglige vurderinger som grunnlag for hvorvidt stillinger skal trekkes tilbake eller lyses ut, eller tilbys ansatte som har blitt «overtallig» på et annet tjenestested.

Det er fremdeles behov for grundige analyser for å se hvordan vi kan løse en bemanningstilpasning i den størrelsen som beskrives i økonomiplanen, og det er viktig at reduksjoner i bemanning balanseres opp mot behovet for arbeidskraft for å løse kommunale oppgaver fremover.

Nærværet har utviklet seg i feil retning, og kommunen er ikke i rute til å oppnå et nærvær på 93,5 % i 2022 dersom trenden ikke snus. Dette kan være et tegn på at både organisasjon og ansatte sliter med å finne balanse mellom oppgaver og ressurser.

Kommunen har en ambisjon om at ledere skal ha bærekraftige lederspenn, det vil blant annet si at de ikke har for mange ansatte og for mange oppgaver de skal følge opp til daglig, og at de har tid og overskudd til å være synlige og tydelig til stede i hverdagen til sine ansatte.

Dette krever også gode støttefunksjoner, og ansatte som opplever at de er myndiggjort gjennom tydelighet i rolle og oppgaver.

Måloppnåelse særskilte satsinger

Nye behov, oppgaver og omprioriteringer - Satsingsområder

Økonomiplanen 2020-2023 inneholdt en rekke tiltak for å møte utvalgte satsinger. Dette innebar at det ble satt av beløp i budsjettet til nærmere angitte formål og at det i økonomiplanen ble ryddet plass til å kunne videreføre bevilgningene.

Det ble gjennomført en relativ hard saldering av budsjett for 2020. Dette medførte at salderingstrekket ble høyere enn det som ble gitt i ekstra bevilgninger på satsingsområdene. Det kan være en pedagogisk utfordring å forklare dette. Effekten ble at selv områder som ble prioritert opp, likevel fikk en lavere bevilgning i kroner enn tidligere år. Det er likevel slik at satsingsmidlene førte til omfordelingseffekter mellom tjenestene. De som fikk satsingsmidler kom relativt sett best ut av budsjettet for 2020.

Tiltakene med tilhørende beløp er listet i tabell under med de beløp som er regnet for hvert enkelt år i økonomiplanperiode.

Tabell som viser prioriteringer med aktivitetsendringer

Akt.nr: Prioriteringer / aktivitetsendringer					
		2020	2021	2022	2023
1	Bua, sommerjobb mv	1 000	1 000	1 000	1 000
2	Helseplattform	-	-	4 000	4 500
3	Kommunepsykolog	1 014	1 014	1 014	1 014
	Samfunnsmedisin	2 014	2 014	6 014	6 514
4	Arbeidsmiljø, kompetanse, DIA mv	2 500	2 700	3 000	3 300
	Personal	2 500	2 700	3 000	3 300
5	Arkivrydding og hjemmeside	400	300	100	100
6	Egen bolig - virkemidler fra Husbank	2 000	2 000	2 000	2 000
	Arkiv og Boligsosiale virkemidler	2 400	2 300	2 100	2 100

Årsberetning 2020

7	Digitalisering og effektivisering	500	700	700	700
8	Prisavsetning	1 000	1 000	1 000	1 000
	Fellesområder	1 500	1 700	1 700	1 700
Totalt Kommunedirektør, fellesområder mv		8 414	8 714	12 814	13 614
9	Oppvekst felles - barnehagemyndighet	2 000	2 000	2 000	2 000
10	Ressurssenter - lovkrav barnevern fra 2021	-	2 000	2 000	2 000
11	Skole og SFO - Lærernorm	2 300	2 300	2 300	2 300
Totalt Oppvekst		4 300	6 300	6 300	6 300
12	Demens	1 011	1 011	1 011	1 011
13	Demografi	1060	250	-	-
14	Fastlegesituasjonen	2 000	2 000	2 000	2000
15	Velferd felles	2 939	4 250	5 000	5 500
Totalt Helse og Velferd		7 010	7 511	8 011	8 511
16	Økte energiutgifter og vedlikehold (sekundært)	3550	3100	2650	2200
Totalt Næring og samfunnsutvikling		3 550	3 100	2 650	2 200
Sum prioriteringer og aktivitetsendringer		23 274	25 625	29 775	30 625

Status for prioriteringene og hva som er oppnådd er beskrevet pr nummererte aktivitet i tabell under.

Nr Aktivitet/	Status
Prioritering	
1 Bua, sommerjobb mv	Femti ungdommer sysselsatt i kommunalt arbeid gjennom sommeren, hver deltaker med 60 timer hver. Mottatt eksterne midler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BufDir) på 150' og 56' fra fylkeskommunen som ble lagt til prosjektet sammen med 450' av aktivitetsmidler. Veksttorget ble tildelt 500 000 av utenforskapsmidlene til drift av BUA for perioden 01.05.20 – 30.04.21.
2 Helseplattform	Vedtak om bruk av opsjon i Helseplattformen AS, politisk vedtak sak PS 21/2021 av 1. mars 2021. Målet er sammen med Sykehuset Levanger og Levanger kommune (forutsatt vedtak) å ta i bruk løsning høsten 2022.
3 Kommunepsykolog	Kommunepsykolog startet i november 2019, helårseffekt fra 2020. Lovpålagt funksjon.
4 Arbeidsmiljø, kompetanse, DIA mv	Kommunen startet med implementeringsarbeidet av ny arbeidsgiverpolitikk på HMS- og IA-området, men har ikke kommet i mål med innføringen. Pandemien må ta noe av skylda for dette, fordi den gjorde at det var vanskelig å skape møteplasser ute på arbeidsplassene.
Færre søkere på etter og videreutdanninger finansiert av felles kompetansemidler. Gjenværende satsingsmidler tilført kommunens årsresultat.	

Årsberetning 2020

Nr	Aktivitet/ Prioritering	Status
5	Arkivrydding og hjemmeside	Målet med arkivmidlene var å ivareta det gamle legearkivet etter flere avgåtte leger i Verdal kommune. Benyttet helsesekretærkompetanse som har vært en suksessfaktor i arbeidet. Totalt 300 arkivbokser ble ryddet og ordnet i tråd med lovverket. Det er foreløpig avlevert 115 arkivbokser til IKA Trøndelag. Kostnader knyttet til levering for resterende arkivbokser kommer i 2021. Proessen med ny kommunal hjemmeside ble besluttet og forankret hos kommunedirektøren i starten av 2020. Det ble utarbeidet en prosessplan, men det har tatt lengre tid enn ønskelig, i hovedsak på grunn av Covid-19. Proessen er i gang igjen og det er besluttet at både Levanger og Steinkjer blir med videre inn i den innovative anskaffelsen. Ingen kostnader knyttet til ny kommunal hjemmeside i 2020.
6	Egen bolig - virkemidler fra Husbank	Pr. november/desember 2020 var det meste av tiltakene tildelt. Tilskudd til tilpasning og utbedring er et viktig virkemiddel for familier med funksjonshemmede barn der behovet for tilpasningstiltak kan være kostnadskreven og svært omfattende. Redusert saksbehandlingskapasitet på slutten av året har medført at ikke alle midler ble satt i drift, rundt 300` som ikke ble utbetalt i 2020.
7	Digitalisering og effektivisering	Utvidet bruk av Post Inn løsninger, flere robotoppsett for eksport og import av data i forskjellige systemer. Tatt i bruk Bedrekommune.no, KS-læring, digitale skjema for web på interne arbeidsmarked og digitale skjema for HMS/IA planlegging. Anskaffet program for arbeidsmiljøkartlegging. Integrasjoner av systemer mot felles responscenter Værnes for mottak trygghetsalarmer og ruteplanlegging.
8	Prisavsetning	Styrking av budsjett barnehagemyndighet til dekning av stor økning i tilskudd til private barnehager.
9	Oppvekst felles - barnehagemyndighet	Dekning av bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage.
10	Ressurssenter - lovkrav barnevern fra 2021	Barnevernsreformen trer i kraft 1. januar 2022. Reformen medfører at kommunene får økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Innebærer bla fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, og økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak, spesialiserte fosterhjem, institusjon og akutttiltak. Prioriteringer lagt til virksomhet i budsjettår 2021, forventninger til forberedende aktiviteter.
11	Skole og SFO - Lærernorm	Dekning av økte utgifter lønn for å tilfredsstille krav til bemanning ref lærernorm.
12	Demens	Videreføring og utvikling av dagtilbud til hjemmeboende demente. Tidligere har dette vært prosjektfinansiert. Dagtilbud til demente ble et lovpålagt tilbud fra 2020.
13	Demografi	Dekning av økte tjenestebehov med økt antall brukere og høyere omsorgsbehov.
14	Fastlegesituasjonen	Rekruttering fast leger til ledige hjemler er utfordrende. For å tilby innbyggerne lovpålagt fastlegetjeneste benyttes vikarleger fra vikarbyrå. Rekrutteringsutfordringer er og knyttet til økt kompetansekrav til fastleger. Beredskap og legevaktturnuser er og utfordringer på området.
15	Velferd felles	Forvaltningskontorets budsjett styrket med 1,53 mill. Økt budsjett på bla utskrivningsklare pasienter. Budsjett Digital velferd fullfinansiert av midler fra prioriteringsliste med 1,42 mill. Digital velferd yter bistand med digitale løsninger til nytt bo og behandlingssenter, responscenter Værnes (trygghetsalarmer), styringsdata til hjemmetjenesten, sensorløsninger i institusjon og hjemme hos brukere av kommunens tjenester.
16	Økte energiutgifter og vedlikehold (sekundært)	Lav pris på elkraft gjennom 2020. Resultat på funksjon bygg ble 1,5 mill og dette tilskrives primært lavere strømutgifter. Strengt nødvendig vedlikehold utført på kommunens bygningsmasse

Sammendrag analyser av regnskap og økonomi

Kapitlet inneholder analyser av regnskap og økonomi og oppsummerer årsberetningen, for økonomiske tema. Det vil si at den oppsummerer fagkapitlene for driftsregnskap, investeringer og balanse. Analysene vil også videreføre informasjonen som ligger i notene til regnskapet og regnskapsoppstillingene. De viktigste funn og læringspunkter tas med videre i kapitlet læringspunkter.

Lovgrunnlag

Kapitlet dekker kommuneloven § 14-7 bokstav a og b om økonomiske forhold på kort og lang sikt og kravene til finansielle måltall:

- a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid?
- b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene?

Grunnleggende prinsipper for organisering av regnskap, budsjett og økonomirapportering

Kontroll med bevilgninger er et grunnleggende prinsipp i kommunelovens økonomibestemmelser. I kommuneregnskapet er regnskapet et spill av budsjettet, slik at alle bevilgninger i prinsippet skal kunne følges mot tilsvarende beløp i regnskapet. Kommunene har likevel frihet til å organisere budsjett og regnskap slik at det dekker kommunens eget behov for bevilgningskontroll. Denne friheten har noen begrensninger. Alle kommuner må innrette regnskapene slik at det er mulig å sette opp tallene i forskriftsdefinerte rapporter.

For Verdal kommune betyr det at analyser av regnskap og budsjettavvik kan tas ut av økonomisystemene både etter kostnadssted (ansvar og gruppe av ansvar) og etter tjeneste (kostra). Verdal kommune har et tjenesteorientert budsjettvedtak og budsjettet er vedtatt på et bevilgningsskjema som har fokus på tjenester (kostra). I prinsippet skal da også all rapportering tilbake til kommunestyret følge samme system med inndeling etter tjenester. Inndelingen etter tjenester er basert på kostrafunksjoner som grupperes sammen til "hovedtjenester", der en hovedtjeneste tilsvarer en enkelt rad i bevilgningsskjemaet.

Stort sett er regnskapsanalysene i årsberetningen satt opp etter tjenester. Men det finnes noen spesialanalyser der informasjonsverdien er størst ved å sette opp tallene etter andre dimensjoner i regnskapet som feks art (type inntekt eller utgift) eller kostnadssted (ansvar). Det angis i teksten hvilken sammenheng tallene har til regnskapet.

Budsjettavvik (avvik mellom tallene i budsjett og regnskap)

Et regnskapsmessig budsjettavvik skal i prinsippet kunne forklares med et mengde- og eller et prisavvik. For en kommune vil det ikke alltid være praktisk mulig eller det koster mer enn det gir i nytte. Eksempelvis kan tjenestene være individtilpasset og dermed lite standardisert. I ytterste

konsekvens finnes det da ikke noe fornuftig gjennomsnittstall som kan brukes i analysene. Altså analyser blir vanskelig fordi det er vanskelig å definere hva som er en typisk leveranse eller typisk standardprodukt. Hvis kommunen skulle løse det med å definere mange ulike standardprodukter, så blir det fort uoversiktlig.

Det jobbes med å utvikle ressursstyringsmodeller og kunnskapsgrunnlag som kan gi kommunen bedre kunnskap om pris- og mengdeavvik også når "produksjonen" er individtilpasset, men det vil nok ta noen år før kommunen har gode nok systemer til å fullt ut kunne analysere budsjettavvik i mengde- og prisavvik.

Det har pågått et utviklingsarbeid innenfor hjemmetjenestene for å skaffe bedre kunnskapsgrunnlag. Målet her er å kunne lage modeller som måler direkte på objektive kostnadsdrivere, slik at behovet for endringer i ressursbruk kan beregnes som en funksjon av endring i kostnadsdriveren. Målet er å øke realismen i budsjetteringen, men også sikre en raskere omfordeling av bevilgninger og personell når behov endres. Dette arbeidet vil fortsette i 2021.

På noen områder er sammenhengene enklere og det finnes det allerede opplysninger nok til at det er mulig å forklare budsjettavvik i mengde og pris. For eksempel er det ingen tvil om at mindreutgiftene for strøm i 2020 i all hovedsak er et prisavvik. Det skyldes ganske enkelt en lavere strømpris.

Hovedanalyse - Regnskap og økonomi året 2020

Hovedtrekk fra regnskap 2020

Regnskapet 2020 for Verdal kommune ble bedre enn fryktet og den økonomiske stillingen ved inngangen til 2021 er klart bedre enn på mange år. I 2020 ble det ikke merskatt og premieavvik som skulle løfte resultatet, som i de fleste tidligere år med gode resultater. I 2020 er det samlede endringer i rammevilkår som følge av pandemiutbrudd og restriksjoner i aktivitet som til slutt viste seg å gi gode regnskapsresultater. Slik sett er tallene for Verdal i stor grad sammenfallende med de nasjonale trekkene fra kommuneregnskapene. Det er positivt at Verdal kommune klarer å utnytte de økonomiske mulighetene som året ga, like godt som andre kommuner. Det forhindrer at kommunen blir hengende etter økonomisk og med det blir en annerledeskommune. Det er til det beste for stabile tjenester i årene som kommer at vi står oss godt i sammenligning med andre kommuner. Samtidig viser årsberetningens analyser at gode økonomiske tall ikke sier alt om hvordan året har vært. I 2020 har de kanskje sagt mest om hvor spesielt året ble.

KS har økonomer som analyserer regnskapstallene nasjonalt. Dette er hva de skriver om tallene og det er grunn til å merke seg likheten med de analyser som vi gjør lokalt for Verdal kommune.

Netto driftsresultat som temperaturmåler av driftsøkonomien «egner seg ikke særlig bra i uåret 2020», mener Sigmund Engdal. Det fordi kommunene gjennom nesten hele fjoråret mottok og inntektsførte ulike øremerkede, statlige koronatilskudd. Penger som blant annet skal brukes på økt aktivitet i bygg- og anleggsnæringen og kompensasjon til øvrig næringsliv og frivillig sektor. Deler av kostnadene vil imidlertid først påløpe i inneværende år, altså 2021. – De statlige koronatilskuddene bidrar dermed til å dope netto driftsresultat i 2020.

Regnskapsteknisk er tallene oppblåste, gjør spesialrådgiveren oppmerksom på.

Bedringen i netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger fra 2019 til 2020 skyldes «en del forhold som man ikke ser i et normalår».

Ny offentlig tjenstepensjon og nye samordningsregler med folketrygden har redusert kommunenes pensjonskostnader. I 185 ikke-sammenslåtte kommuner med detaljerte regnskapstall har lavere pensjonskostnader enn lønnsveksten isolert sett bidratt til å trekke opp netto driftsresultat med rundt 0,5 prosentpoeng. Smittesituasjonen har ført til at kommuner ikke har kunnet gjennomføre en del tjenester og aktiviteter som planlagt i budsjettet. Eksempler på det er aktivitets- og fritidstilbud for eldre og funksjonshemmede, kulturaktiviteter og innvendig vedlikehold av omsorgsbygg. – Det er altså en del støy i tallene, sier Engdal.

Regnskapsundersøkelsen viser også at koronakrisen, og medfølgende inngripende smitteverntiltak, ikke har ført til store endringer i kommunenes økonomi. Kommunene er i stor grad blitt kompensert for inntektssvikt og økte utgifter under pandemien.

Regnskapet for 2020 ble avsluttet innen frist og tidligere enn normalt. Dette er positivt og må også ses i lys av at ny kommunelov også har medført en del ekstraarbeid. Arbeidet med årsregnskapet ble utført i en periode med relativt lavt smittetrykk og arbeidet kunne i stor grad pågå for fullt. Slik sett har arbeidet med årsberetningen i større grad blitt påvirket av smittesituasjonen og har i større grad blitt påvirket av restriksjoner med hjemmekontor osv.

Den 15.02 ble det skrevet en pressemelding som beskrev regnskapsresultatet og utviklingen fra svake tall etter sommeren til klart bedre tall i de siste månedene av året. Analysene som er gjort etter at pressemeldingen ble skrevet, har i liten grad endret på konklusjonene fra pressemeldingen. Analysene bekrefter hovedforklaringene, men gir mer detaljert informasjon om hva som har påvirket tallene.

Pressemelding 15.02.2021: Regnskap 2020 for Verdal kommune

Driftsregnskapet for Verdal kommune er avlagt i balanse etter avsetninger.

Netto driftsresultat er pluss 36,6 mill kr (2,9%), disposisjonsfond pr 31.12.20 er på 66,7 mill kr (5,3%) og samlet budsjettavvik er på 25,7 mill kr. Totale driftsinntekter er 1,26 mrd kr og total langsiktig gjeld inkl pensjonsforpliktelser er på 3,3 mrd kr.

Regnskapsresultatet har forbedret seg mye fra anslagene i høst. Dette skyldes summen av mange forhold, der den viktigste forklaringsfaktoren er lavere lønnsoppgjør, lavere pensjonsinnbetalinger og

Årsberetning 2020

lavere renteutgifter. Kunnskapen om endringer for lønn og pensjon kom utover høsten etter hvert som lønnsoppgjørene ble ferdige. Det ble også satt tiltak høsten 2020 for å redusere merforbruk i tjenestene. Tiltakene har gitt effekt og bidratt til at det har blitt mulig å komme i balanse.

Disposisjonsfondet øker fra 24,9 mill kr til 67,7 mill kr. Den store økningen må ses i sammenheng med regnskapstekniske endringer i kommuneloven som har medført at mindreforbruk for både 2019 og 2020 er tilført fondet i 2020. Disposisjonsfondet nærmer seg kommunens måltall om 6% disposisjonsfond.

Kommunedirektøren er svært fornøyd med at regnskapsresultatet blir bedre enn prognosene. Det er en helt annen økonomisk situasjon enn tidlig i høst, da det var en reell risiko for at kombinasjonen av underliggende merforbruk og virkning av mulige pandemiutbrudd i verste fall kunne tømme kommunens reserver i løpet av ett år. Regnskapsresultatet for 2020 gir et midlertidig pusterom og en robusthet som nå gjør det mulig å følge den planlagte kursen i økonomiplanen. De faktorer som har muliggjort balanse i regnskapet og veksten i frie fond er av midlertidig karakter og tett knyttet til virkninger av pandemi. Kommunen legger til grunn at rammevilkårene for kommunens økonomi gradvis normaliseres og at midlertidig lavere lønnsvekst og renter gradvis erstattes med mer forutsigbare rammevilkår i kommende år.

Det betyr samtidig at de grunnleggende utfordringene med et for høyt driftsnivå og et stort endringsbehov for å møte endringer i befolkning og tjenester, er de samme som tidligere og helt uavhengig av regnskapsresultatet for 2020. Regnskapsresultatet endrer ikke på det faktum at flere av tjenestene i kommunen fortsatt har et forbruk som ligger langt over budsjett. Det er nødvendig at tjenestene over tid driftes innenfor de inntektsrammer og rammevilkår som kommunen har i et gjennomsnittså.

Regnskapsresultatet blir nå analysert og årsberetningen vil gi mer informasjon om tallene. Analysen vil kunne si mer presist om resultatet er godt nok sett mot kommunens måltall og kommunelovens forventninger til en bærekraftig økonomi.

Regnskapsanalyse året 2020 :

Regnskapsanalysene i ettertid bekrefter den gode stillingen når det gjelder likviditet og frie fond. Analysene gir ingen indikasjoner på at de grunnleggende driftsutfordringene er løst, men bekrefter at utviklingen har blitt bedre. Særlig gjelder det for helsetjenestene og skole de siste månedene av året. Den største utfordringen er derfor ikke økonomien ved utgangen av 2020. Den store økonomiske utfordringen er hva økt gjeld i 2019 og 2020 og planlagte investeringer kan gjøre med driftsbalansen fremover.

Netto driftsresultatet for 2020 er påvirket av midlertidige inntekter knyttet til pandemi og utbytte fra NTE. Dette er midler som det er bindinger på og som ikke fritt kan brukes til å møte ordinære driftsutfordringer. KS analysene gir også signaler om at en del av ekstrainntektene i 2020 må ses i sammenheng med utgifter som kommer nå utover i 2021. Det er derfor grunn til å påpeke at også tallene for Verdal kommune nok er noe oppblåste. Tallene kan gi et noe bedre bilde av situasjonen enn det er grunnlag for når en ser litt lenger fram i tid.

En "varslet overraskelse" har vært at pandemiutfordringene ikke har slått ut i økte ytelser til livsopphold (økonomisk sosialhjelp). Her har tidligere kriser i næringslivet, som konjunktursvikten i oljenæringen vist at det kan gå opp til 2 år før de som mister arbeid har brukt opp alle andre muligheter og til slutt kommer inn på økonomisk sosialhjelp. Vi kan derfor ikke utelukke at det

kommer utgifter etterhvert. Samtidig gir både tall for sysselsetting og næringsstrukturen i kommunen et visst håp om at effekten ikke nødvendigvis ikke blir så stor som i en del andre kommuner. Dette gjenstår å se.

Det er ingen grunn til å svartmale økonomien ved inngangen til 2021, men nøktern analyse viser at det mest sannsynlig blir strammere fremover. Da er det godt at kommunen har noe mer penger i verktøykassen i form av et større disposisjonsfond.

Utfordringene med stort endringsbehov og store årlige merforbruk

Regnskapene 2019 og 2020 er i stor grad preget av å være de to første årene i en periode med planmessig reduksjon i driftsrammene for tjenestene. Reduksjonen gjøres for å tilpasse kommunens drift til endringer i befolkningssammensetning, nye og endrede tjenestebehov, utflating av kommunale inntekter og behovet for fornyelse i kommunal bygningsmasse.

Det er ikke gitt at nedskalerte driftsbudsjett må føre til svakere tjenester. Kostratallene for landets kommuner viser at det er store variasjoner i driftsutgifter mellom kommuner. Altså er kostnadene i stor grad selvvalgte og/eller konsekvenser av valgt struktur, tradisjoner og historikk. Nasjonale analyser, kommunebarometer, kommunenes egne kostraanalyser mv, viser stort sett at det er liten samvariasjon mellom bevilgningsnivå og opplevd kvalitet på tjenestene. Til en viss grad har innføring av normer i skole og barnehage ført til at forskjellen mellom kommuner har krympet noe. Med det er uansett ikke slik at tjenestene koster noenlunde det samme uansett kommune.

Det blir for enkelt å si at Verdal kommune finansierer kommende investeringer med å svekke tjenestene. På den annen side er det nok ikke slik at kommunen smertefritt kan nedskalere bevilgningene til drift år etter år fremover. Det vil kreve endringer som utfordrer det eksisterende og som vil være vanskelige både for politikk og administrasjon.

Budsjettavvikene i regnskapet kan gi en indikasjon på at det allerede etter to år med innstramming viser seg at nedskaleringstakten er krevende. Regnskapene viser flere varianter av denne floken. En variant er at innstrammingen skjer, men i et lavere tempo enn det som er forutsatt i budsjett og økonomiplan. Har så kommunen et reelt valg når det gjelder nedskalering av driftsbudsjettene? Det er på dette spørsmålet at floken strammer seg. For kommunen kan i liten grad påvirke eget inntektsnivå samtidig som demografisk utvikling også i stor grad ligger utenfor kommunens kontroll.

Hvis endringsprosessene ikke lykkes, kan store merforbruk bli en årviss problemstilling. Da gjerne i kombinasjon med at det ikke kommer noen synlig nedskalering av kostnadsdriverne. En mindre alvorlig variant av det samme er at det kommer en mindre nedskalering, men at det går for sent til å hente ut de besparelser som er nødvendig for å holde budsjettet. En tredje variant er at nedskalering av en kostnadsdriver som feks faste ansatte, slår ut i økt vikarinnleie, økt konsulentbruk eller økt sykefravær.

Dette er ikke enkle problemstillinger og økonomiske analyser vil bare gi noen av de nødvendige svarene. Om merforbruk skyldes svikt i vilje til å gjennomføre upopulære endringer, for stor forsiktighet i forhold til å prøve nye løsninger, for liten gjennomføringsevne osv eller om det skyldes at budsjettet er satt urealistisk lavt, er ikke alltid så lett å avgjøre. Budsjettavvikene må derfor ses i sammenheng med andre forhold. Ikke minst kan kostratall gi en indikasjon hva som er normale drifts- og bevilgningsnivå og hvor lavt driftsnivået kan settes før det etter alle målestokker må betraktes som unormalt lavt.

Årsberetning 2020

Avslutningsvis er det viktig å nevne at endringstempo også vil være avhengig av hvor driftsnivået ligger i utgangspunktet og hvilket handlingsrom som gis for endringer. Merforbruk i en tjeneste med høyt forbruk er noe annet enn merforbruk i et område som allerede har lavt forbruk. Budsjetttavvik i form av merforbruk er derfor ikke direkte sammenlignbare på tvers av tjenester. Men det finnes et unntak. Økonomisk sett er de like skadelige for kommunens totale økonomi.

Økonomiplan 2019-2022 var klar på at endringen var for stor til at tilpasning kunne skje med tradisjonell sparing. Den varige løsningen er å utvikle arbeidsflyt, organisasjon og infrastruktur, slik at gode tjenester kan leveres med et lavere forbruk av årsverk. Utviklingsarbeid betyr krevende prosesser som binder arbeidskraft og ressurser. Utvikling av fremtidens tjenester må skje parallelt med at kommunen leverer tjenester som både er innenfor lovkrav og står seg godt i konkurranse med det andre kommuner presterer. Dette utfordrer naturligvis virksomhetene endringsevne og i noen tilfeller kan manglede tempo i endringsarbeidet medføre uønskede avvik i tjenestene. Det betyr at det er viktig at avvik blir meldt og at avvikene lukkes raskt.

Det er ingen tvil om at er behov for både gode prosesser og gode kunnskapsgrunnlag i årene som kommer.

Endringer i rammebetingelser som påvirker drift i årene som kommer

I noen tilfeller endres rammebetingelser slik at poster i regnskapet for 2020 ikke vil være representative for årene fremover. I dette avsnittet beskrives noen slike forhold som enten er i endring eller at endring er sannsynlig.

Eiendomsskatt: Endringer i lovverk og manglende bred nasjonal politisk forankring av skatten vil gjøre inntektene usikre.

Økning i avdrag: Det ble i 2018 funnet feil i avskrivningsgrunnlag. Korrekt avskrivningsgrunnlag har gitt økning i avdrag i 2019 og 2020. Dette forsterkes av bestemmelsene i ny kommunelov fra 2020 om ny beregningsmetode for minimum avdrag. Nye bestemmelser skjerper kravet til at avdragsbetalingen må følge tempoet i kapitalslitet. Fra 2020 er det også tatt i bruk ny metode med dekomponering av investeringer. Dette er en metode som skal sørge for at levetiden for alle hovedkomponentene i et bygg eller anlegg blir vurdert, slik at avskrivningene blir mest mulig reelle. Økte avskrivninger vil da medføre at avdrag øker. Avdrag vil fortrenge midler til drift, men har også den positive effekten at kommunen kommer raskere i posisjon til å ta nye investeringer som møter fremtidens behov.

Ressurskrevende tjenester:

Det har i flere år blitt varslet innstramming i ordningen som følge av sterk utgiftsvekst i statens bevilgninger til ordningen. I tillegg har det kommet en del praktiske avklaringer om beregningen av refusjonen som i praksis har strammet inn ordningen og gitt kommunen en svekket kompensasjon fra 2019. Det er etter endringen i prinsippet bare ansikt til ansikt tid som kompenseres, selv om ansatte fullt ut har sin arbeidstid knyttet til en ressurskrevende tjeneste. Overlappingstid mellom vakter, opplæring og administrativ tid kompenseres eksempelvis ikke.

Forholdet mellom aktivitet og budsjett (nettobudsjettering):

I årsberetningen for 2019 ble de store avvikene mellom bruttotall i budsjett og regnskap beskrevet. Med bruttotall menes inntekter og utgifter hver for seg. Store avvik mellom regnskap og budsjett kompliserer sammenligningen mellom budsjett og regnskap og medfører at det er vanskeligere for en regnskapsbruker å lese regnskapet. Det svekker med andre ord beslutningsgrunnlaget for kommunestyret.

Vanskelighetene med å sammenligne et nettobudsjett mot et bruttoført regnskap er ikke noe fenomen som gjelder bare Verdal. Det er lang tradisjon for nettobudsjettering i norske kommuner, samtidig som kommuneloven ikke gir noe rom for annet enn å føre regnskapet etter bruttoprinsipper. Nå da regnskapet kommer med både inntekter og utgifter som ligger høyt over tallene i budsjettet, så blir sammenligning vanskelig. Særlig for de som ikke kjenner prinsippene med netto- og bruttotall i budsjett og regnskap.

De største avvikene finnes på budsjetteringen av refusjoner for fravær. Disse budsjetteres normalt med lavere volum både på inntektssiden og utgiftssiden enn det erfaringer viser er reelt. Dermed blir det også relativt store avvik mellom budsjett og regnskap for både lønnsutgifter og sykelønnsrefusjoner. Dette kan relateres til at sykefraværet jevnt over blir høyere enn måltallene.

En annen problemstilling er budsjettering av prosjektinntekter, når inntektene ikke er kjent når budsjettet legges. Disse blir ofte budsjettert lavt både på inntektssiden og utgiftssiden.

Det vil kreve store endringer i budsjettmetode å endre gjeldende praksis. Kommunen vil arbeide videre med disse problemstillingene i 2021. Året 2020 ga ikke rom for denne typen arbeid.

Nye forhold som har blitt kjent etter 31.12.2020

Det er ingen nye forhold etter 31.12 og fram til avlegging av årsberetning som i vesentlig grad påvirker vurderingen av regnskapet. Månedsrappporter for januar og februar gir en indikasjon på at den positive utviklingen i budsjettbalanse de siste månedene av 2020 fortsetter utover vintermånedene 2021. Dette må ses i sammenheng med at det ikke har vært store virusutbrudd som har påvirket kommunens drift og utgifter utover det som har vært normalen gjennom 2020.

Sammenhenger mellom styring, budsjettjusteringer og budsjettavvik

Et prinsipielt vanskelig spørsmål for alle kommuner er hvorvidt alle avvik skal budsjettjusteres eller om det er et poeng at regnskapet skal vise de reelle avvikene som faktisk har oppstått.

Kommuneloven krever at budsjettjusteringer skal vurderes når det er store endringer. Men det er ikke noe krav til budsjettjusteringer skal gjennomføres. Altså vil en tjeneste med merforbruk ofte få et krav om endre driften i stedet for en påplussing av budsjett. Alternativt vil en tjeneste også i noen tilfelle få beskjed om at merutgiftene kan aksepteres og betales, men at budsjettjustering ikke gjennomføres fordi det vil være det samme som å skjule et reelt og forklarbart avvik. En påplussing av budsjettet vil også kunne ta vekk presset på virksomheten til å finne løsninger for å holde budsjettet uten ekstra tilførsel.

Regnskapet har som formål å måle reelle avvik. Det anses ikke som god praksis å budsjettjustere bort alle avvik, særlig ikke hvis budsjettjusteringene gjøres sent på året slik at kommunen egentlig tilpasser budsjettet mot forbruket. Det vil være det samme som å styre alle budsjettavvikene i null og

Årsberetning 2020

fjerne mye av informasjonsverdien i kommuneregnskapet. Kommuneregnskapets formål er jo å vise hvorfor det eventuelt ikke ble slik kommunestyret hadde planlagt og besluttet.

Denne problemstillingen ble på mange måter satt på spissen i 2020 med de mange store og til dels uoversiktlige budsjettavvikene som pandemien medførte.

Budsjettavvikene kom på en rekke områder som:

- Lavere skatteinntekter (lavkonjunktur)
- Lavere rentenivå (mindre renteutgifter og renteinntekter)
- Spart arbeidsgiveravgift (delvis som følge av lavere lønnsvekst og delvis som følge av lavere avgiftssats i en termin)
- Spart lønn, pensjon og prisstigning som følge av interne sammenhenger mellom postene og at pensjonsselskapene fikk sin avkastning i aksjemarkedet. I tillegg også en ny pensjonsordning som ser ut til å bli billigere
- Merutgifter lønn og tillegg pga smittevernarbeid
- Økt rammetilskudd, både som frie midler og bundne inntekter med tilhørende merutgifter
- Mindreinntekter på egenbetaling (barnehage, SFO, kultur mv)
- Mindreutgifter som følge av restriksjoner på reising, møtevirksomhet osv.

Sammenhengen mellom disse sammensatte endringene er teknisk vanskelig å beskrive. I noen tilfeller er sammenhengene eksakte, mens de i andre sammenhenger må baseres på en rekke beregningstekniske forutsetninger om hva som utløser hva og hvilke endringer som ville kommet uansett pandemi eller ikke. Disse problemstillingene beskrives også godt i pandemirapportene fra KS. Litt forenklet sagt kan en si at "alt kom i bevegelse samtidig" og da blir det vanskelig å isolere effektene av pandemien.

Sammenhengene ble med andre ord så rotete og innfløkte at det var vanskelig å beregne seg fram til budsjettjusteringsbeløp som kunne forsvares faglig sett. Dette kunne nok vært enklere om tjenestene i kommunen hadde balanse mellom budsjett og regnskap ved inngangen i året.

Men hovedgrunnen til at det i liten grad ble budsjettjustert, var at den økonomiske usikkerheten gjennom året var så stor. Med en høy usikkerhet ble det valgt å holde igjen på alle mulige reserver for å ha nødvendige finansielle ressurser til å møte kombinasjonen av et større smitteutbrudd og et økende merforbruk. Særlig stort var trusselen fra et økende merforbruk i helse, der merforbruket hadde uklare sammenhenger til pandemien og et underliggende flerårig merforbruk. I den situasjonen fremstod det som et stort sjansespill å skulle tilføre midler til virksomheter som allerede styrte mot et stort merforbruk.

I stedet for budsjettjustering ble det akseptert at alle nødvendige innkjøp og bruk av lønnsmidler som direkte fulgte av beslutninger i kriseledelsen og nasjonale krav, var nødvendige og ikke selvvalgte. Merforbruk som kom på grunn av pandemi var da å anse som et reelt merforbruk som ble dokumentert gjennom registreringer av sykefravær og regnskapsføring på en egen prosjektkode for korona. En konsekvens av dette var at den budsjettansvarlige da selv måtte vurdere om innkjøp og bruk av lønnsmidler var innenfor det kommunens kriseledelse hadde akseptert. Løsningen ga ikke rom for å ha noen form for gevinst på å bruke mindre penger.

De store avvikene mellom budsjett og regnskap i 2020, først og fremst i helse, vil derfor kunne ha sin årsak både i underliggende merforbruk og i forhold som er relatert til pandemien. Det har vist seg vanskelig å dokumentere de samlede virkningene av korona helt presist. Kommunen har rapportert

tall både til KS og Statsforvalteren og det er grunn til å anta at kommunens målinger holder samme kvalitet som hos gjennomsnittskommunen.

Gjennomgangen av prosjektrengskapet tyder på at registreringene er korrekte, dokumenterbare og i liten grad bygger på skjønnsmessige vurderinger.

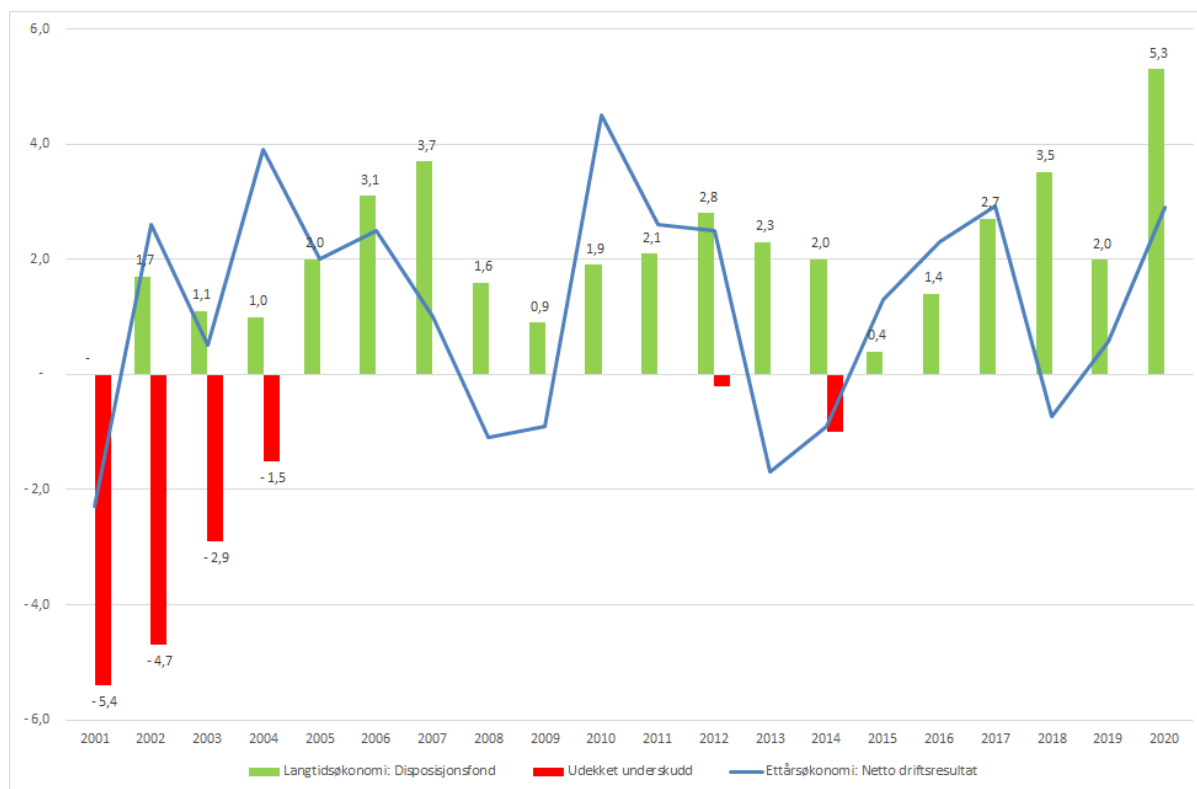
Utgifter kommunen ikke har tatt inn i prosjektrengskapet er dermed de mer skjønnsmessige og adferdsavhengige utgiftene. Endringer i adferd er en sammensatt materie som kan omfatte alt fra endret utskrivningspraksis hos sykehusene, ansattes bruk av hjemmekontor, tidsbruk til å improvisere nye løsninger fordi ansatte og tjenestemottakere i større grad er hjemme osv. Det er ingen tvil om at pandemien har kommet med mange tidstyver. På motsatt side har det også skjedd mye positivt som feks økt bruk av digitale løsninger for kommunikasjon. Om de positive endringene har gitt reduserte kostnader eller om de "bare" har gitt økt fleksibilitet og kvalitet, er vanskelig å måle.

Kommunen vil konkludere med at det ikke finnes noe sikkert grunnlag for å beregne hverken gevinster eller tap på de mer skjønnsmessige forhold som ikke er tatt med i prosjektrengskapet. Kommunen har derfor heller ikke noe sikkert grunnlag for å hevde at det er pandemiutgifter som ikke er kompensert. I særlig grad fordi årsresultat for året 2020 til slutt endte opp på plussiden.

Historikk økonomisk utvikling

Historikk kommuneøkonomi

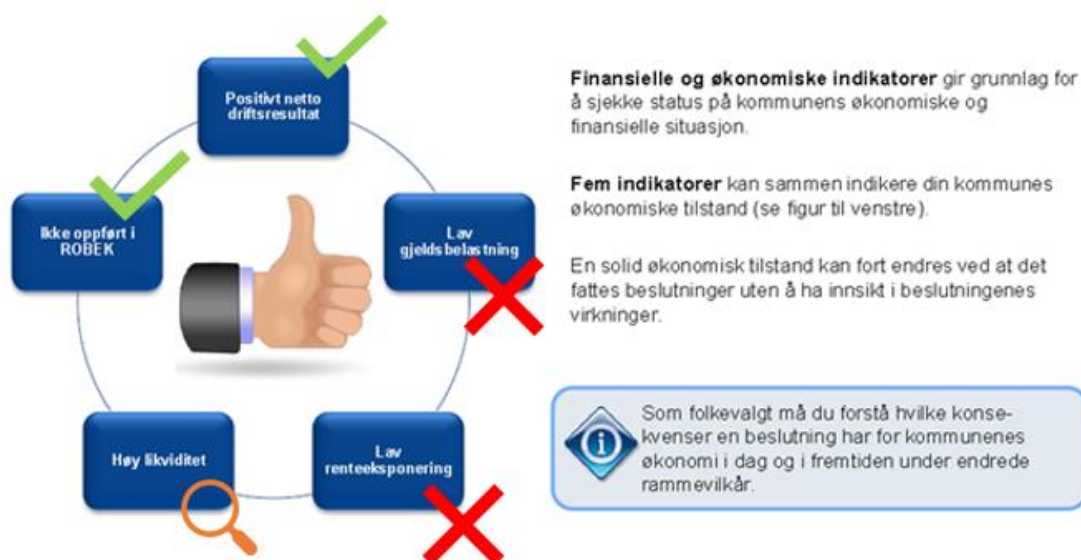
I dette avsnittet beskrives de langsiktige utfordringene og endringene i kommunens økonomi. Kommunens langsiktige økonomi vil i langt sterkere grad enn et enkelt årsresultat kunne sin noe om utfordringer og handlingsrommet for årene som kommer.

Figuren viser hvordan kommunens langsiktige økonomi og kortsiktige økonomi har endret seg fra 2001 til nå. Poenget med å vise en figur med en så lang tidsserie, er å vise at økonomien går i sykluser og at kommunens økonomi har hatt en tendens til å svekkes etter hver periode med fremgang. Det kan igjen forklare hvorfor kommunen ikke har oppnådd den samme robusthet som en del andre kommuner. Eksempelvis Stjørdal kommune som har lyktes med å stabilisere en robust økonomi.

Metodikken i figuren er å sette måltall for langsiktig økonomi (samlet udekket merforbruk og disposisjonsfond) opp mot de kortsiktige årlige tallene representert ved netto driftsresultatet. Yttergrensene for en kritisk svak økonomi er satt til 2% eller mer i samlet merforbruk. Minimumsmålet for en god og robust økonomi er satt til disposisjonsfond på minimum 6%. Anbefalt årlig driftsmargin (netto driftsresultat) er satt til 2%. Referansestørrelsene 2% netto driftsresultat og 6% disposisjonsfond er innarbeidet i gjeldende økonomiplan som kommunens egne måltall for god økonomistyring.

Hvor står Verdal kommunes økonomi ved utgangen av 2020?

Figur hentet fra veileder i økonomistyring, Fylkesmannen i Nordland

Som vist i markeringene i figuren er det gjeldsutviklingen som er den store utfordringen. Både driftsmargin og disposisjonsfond var tilfredstillende ved utgangen av et år som riktignok er lite representativt for veien videre.

Utfordringen blir ikke mindre med de planlagte investeringene fremover. Dette har vært et kjent problemstilling de siste 2-3 år. Derfor ble alle investeringer som ikke allerede er igangsatt eller vanskelig lar seg reversere, tatt ut av investeringsrammene i økonomiplan 2021-2024. Dette ble gjort for å gi et klart signal om at det er nødvendig med en nyorientering på økonomisk bæreevne for lån fremover. Dette ble igjen fulgt opp med et budsjettvedtak som sier det skal settes i gang et toårig KØB-prosjekt i 2021 og 2022. KØB står for kommunaløkonomisk bærekraft og er innarbeidet som et begrep i utredning av kommuneloven fra 2018. KØB-prosjektet er basert på forskning og kommunal egenutvikling av prinsippene for langsiktig økonomisk styring. KØB-metodikken er bygget direkte på tankesettet i figuren overfor og har med seg elementene netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad inn i en modell for å beskrive og forbedre en kommunes økonomiske handlingsrom.

Budsjettavvik

Budsjettkontrollen 2020

NOU kommunelov: Årsberetningen skal også gi kommunestyret informasjon om årsbudsjettet er fulgt opp (bevilgningskontroll)

Interne prosesser

Budsjettkontrollen er gjennomført løpende i den enkelte enhet og med oppfølging i tjenestelinjen og i ledermøter med kommunedirektør.

Med innføring av budsjettkontroll i Framsikt har kontrollen i større grad blitt transparent og dokumentert. Det gjenstår fortsatt funksjonalitet i Framsikt som ikke er prøvd ut, men det vil komme på plass i 2021. Eksempelvis koding av tiltak for å komme i balanse og rapportering på om tiltakene er satt i verk.

Det vil også komme mer funksjonaliteten for å følge opp at det er levert på kommunestyrets vedtak både fra verbalpunktene i budsjettvedtaket og senere oppfølgingsvedtak.

Politiske prosesser, rapporteringer og budsjettjusteringer

Det er levert delårsrapporter gjennom året. Disse er gjennomgått i formannskapet av kommunedirektør og økonomisjef. Delårsrapportene er behandlet i formannskap og kommunestyre.

Formannskapet har i tillegg bedt om en enklere og mer spisset rapportering månedlig. Denne gjennomgangen har fokus på å følge de tjenestene som har de største budsjettavvikene og gjøre rede for hvordan det jobbes for å bedre økonomien.

Delårsrapportene viste fra første stund at det var et stort underliggende merforbruk i helse, som det også var all grunn til å frykte ut fra regnskapene i 2019.. Da første delårsrapport ble levert var det ennå ikke mulig å måle så mye effekter av pandemien, men den store usikkerheten som oppstod ble relativt grundig dokumentert.

Andre delårsrapport var ferdigskrevet før sommeren og rapporten viste en alarmerende utvikling i kostnadene. Dette ble også kommunisert administrativt i organisasjonen. Men saken ble ikke politisk behandlet da, fordi det var lagt opp til politisk behandling til høsten. I ettertid ser kommunedirektøren at det ikke var heldig i en situasjon med et løpende merforbruk. I ettertid er rutinene endret slik at delårsrapport nr 2 skal komme til politisk behandling før sommeren. Det gir mulighet til å sette tiltak som krever politisk behandling så tidlig at de har effekt gjennom sommeren.

Svak respons i organisasjonen på meldingen om merforbruk må nok også ses i sammenheng med at en pågående pandemi gjorde det vanskeligere å hente ut ressurser til å sette ny kurs. Organisasjonen ble driftsfokusert og særlig helsetjenestene måtte i praksis skjermes fra administrativt merarbeid. I ettertid kan det se ut til at kommunens drift gikk inn i en 3 måneders

sommerperiode der merforbruket ble videreført eller også økte. En tilleggsdimensjon her var nok utfordringene med sommeravvikling for ansatte i helse. Dette var de samme ansatte som da allerede hadde hatt et usedvanlig sterkt arbeidspress i perioden mars til mai. Det er derfor heller ikke sikkert at organisasjonen var mottakelig for endringer i drift i sommermånedene.

Delårsrapport nr 2 kom til politisk behandling med fokus på store merforbruk og at det raskt måtte komme opp tiltak for å begrense merforbruket. I delårsrapport 2 ble det varslet at det kom en oppfølgingsrapport om kort tid med tiltak. Dette var da opptakten til en delårsrapport nr 3 der "alle bremsere ble satt på" ved at det ble innført ansettelsesstopp og innkjøpsstopp og nedjustering av aktivitetsnivået i helse.

Månedsrapportene som kom utover høsten viste at tiltakene gradvis begynte å gi effekt. Men størst virkning hadde nyhetene om lave lønnsoppgjør og etterhvert også at det ville gi store besparelser i pensjon. Når da det store pandemiutbruddet heller ikke kom til Verdal utover høsten, så snudde prognosene gradvis over til forsiktig optimisme utover senhøsten. Dette ble forsterket av de siste rundene med økninger i rammetilskudd, og at en renteøkning utover høsten stoppet opp som følge av stadig nye pandemiutbrudd. Tidlig i januar ble det ganske så tydelig at det måtte bli en god pluss i regnskapet for 2020.

Overgangen fra prognose med store merforbruk til forsiktig gryende optimisme er også omtalt i pressemeldingen om regnskapet fra 15.02.21. Forholdet er også omtalt i et tilsvarende i avisen Innherred med en tidslinje som viser hvordan rapporteringen gradvis endret innhold fram mot januar 2021.

Evaluerings av rapporteringene

Prognosene gjennom året har nok truffet rimelig godt på utviklingen i driften når lønnsoppgjør og pensjon holdes utenfor vurderingen.

Så bommet prognosene på lønnsoppgjør og pensjon. Dette kan igjen forklares med at kommunen velger konsekvent å bruke nasjonale anslag fra kommunaldepartement, KS, SSB, Finansdepartementet mv. Det spekuleres ikke i om kommunen har klart å se forbedringer som ikke andre har sett. Av den grunn vil prognosene bli forsiktige helt fram til det gis en nasjonal bekreftelse på at det går bedre enn opprinnelige anslag.

Så forsterkes dette igjen av at kommunen har valgt en forsiktighetsstrategien for anslag for å sikre kommunaløkonomisk bærekraft over tid. Eksempelvis ble ikke besparelsene i renter lagt inn før markedet viste at rentene kom til å holde seg lave. Altså ble renteprognosen justert i takt med rentefastsettelsene.

Det er helt unormalt at avvikene fra nasjonale anslag blir så store som i 2020. Men likevel er det slik at den valgte prognosestrategien mest sannsynlig vil gi noe bedre regnskapstall enn prognoser i de fleste årene. Det vil være en styrke de få årene det ikke er prognoseavvik som trekker opp resultatet. Det reduserer sannsynligheten for å gå seg på et merforbruk med de utfordringer det gir med innstramminger i driften.

Det kan være viktig å huske på at det ikke finnes noen sammenhenger mellom optimisme i anslag og faktisk utfall. Vi kan ikke vedta en bedre økonomi ved å lage mer optimistiske anslag.

Tjenestenes økonomi 2020

Gjennom delårsrapporter og månedsrapporter er det vist til stort merforbruk i tjenestene. Det har blitt rapportert merforbruk i tjenester på 30 mill kr. Uten andre budsjettavvik ville også dette sann omtrent blitt årsresultatet for 2020.

Av praktiske grunner brukes oppstillingen i bevilgningsskjemaet når merforbruk i tjenesten rapporteres i delårsrapporter og månedsrapporter til formannskap . Dette er en god metode så lenge anslagene i fellesområdet (raden administrasjon, styring og fellesutgifter) treffer bra på de endelige utgiftene. Slik ble det ikke i 2020 og de store avvikene kom på lønnsavsetningen og den interne avregningen av pensjon. Dette forstyrrer naturligvis budsjettavviksanalysen og nedenfor gis en nærmere forklaring på sammenhengene.

I det ferdige regnskapet kan sluttsummen i bevilgningsskjemaet leses som at det ikke lenger er noe stort merforbruk i tjenestene. Det bryter i så fall med rapporteringen fra kommunen gjennom året. Slik er det nok ikke. Det er fortsatt store merforbruk i tjenestene.

Det er fortsatt store avvik i helse og noe mindre i skole. Når avviket totalt har blitt mye mindre, så skyldes det hendelsene i fellesområdet. Normalt er fellesområdet et område av regnskapet som skal komme ut rundt null når året er ferdig. Fellesområdet inneholder mange anslagsposter som eksempelvis avsetninger for lønns- og prisvekst. I tillegg inneholder det også differansen mellom en fast kalkulatorisk pensjonsbetaling og det endelige pensjonsoppgjøret. Fellesområdet har derfor to hovedfunksjoner. Den ene er å trekke ut sektorovergripende tjenester som er fremmede for tjenestene, mens det andre er å "få parkert" avsetninger som skal deles ut i løpet av året. Hvis avsetningene treffer godt på de faktiske utgiftene som kommer, så tømmes avsetningene ut av fellesområdet og inn i tjenestene. Dette følges opp med budsjettjusteringer både på fellesområdet (avgir avsetning) og hos tjenestene (mottar fra avsetning). Dermed flyttes pengene over fra fellesområde til tjenester, både i regnskap og budsjett. Dermed skal det normalt heller ikke bli budsjettavvik hverken i fellesområdet eller i i tjenestene. Men det forutsetter nødvendigvis at beregningene viser at hele avsetningen skal deles ut til tjenestene.

Det som ble spesielt for 2020 var at både lønnsoppgjør og pensjonsoppgjør ble lavt, slik at alle virksomheter fikk dekket sine utgifter til lønnsvekst og pensjon og uten av avsetningene ble tømt. Dermed ble store deler av avsetningene stående igjen på fellesområdet som ubrukt (altså mindreforbruk). Av grunner som er forklart andre steder i årsberetningen, ble de ubrukte midlene heller ikke delt ut som kompensasjoner til kostnader med pandemi. Først og fremst fordi kunnskapen om at det var penger til overs ikke var tilstrekkelig kjent før helt i slutten av året. Resultatet er at virksomhetene ble målt til store merforbruk, samtidig som det oppstod et stort mindreforbruk på fellesområdet.

Her er oversikt budsjettavvik i bevilgningsskjemaet. Når fellesområdet (fellesutgiftene) tas med er merforbruket bare på 5,8 mill. Men detaljene viser at det skyldes et stort mindreforbruk i administrasjon, styring og fellesutgifter på ca 42 mill kr. Det er fortsatt merforbruk i helse og omsorg på 24,7 mill kr og skole på 6,7 mill kr.

Årsberetning 2020

	Regnskap 2020	Regulert budsjett 2020	Budsjett- avvik
Administrasjon, styring og fellesutg.	66 507	108 256	41 750
Barnehage	120 447	118 503	-1 943
Grunnskole	213 492	206 943	-6 549
Helsestasjon og lege	43 211	45 058	1 848
Helse og omsorg	255 440	230 753	-24 687
Sosiale tjenester	31 848	34 188	2 339
Barnevern	34 580	32 700	-1 880
Kultur og idrett	27 900	26 540	-1 360
Plan	3 668	3 617	-50
Landbruk og næring	7 410	7 314	-97
Samferdsel	11 055	8 684	-2 371
Brann og redning	10 700	10 594	-106
Vann avløp og renovasjon, selvkost	-16 136	-17 887	-1 751
Kirke	7 762	7 882	120
Tjenester utenfor ord. kommunalt ansvarsområde	-542	-	542
Sum tjenester	817 340	823 145	5 804

Dersom fellesområdet og effekter i avregning pensjon tas ut, så kan samme tabell vises slik:

Bevilgning tjenester	Regnskap 2020	Regulert budsjett 2020	Budsjett-avvik	Merknad
Administrasjon, styring og fellesutg.	67 802	87 594	19 792	1
Barnehage	120 447	118 503	-1 943	
Grunnskole	213 492	206 943	-6 549	
Helsestasjon og lege	43 211	45 058	1 848	
Helse og omsorg	255 440	230 753	-24 687	
Sosiale tjenester	31 848	34 188	2 339	
Barnevern	34 580	32 700	-1 880	
Kultur og idrett	27 900	26 540	-1 360	
Plan	3 668	3 617	-50	
Landbruk og næring	7 410	7 314	-97	
Samferdsel	11 055	8 684	-2 371	
Brann og redning	10 700	10 594	-106	
Vann avløp og renovasjon, selvkost	-16 136	-17 887	-	2
Kirke	7 762	7 882	120	
Summer	819 178	802 482	-14 945	

Merknad 1) Fellesområdet og funksjoner for pensjon er tatt ut. Dette for å rendyrke hva som er tjenesterelatert.

Merknad 2) Avvik selvkostområder er ikke relevant å vise som avvik. Beregningene må ses i sammenheng med føringer i bundne fond..

Denne korrigerte beregningen viser at tjenestene i mer presis forstand har et samlet avvik på ca 15 mill kr fra budsjett. Dersom også administrasjon og styring holdes helt utenfor, så er avviket på ca 34,7 mill kr. Det kan være gode grunner til å holde administrasjon og styring utenfor. Både fordi det ligger innsparinger her som ikke kan videreføres i et normalår og fordi det med en strengere tolkning er noe annet enn produksjon av kommunens tjenester.

Merforbruket i tjenester på 34,7 mill kr er nok derfor et reelt uttrykk for merforbruk i tjenestene. Det vil da være et merforbruk sett i forhold til de budsjettpremiss som forelå høsten 2019. Samtidig er deler av beløpet, særlig i helse, knyttet til merutgifter til håndtering av pandemi. Derfor er nok det underliggende merforbruk i tjenestene lavere enn 34,7 mill når vi kommer over i mer normal drift. Så kommer også forbedringene i drift de siste månedene av 2020, som tyder på at merforbruket er på vei ned. En annen positiv endring er at tjenestene har fått lavere kalkulatorisk pensjonsbelastning fra budsjett 2021. Dette skyldes at kommunen erfarer at det nå er grunnlag for å ta en lavere belastning av tjenestene mot å ta en tilsvarende høyere risiko i fellesområdet. Det begrunnes i at ny tjenestepensjonsordning ser ut til å gi lavere kostnader. I tillegg har avregning av pensjon i fellesområdet gitt en mindre positiv margin over flere år. Altså er det nå tatt grep for å unngå at det oppstår mindreforbruk pensjon i fellesområdet i kommende år.

Et annet læringspunkt er at det kan være fornuftig å skille ut fellesområdet som egen rad i bevilgnings skjemaet, fordi denne bevilgingen følger en annen logikk enn tjenestenes økonomi.

Fellesinntekter og fellesutgifter 2020

Det har vært store budsjettavvik på rammetilskudd, skatteinntekter, renter og pensjon. Disse har koblinger til pandemi og er beskrevet både i kapitlet om korona og i regnskapsanalysen. De store økningene i rammetilskudd skal kompensere både for merutgifter i tjenestene og svikt i skatteinntekter.

Kommunens økonomi har kommet godt ut av merinntektene og besparelsene. Det er forklaringen på at kommunen oppnår 36,6 mill kr i positivt netto driftsresultat. Dette til tross for at driften av tjenestene, som er kommunens kjernevirksomhet, har merforbruk på ca 34,7 mill kr målt mot budsjettpremiss fra høsten 2019.

Det er naturligvis flere måter å se dette på. Kommuner som har budsjettjustert med pandemikompensasjoner gjennom 2020, har mye lavere budsjettavvik i tjenestene. De har da på en måte omberegnet sitt budsjett til et pandemibudsjett. Da får de et annet utgangspunkt for å beregne sine budsjettavvik. Til sist er det uansett virkningen på bunnlinjen som vil være det avgjørende.

Måloppnåelse finansielle måltall

Mål om 2 % netto driftsresultat

Måltallet brukes til å evaluere den årlige driftsmarginen. Teknisk beregningsutvalg for kommuneøkonomi anbefaler netto driftsresultat over tid som en god indikator.

Året 2020 inneholder så mange ekstraordinære forhold at det blir vanskelig å korrigere det som var spesielt. Det er derfor ikke korrigert for ekstraordinære forhold i 2020.

Måltallet brukes til å måle om regnskapsresultatet i driftsregnskapet bærekraftig?

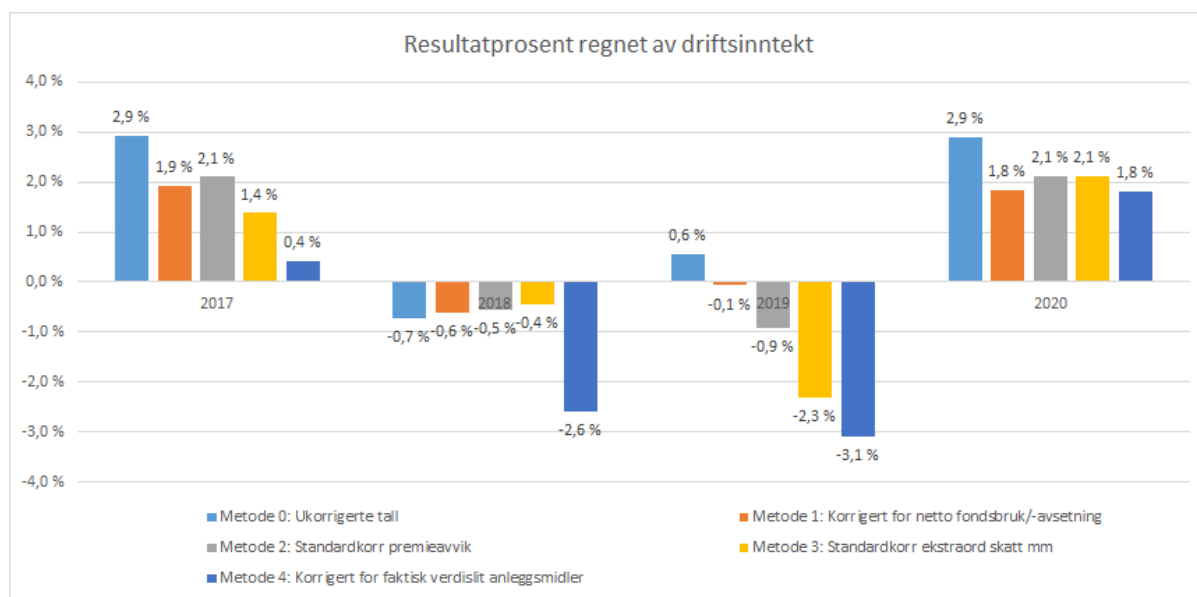
I forarbeidene til kommuneloven er begrepet «bærekraftig økonomi» brukt for å si at økonomistyringen skal ha et langsiktig perspektiv. Det vil ikke være mulig å opparbeide en bærekraftig økonomi uten positive driftsmarginer de fleste årene. Positive driftsmarginer betyr at driften må gå i overskudd. Anbefalt metode er å måle gjennom netto driftsresultat. Netto driftsresultatet viser alle eksterne driftsinntekter fratrasket eksterne driftsutgifter.

Netto driftsutgifter beregnes etter samme metode for alle kommuner og er således sammenlignbart. I tillegg kan netto driftsresultatet testes ved å gjøre en del korreksjoner som fjerner ekstraordinære forhold og/eller nøytraliserer enkelte forhold som kan gjøre resultat mindre årsrelevant. Eksempelvis kan inntektsføring av bundne fond ses i sammenheng med at ekstra utgifter er finansiert med midler fra tidligere år.

Testing av netto driftsresultat	2017	2018	2019	2020
Driftsinntekt	1 141 520	1 193 294	1 248 651	1 259 816
Metode 0: Netto driftsresultat offisielt	33 473	-8 636	7 064	36 649
+ Bruk av bundne fond	11 963	19 560	19 214	20 299
- Avsetning til bundne fond	-23 439	-18 165	-27 147	-33 755
= Resultat metode 1:	21 997	-7 241	-868	23 193
+/- Premieavvik (ikke årsrelevant)	2 080	737	-10 448	3 487
= Resultat metode 2:	24 077	-6 504	-11 317	26 680
+/- Ekstraordinære poster (skattevekst)	-8 251	1 191	-17 390	-
= Resultat metode 3:	15 826	-5 313	-28 706	26 680
+ Avdrag	38 000	41 000	48 000	60 001
- Avskrivninger	-48 935	-66 534	-57 891	-63 723

=	Resultat metode 4:	4 891	-30 847	-38 597	22 958
---	---------------------------	--------------	----------------	----------------	---------------

Beregningene indikerer at kommunens basisdrift ikke har vært tilstrekkelig tilpasset utfordringene i et normalår. Dette bildet endres noe av et godt resultat i 2020. Samtidig er resultatet i 2020 sterkt preget av de økonomiske virkningene av korona og de kompensasjonsordninger som kom. Det er derfor vanskelig å si at 2020 betyr at kommunen nå har kommet inn i en periode med mer bærekraftige resultater. Samtidig er det også en realitet at regnskapet for 2020 medførte en god styrking av disposisjonsfondet slik at kommunen har fått en større robusthet

Figuren viser at korrigerte tall reelt sett er svakere enn regnskapsførte tall for tidligere år. I stor grad skyldes det at skattene har vært ekstraordinært høye og således ikke representerer et sannsynlig varig nivået.

Dette har blitt helt annerledes i 2020, med regnskapstall som er gode. Men året 2020 er så spesielt at det neppe kan tillegges noen stor vekt i å beskrive den årlige underliggende driftsbalanse. Altså er det grunn til å tro at årene 2018 og 2019 treffer bedre på hva som er representativt fremover. Samtidig er det gjort en del grep for å bedre langtidsøkonomien, som kan flytte driftsmarginene i en mer positiv retning. Svaret på dette får vi når vi får det første hele driftsåret uten pandemi.

Mål om 6 % disposisjonsfond

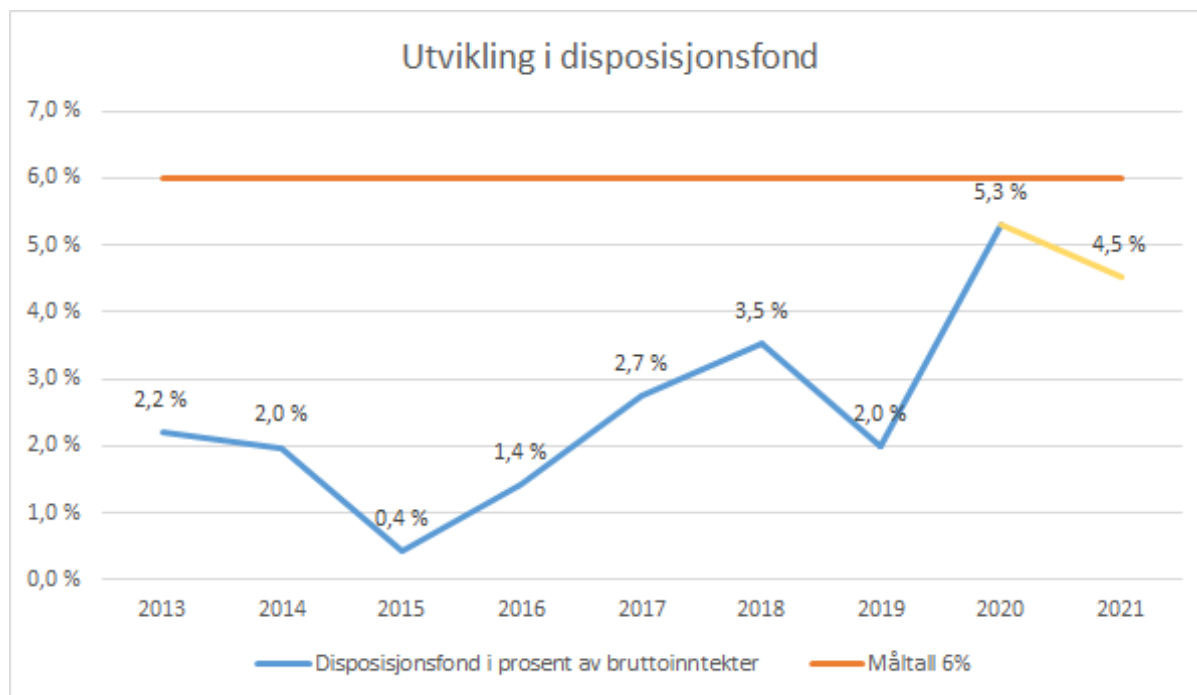
Disposisjonsfond er reserver som kommunestyret kan disponere fritt for å møte fremtidige utfordringer. Et disposisjonsfond av tilstrekkelig størrelse representerer handlingsfrihet for kommunen og er også et mål på hvor robust kommunens økonomi er.

Årsberetning 2020

Kommunestyret har gjennom de siste års økonomiplaner vedtatt et styringsmål for disposisjonsfondet som tilsier at vi skal øke disposisjonsfondet til 6 % av kommunens inntekter.

De foreløpige regnskapene for 2020 kan indikere at et disposisjonsfond på 6% egentlig er noe lavt i fht nasjonal snitt. Dette er noe vi evt kan se nærmere på ved rullering av økonomiplanen.

Utviklingen i disposisjonsfondet er illustrert i grafen under. Her er også prognose for 2021 lagt inn (gul strek). Prognosen forutsetter planlagt bruk av disposisjonsfond som vedtatt i økonomiplanen på 2,1 millioner pluss ytterligere 6 millioner som vedtatt brukt i kommunestyret 1. mars 2021. Utviklingen viser at målet om 6 % disposisjonsfond kan være innen rekkevidde i løpet av de nærmeste årene.

Under netto driftsresultat er det sagt at driftsmarginene de siste årene har vært noe svake og at de da indikerer et behov for å stramme inn driften. Dette gjelder da den underliggende drift som kan si noe om kommunen er i reell driftsbalansen fremover. I kontrast til dette er de bokførte årsresultatene de siste årene positive og årsaken til det er ekstraordinære inntekter. Litt forenklet sagt er det disse tilfeldige merinntektene som har blitt avsatt til disposisjonsfond. Resultatet har blitt en god økning i fondet.

Merk at økningen i 2020 må ses i sammenheng med endringer i kommuneloven fra 2020 som sier at fra 2020 skal ubenyttet netto driftsresultat avsettes direkte til disposisjonsfondet. Altså har fondet i 2020 økt med ubenyttet netto driftsresultat fra både 2019 og 2020. Dermed har økningen i fondet i realiteten gått jevnere fra 2015 enn det kurven gir uttrykk for.

Målt etter disposisjonsfond er kommunen mer robust enn tidligere. Denne robustheten er da koblet til de årene vi har bak oss og den sier ingenting om driftsøkonomien fremover. Men robustheten kan brukes til å oppnå bedre kontroll på tempoet i endringsprosesser fremover og finansiering av uforutsette kostnadsøkninger.

Evaluering av kommunaløkonomisk bærekraft

Er så den økonomiske handlingsevnen over tid ivaretatt i Verdal kommune? Regnskapsanalysen viser et noe sammensatt bilde. Det er ingen grunn til å svartmale den økonomiske driftssituasjonen og robusthet ved inngangen til 2021. Samtidig viser analysene at den underliggende driftsbalanse ikke er god nok og at et mer normalt år trolig vil gi svakere resultater om ikke arbeidet med forbedring av økonomien i retning av bedre kommunaløkonomisk bærekraft fortsetter.

De virkelige utfordringene ligger derfor i utvikling i investeringer og gjeld fremover og i endringer i behov hos tjenestene. Endringene i tjenestene drives fram av endringer i befolkningen og endringer i krav til tjenestene. Sett i sammenheng med varslede endringer i rammevilkår og inntektsutvikling for kommunen i årene fremover, så gir dette klare indikasjoner på et stort endringsbehov.

Læringspunkter til økonomiplanprosess

I dette kapitlet trekkes det ut konklusjoner fra hele årsberetningen. Dette er sammenfattet i mer operative mål for hva som må arbeides med fremover både av økonomiske- og andre styringsmål.

Årsberetningen som grunnlag for fremoverrettet arbeid

Et av årsberetningens fremste mål er å fremskaffe kunnskapsgrunnlag til plandokumenter som skal fremmes som saker i 2021. Dette er alt fra budsjettjusteringer, ny økonomiplan 2022-2025, budsjett 2022 og arbeidet med samfunnsplan.

Hovedkonklusjoner

I hovedsak videreføres konklusjoner fra tidligere års beretninger. Analysene har vist svake tall for den underliggende drift de siste årene. Dette har gitt grunnlag for en tydelig nedskalering av driftsnivå i økonomiplanene fra og med 2019.

Året 2020 har vært et unntaksår på mange vis. Økonomisk sett må vi konstatere at det har gått langt bedre enn det vi kunne frykte ut fra økonomisk rapportering gjennom året. Løftet kom de siste 3 månedene av 2020 og er i stor grad relatert til at mulighetene for et lavt lønnsoppgjør gikk over til å bli en realitet etterhvert som lønnsoppgjørene ble ferdige. En tilleggseffekt var at det da også kom informasjon om at pensjonsutgiftene ville bli langt lavere. Det økonomiske resultatet og utviklingen gjennom året har klare paralleller til utviklingen nasjonalt. Verdal kommune fikk et driftsresultat noe over landssnittet, men har ennå ikke kommet opp på et disposisjonsfond på landssnittet. De faktorene som forbedret økonomitallene til Verdal er i stor grad de samme som KS beskriver som nasjonale hovedtrekk.

Det økonomiske utgangspunktet er dermed langt bedre i 2021 enn det var i 2020. Men det rokker ikke ved de grunnleggende endringsbehov som følger av store investeringer i 2020-2022 og fremover og aldring i befolkningen. Kommunen er først og fremst mer robust ved at disposisjonsfondet har økt mye. Det gir økte muligheter til å styre endringstempoet i de kommende år, og gjør utviklingen mer forutsigbar. Kommunen har fortsatt ikke nådd sine finansielle styringsmål og er på ingen måte økonomisk friskmeldt selv om "pasienten nå har det klart bedre".

Samtidig som at økonomien har bedret seg har året vært krevende for ansatte og organisasjonen. Kombinasjonen av økonomisk omstilling og økt arbeidsbelastning som følge av smitteutbrudd har vært en stor utfordring. I veien videre med økonomisk omstilling vil det også etterhvert bli merkbart at de enkleste økonomiske tiltakene brukes opp og at de endringene som ligger i årene fremover vil kreve mer grunnleggende endringer både i metode og strukturer.

Kostratall viser at Verdal kommune ikke er av de kommuner som har høyt ressursbruk. På noen områder ligger kommunen også klart lavere enn snittet i sammenlignbare kommuner. Men kostratallene viser også at det finnes mange kommuner som leverer tjenester til lavere kostnader enn det gjennomsnittlige og at det ikke nødvendigvis betyr lavere kvalitet i tjenestene.

En overordnet økonomisk konklusjon kan derfor være at kommunens økonomi ved utgangen av 2020 er i klar bedring, men at utfordringen ligger i å videreføre økonomisk kontroll inn i de årene som nå kommer. Et avgjørende spørsmål vil være kommunens evne til å bære gjeld uten at det i for stor grad svekker tjenestene. Her møtes konklusjonen i årsberetning 2020 med virkelighetsbeskrivelsen i økonomiplanen 2021-2024. Konklusjonene i årsberetningen passer til de strategier som ligger i økonomiplanen. Det må bety at økonomiplan 2022-2025 bør videreføre hovedtrekkene i økonomiplan 2021-2024. Viktige premisser for å lykkes vil da være å nedbemanne årsverk, redusere antall kvadratmeter bygg, forenkle strukturer og metode, utvikle tjenestene og utvikle kommunen for bosetting og næringsliv. Da må det også skapes den nødvendige endringskultur for å få dette til.

Samhandling, endringskraft og kompetansemobilisering

Koronapandemien har utfordret organisasjonen i forhold til ledelse og samhandling. Organisasjonen har vist at den er i stand til å endre tjenester raskt, eksempelvis har ansatte innenfor helse og velferd vist stor endringsvilje og endringsevne ved etablering av koronaturus. Organisasjonen har også fått trent seg på kriseledelse, herunder spesielt innenfor områdene ressursmobilisering, kommunikasjon og smittevern. Kriseledelsen har i tillegg fått trent seg opp i samhandling på tvers, og de ulike virksomheter har fått trent seg i å arbeide alternativt. Noen av ansatte med helsefaglig bakgrunn, og som har vært mindre sysselsatt i egne enheter har vært forsøkt omdisponert til helse og velferd. Dette har vi lyktes med i noen grad, men det er tydelig at dette utfordrer vår kultur opp mot våre ambisjoner i plattform for ledelse. Andre ansatte har fått arbeide med oppgaver de normalt sett ikke har i sin oppgaveportefølje, og har tatt slike oppgaver «på strak arm».

Punktliste økonomi

- Nasjonale anslag og utredninger av langtidsvirkninger av pandemi må innarbeides i ny økonomiplan. Den største utfordringen er en langvarig høyere arbeidsledighet. På den positive siden er effekten av at renteøkning synes å bli skjøvet ut i tid. Det antas at det gis oppdaterte signaler i kommuneproposisjonen som kommer i mai.
- Forbedre årshjulprosesser -for planmessig styring. Løsninger er tydeligere budsjettpremiss, tiltak ved merforbruk skal tallfestes og det skal rapporteres på effekt.
- Tydeligere rapportering på nedbemanning og overtallighet (personal)
- Fortsatt behov for å følge opp virksomheter med merforbruk. Arbeide med kultur for budsjettlojalitet og kultur for å melde avvik og forbedringsforslag. Bruke kvalitetssystemene våre bedre.

Ta i bruk mer og mer presise styringsdata for tjenestene og innarbeide disse i ressurstyringsmodeller.

Foreløpige kostratall kan gi noen indikasjoner på at fordeling av bevilgninger fortsatt ikke følger utviklingen i behov som ønsket. Utviklingen de siste par årene har gått bort fra flate budsjetter og sterk historikk i bevilgningsnivåer. Denne utviklingen mot kunnskapsbasert tildeling må fortsette.

Punkter til oppfølging ikke-økonomiske

- Øke nærvær

- Innarbeide klimarapportering
- Digitalisere og modernisere for økt tilgjengelighet og kvalitet, samt bedre ressursutnyttelse.

Året med pandemi har vist at omstillingsevnen er stor og at økt digital kompetanse gir større muligheter til å holde høyt omstillingstempo. Det viser seg også at det kan være grunnlag for å se nærmere på fleksibilitet i bruk av hjemmekontor, fjernmøter osv.

Verdal kommune har FNs bærekraftsmål til grunn for all kommunal planlegging. Miljømessig bærekraft er en av dimensjonene i bærekraftsbegrepet og omhandler klima, energi og miljø. Som del av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel ble bærekraftsmål 13 – Stopp klimaendringene – valgt ut som en av de særskilt viktige målene for Verdal kommune fram mot 2030.

Økonomiplan og budsjett for 2020 beskriver at ambisjonen for klima og miljø i 2020 er å videreutvikle datagrunnlag og knytte realistiske klimamålsettinger til kommunens virksomhet. Vi har ikke nådd denne ambisjonen i 2020.

Utvikle prinsippene med verdibasert ledelse.

Strategi økonomistyring

Strategiene fra årsberetning 2019 og gjeldende økonomiplan videreføres.

Det er viktig at aktivitet ikke legges etter de gode årene, men etter nøkterne inntektsprognoser for normalår. Anslag på budsjettposter som påvirkes av nasjonale konjunkturer og som også har potensiale for å medføre store negative budsjettavvik, settes etter et forsiktighetsprinsipp. Kommunen vil i regelen følge nasjonale anslag og faglige råd fra KS, Kommunalbank, SSB og andre nasjonale og regionale fagmiljø. Nasjonale anslag og vurderinger suppleres med lokal kunnskap om risiko og vurdering av konsekvens. Stor risiko for merforbruk i regnskapet tilsier at forsiktighet i anslaget økes. Budsjettpraksis legger til grunn at kommunens inntekter ikke kan påvirkes av å øke inntektsanslag. Det vil være faktiske mottatte inntekter som bestemmer handlingsrommet. Kommunen har fokus på planlegging over økonomiplanperioden, og årsbudsjettet skal tilpasses prinsippene for god langtidsstyring.

Fokus på økonomiplan og forsiktig strategi for anslag vil gjøre det mulig å utnytte de gode årene til å bygge opp nødvendige reserver. Et hovedprinsipp i kommunelovens økonomibestemmelse er at løpende driftsutgifter skal finansieres med løpende driftsinntekter. Konsekvensen av prinsippet er at ekstraintekter styres mot fond, og at upåregnelige ekstraavgifter kan finansieres ved å hente midler fra fond.

I arbeidet med ny økonomiplan legges til grunn at drift og rammevilkår for kommuneøkonomien gradvis beveger seg tilbake til nivået før pandemiutbruddet. Vi har samtidig ikke noen grunn til å tro at det kommer noen korleksjon av det som var annerledes i 2020. Eksempelvis forventes ikke at lave lønnsoppgjør i 2020 kommer som ekstra lønnsoppgjør i 2021 eller at rentenivå går ekstra høyt i 2021 for å kompensere for at det var ekstra lavt i 2020 ... osv. Altså legges det til grunn at "det som ble tapt i unntaksåret 2020 er tapt". I noen grad har kommunen også tjent på at veksten i økonomien stoppet opp i 2020.

Utvikling av bedre styringsdata i 2020 ble vanskelig

Det er over flere år pekt på behov for forbedring av styringsdata. Behovet for bedre data på forbruk av årsverk splittet ned til ulike deler av tjenestene, er et tema som det blir stor fokus på. Det er fortsatt stort behov for utvikling av kjernesystemer (ERP-systemer) som arkiv, regnskap, turnusprogram, forsystem lønn osv. Det er en utfordring for hele kommunesektoren at utvikling av disse systemene i stor grad ligger på et fåtall leverandører som i praksis kan styre graden av utvikling ut fra en tilnærmet monopolsituasjon. Dette kan være et hinder for rask digitalisering av kommunene.

Læringspunkter arbeidsgiverområdet

Skal en lykkes i enda større grad på å oppfylle overordnede mål og strategier, så må mennesker og organisasjon utvikles planmessig. Ny arbeidsgiverpolitikk ble vedtatt i april-20, og skal bidra til å dyktiggjøre oss som organisasjon for å ta oss gjennom nødvendige omstillinger. Denne videreutvikles og implementeres, og det som står for tur i 2021 er utvikling/ utmeisling av kompetansepolitikk og livsfasepolitikk, samt at vi skal få på plass gode opplegg for introduksjon av nye ansatte og evaluering ved avslutning av arbeidsforhold.

Nye bestemmelser om internkontroll ble presentert i ny kommunelov av 2019. Disse trådte i kraft fra 1. januar 21. Kommunen arbeider år for år med å forbedre kvaliteten på internkontrollen både i forhold til tjenester og arbeidsmiljø. Fokuset på godt HMS- arbeid er økende rundt omkring i de ulike delene av organisasjonen, og innsatsen forsterkes fremover.

Vi ser at antall årsverk er på vei ned i 2020, og vi må søke å finne en god balanse fremover mellom god kvalitet i tjenester, god kvalitet i arbeidsmiljøene og innenfor våre disponible økonomiske rammer.

Årsberetningen viser at kommunen har negativ utvikling i nærværet fra 2019 til 2020. Dette bekymrer og betyr at vi må gjøre nærmere undersøkelser. Vi vil blant annet gjennomføre en kartlegging av det psykososiale arbeidsmiljøet i hele organisasjonen i 2021. Vi vet også at det lønner seg å forebygge. Ny arbeidsgiverpolitikk skal bidra til økende nærvær over tid, og i årene fremover vil kommunedirektøren forsterke innsatsen for å skape god kvalitet i arbeidsmiljøoppfølging og - utvikling, blant annet ved å sette av midler til forebyggende arbeidsmiljøarbeid. Dette er også prioritert i budsjett for 2021.

Kommunedirektøren arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette betyr blant annet at vi

- Arbeider med å redusere ufrivillig deltid, gjennom at etablering av heltidskultur er politisk forankret, og vi vil gjøre en ny kartlegging i 2021 av hvor mange av ansatte som har ufrivillig deltid.
- Arbeider med å fremskaffe kunnskap rundt lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, nå sist i arbeidet med utvikling av lønnspolitikk.

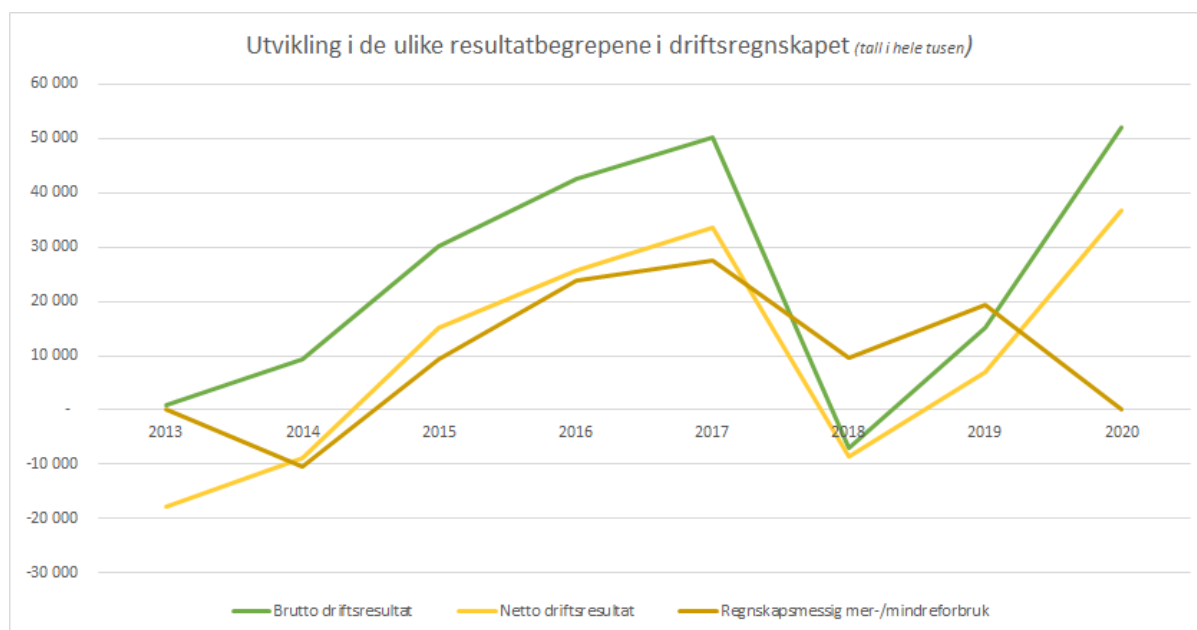
Regnskap - Driftsregnskap og budsjettavvik

Resultatbegreper

Årsregnskapet inneholder flere ulike summeringslinjer som sier noe om resultatet.

Brutto driftsresultat viser resultat av eksterne inntekter og eksterne utgifter inklusive avskrivninger, men uten at finansinntekter og utgifter eller interne poster er tatt med. **Netto driftsresultat** er det resultatbegrepet i kommuneregnskapet som ligner mest på årsresultatet etter regnskapsloven (for f.eks private virksomheter). Netto driftsresultat viser resultat av eksterne inntekter og eksterne utgifter. Men fordi kommuneregnskapet er finansielt orientert blir avskrivningene (kalkulatorisk post) tilbakeført og erstattet med avdrag på lån (betalbar post).

Årsregnskapet er avlagt etter ny kommunelov, som er trådt i kraft fra og med 2020. Den nye kommuneloven har gjort at regnskapet ikke lengre avlegges med mer- eller mindreforbruk, men at dette avregnes mot disposisjonsfond, så fremt dette ikke er tømt. Som også grafikken viser, er mer- eller mindreforbruk i 2020 lik 0, fordi "overskuddet" allerede er disponert ved regnskapsavleggelsen. De to øvrige resultatbegrepene, brutto og netto driftsresultat, finnes i regnskapsoppstillinger både etter ny og gammel lov.

Som grafen viser kan det være stor forskjell mellom de ulike resultatbegrepene, men utviklingen er klart positiv de siste to årene. Det beste analysegrunnlaget for kommunens økonomiske sunnhet er netto driftsresultat, og en nærmere analyse av om driftsresultatet er bærekraftig finnes i kapittelet "analyse og læring".

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

	Bud. hiå.	Regn. hiå.	Avvik i kr	Oppr. bud.	Avvik i %	
Sum generelle driftsinntekter	-915 862	-923 897	8 035	-914 242	0,9 %	✓
Avskrivninger	62 140	63 723	-1 583	62 140	-2,5 %	!

Årsberetning 2020

Beløp i 1000

	Bud. hiå.	Regn. hiå.	Avvik i kr	Oppr. bud.	Avvik i %	
Motpost avskrivninger	-62 140	-63 723	1 583	-62 140	2,5 %	✓
Netto finansutgifter	89 000	79 337	9 663	89 000	10,9 %	✓
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3 717	27 229	-23 511	5 594	-632,5 %	!
Til disposisjon	-823 145	-817 331	-5 813	-819 648	-0,7 %	!
Administrasjon, styring og fellesutgifter	108 256	66 497	41 759	108 807	38,6 %	✓
Barnehage	118 503	120 447	-1 943	117 376	-1,6 %	!
Grunnskole	206 943	213 492	-6 549	207 245	-3,2 %	!
Helsestasjon og lege	45 058	43 211	1 848	44 392	4,1 %	✓
Helse og omsorg	230 753	255 440	-24 687	230 148	-10,7 %	!
Sosiale tjenester	34 188	31 848	2 339	33 653	6,8 %	✓
Barnevern	32 700	34 580	-1 880	32 681	-5,7 %	!
Kultur og idrett	26 540	27 900	-1 360	26 056	-5,1 %	!
Plan	3 617	3 668	-50	3 608	-1,4 %	!
Landbruk og næring	7 314	7 410	-97	6 414	-1,3 %	!
Samferdsel og veier	8 684	11 055	-2 371	8 680	-27,3 %	!
Brann og redning	10 594	10 700	-106	10 594	-1,0 %	!
Vann avløp og renovasjon, selvkost	-17 887	-16 136	-1 751	-17 887	-9,8 %	!
Kirke	7 882	7 762	120	7 881	1,5 %	✓
Tjenester utenfor ord. kommunalt ansvarsområde	0	-542	542	0	0,0 %	✓
Sum disponering	823 145	817 331	5 813	819 648	0,7 %	✓
Merforbruk -/mindreforbruk +	0	0	0	0	0,0 %	✓

Tabellen tilsvare bevilgningsskjemaene i regnskapet. Kolonnene har en litt annen rekkefølge, og følger samme formatet som brukes i delårsrapportene. Det er et mindre avvik i sum tjenester fra regnskapsskjemaet. Regnskapsskjemaet viser 817.340 (i hele tusen) som sum bevilget, mens tabellen i årsberetningen viser 817.331. Dette skal være samme beløp og det er bare en teknisk sak at det har blitt avvik her.

Tabellen gir en oversikt over hvor budsjettavvik har oppstått. Trafikklyskolonnen bakerst viser grønt lys ved mindreforbruk / merinntekt, gult lys er merforbruk mellom 0 og 2 %, mens rødt lys er merforbruk som er større enn 2 %. I det nedenstående oppsummeres vesentlige budsjettavvik for alle regnskapslinjer i bevilgningsskjemaene. I tillegg er tema lønn og pensjon særlig omtalt.

Fellesinntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. bud.	Rev. bud. 2020	Regnskap	Avvik i kr
Frie disponible inntekter	-496 089	-501 200	-502 820	-515 209	12 389
Rammetilskudd	-344 409	-351 942	-351 942	-346 720	-5 222
Inntekts- og formuesskatt	-40 501	-38 800	-38 800	-39 954	1 154
Eiendomsskatt	-2 864	-22 300	-22 300	-22 014	-286
Andre generelle driftsinntekter	-883 863	-914 242	-915 862	-923 897	8 035

Rammetilskudd

Rammetilskuddet er normalt i stor grad endelig når det legges fram høsten før budsjettåret. Året 2020 har imidlertid vist seg å bli langt fra normalt med, og kommunene har derfor blitt kompensert med blant annet ekstra rammetilskudd for å dekke merutgifter / mindreinntekter knyttet til covid-19. Totalt har kommunen mottatt i underkant av 18,1 millioner ekstra i rammetilskudd og skjønnsmidler fra Statsforvalteren til formålet. I tillegg kommer andre revideringer i statsbudsjettet med tilsammen 2 millioner, og skjønnsmidler for fellestiltak.

1000 kr	2018	2019	2020	Statsbudsjettet		
				2018 SB	2019 SB	2020 SB
Innbyggertilskudd	354	370	375	354	370	375
(likt beløp pr innb)	514	225	725	514	225	725
	12	12	9	12	12	9
Utgiftsutjevningen	534	664	894	534	664	895
Overgangsordning				-1		
- INGAR	-1 068	-798	525	068	-798	525
Saker særskilt						
ford (helsestasjon,	2	2	5	2	2	5
frivillig setraler)	575	909	348	575	909	348
Distriktstilskudd	3	7	7	3	7	7
Sør-Norge	477	173	392	477	173	392
Ordinært skjønn						
inkl bortfall av	1			1		
dif.arb.avg.	000	500	190	000	500	190
Mindre endringer						
knyttet til			2			
enkeltår	-	-410	038			
			15			
Koronapandemi			364			
Sum rammetilsk				373		
uten				032	392 673	399 075
inntektsutjevning	373 032	392 264	416 476	032	392 673	399 075
Netto	96	103	95			
inntektsutjevning	630	225	663	102 292	102 581	102 100
Rammetilskudd						
utenfor grønt						
hefte (lokalt		2	3			
fordelt skjønn)	703	050	068			
Sum				475		
rammetilskudd i				324	495 254	501 175
regnskapet	470 366	497 539	515 207	324	495 254	501 175

Inntekts- og formuesskatt

Skatteinntekter er en ukjent størrelse når året starter. I budsjett for 2020 ble det lagt til grunn et anslag for skatt basert på det som var kjente nasjonale anslag høsten 2019. 2020 er preget av høy

Årsberetning 2020

arbeidsledighet og mange permitterte. Dette gir seg utslag i de nasjonale skattetallene, som viser 1,2 mrd lavere skatteinngang enn i 2019.

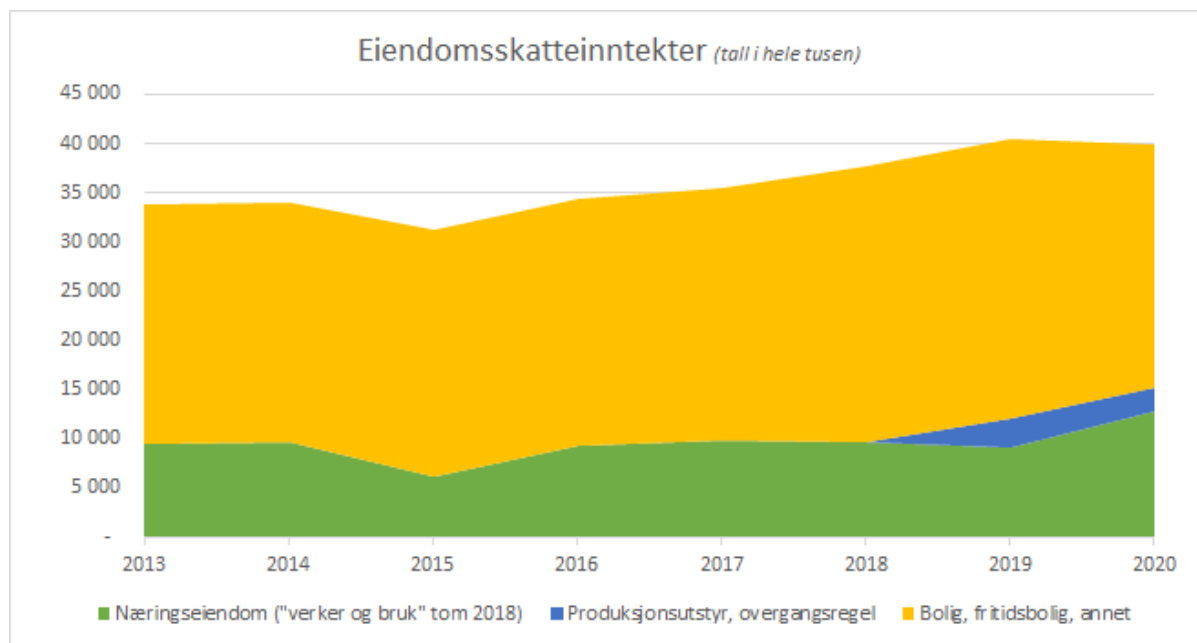
I oversikten nedenfor vises skattetall for de siste årene inkludert utjevningstall for skatt. Tallene viser at kommunen har fått et utjevnet skattenivå alle år på ca 94% av landssnittet. Kommunens egen skatt har variert fra 70-75% av landssnittet de senere år. Skatten pr innbygger lokalt viser en marginal vekst fra 2020, men på grunn av lav skatteutjevning ender den utjevnede skatten pr innbygger i Verdal lavere enn året før.

Samlet har kommunen 11,6 millioner lavere skatteinntekter i 2020 enn anslått i statsbudsjettet.

	Enhet	2017	2018	2019	2020
Endelige tall					
Skatt på formue og inntekt	1000 kr	319 010	334 369	344 409	346 720
Netto inntektsutjevning	1000 kr	95 825	96 630	103 225	95 663
Skatt inklusiv utjevning	1000 kr	414 835	430 999	447 634	442 383
Skattevekst uten utjevning	%	5,2 %	4,8 %	3,0 %	0,7 %
Skattevekst med utjevning	%	3,4 %	3,9 %	3,9 %	-1,2 %
Sammenlignet med statsbudsjettprognose					
Anslag skatt inklusiv utjevning i statsbudsjett	1000 kr	407 044	419 721	431 698	453 997
Merskatt i året	1000 kr	7 791	11 278	15 936	-11 614
Merskatt (mer enn varslet) pr innbygger	Kroner	525	755	1067	-777
Skatteanalyse (kroner)					
Skatt pr innbygger nasjonalt	Kroner	29 779	30 693	31 928	31 465
Skatt pr innbygger Verdal	Kroner	21 484	22 376	23 064	23 195
Skatteutjevning pr innbygger Verdal	Kroner	6 453	6 467	6 913	6 400
Utjevnet skatt pr innbygger Verdal	Kroner	27 937	28 843	29 977	29 595
Mindre skatt pr innbygger enn landssnitt	Kroner	1 842	1 850	1 951	1 870
Andel skatt før utjevning	%	72,1 %	72,9 %	72,2 %	73,7 %
Andel skatt etter utjevning	%	93,8 %	94,0 %	93,9 %	94,1 %
Andel skatt av landet før utjevning Promille		2,0	2,1	2,0	2,1

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt har gitt en inntekt i 2020 på ca 40 mill. kroner, noe som er om lag 1 million mer enn budsjettert. Skattegrunnlaget er en "levende" masse, men det tilføres generelt flere eiendommer enn det tas ut av grunnlaget i løpet av et år. Budsjettet er lagt på grunnlag av de skatteobjektene som fantes i systemet på budsjetteringstidspunktet, og er derfor normalt litt forsiktig.

Fra 2020 er skattesatsen for boliger og fritidsboliger begrenset til 4 promille. Alminnelig skattesats er fortsatt 7 promille, og i Verdal har den alminnelige skattesatsen i 2020 vært 5 promille. Utover begrensningen i skattesats, er det også innført en obligatorisk reduksjonsfaktor i takstgrunnlaget for boliger og fritidsboliger, noe som gjør at disse skatteobjektene kun skattlegges for 70 % av verdien. Som et resultat av endringene er eiendomsskatt fra boliger og fritidsboliger redusert med i underkant av 4 millioner fra 2019 til 2020. Eiendomsskatt fra næringsseiendom er økt med om lag 3,5 millioner fra foregående år.

Andre generelle driftsinntekter

På grunn av koronasituasjonen og stans i innreise for overføringsflyktninger er nasjonale prognoser redusert, både i 2020 og i årene framover. I 2020 ble Verdal kommune opprinnelig anmodet om å bosette 15 personer, men anmodningen ble i løpet av året redusert til 10 personer, og faktisk bosetting endte til slutt på 9 personer.

Alle inntekter omtalt over gis slik at kommunen selv prioriterer bruken, derav også begrepet frie inntekter, eller fellesinntekter. Samlet har kommunen mottatt omlag 8 millioner mer av slike fellesinntekter enn budsjettert, hvor den største effekten skyldes økt rammetilskudd (og reduserte skatteinntekter). Sammen med finansposter og disponeringer utgjør disse inntektene den disponible rammen for tjenestoområdene.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. bud.	Rev. bud. 2020	Regnskap	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter	-10 460	-11 200	-11 200	-10 150	-1 050
Utbytter	-9 639	-9 000	-9 000	-6 166	-2 834
Renteutgifter	37 958	50 200	50 200	35 652	14 548
Avdrag på lån	48 001	59 000	59 000	60 001	-1 001
Sum Finansinntekter/-utgifter	65 860	89 000	89 000	79 337	9 663

Renteinntekter

Renteinntekter skriver seg fra renteinntekter på egne bankinnskudd, hvorav overskuddslikviditet er plassert gjennom markedsportalen Fixrate for best mulig innskuddsrente. I tillegg mottas renteinntekter på videreutlånte Husbankmidler. Regnskapet viser et negativt avvik mot budsjettet med tilsammen 1 million, som følge av den dalende utviklingen i styringsrenta utover i 2020.

Utbytter

Mottatte utbytter består primært av utbytte fra NTE. Utbyttet ble budsjettet på bakgrunn av nivået i 2019, men utbetalt utbytte i 2020 ble altså om lag 3 millioner lavere. Utbyttet avsettes i sin helhet med 80 % til Verdal kommunes kraftfond og 20 % til Verdal Kommunes utviklingsfond.

Renteutgifter

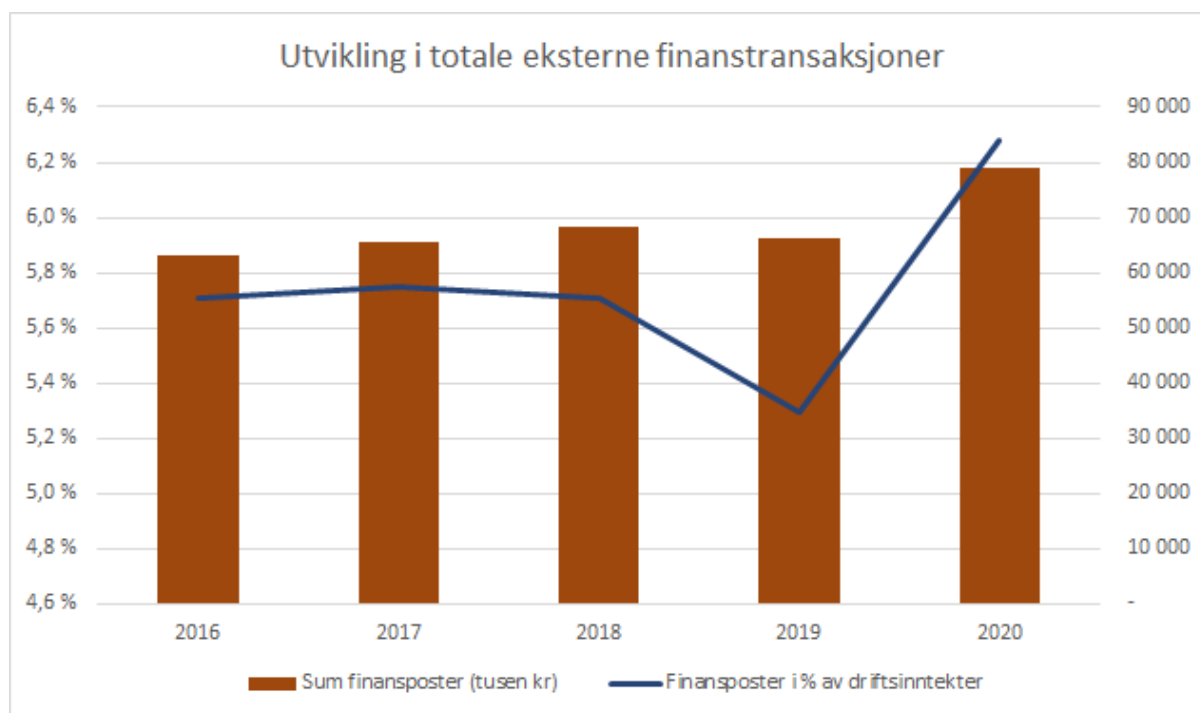
Kommunen har hatt en besparelse mot budsjett på nesten 15 millioner på renteutgifter i 2020. Låneopptak er gjennomført som forutsatt, så besparelsen må i sin helhet tilskrives det uvanlig lave rentenivået forårsaket av Covid-19.

Avdrag på lån

Oppdatert beregning av minimumsavdrag gav et avdragskrav noen hundretusener over budsjettet. Avdragsbetalingen ble rundet opp til nærmeste hele million, noe som har gitt 1 million i meravdrag i 2020.

Netto finansposter viser et samlet avvik på nesten 10 millioner, som altså er sammensatt av både pluser og minuser som kommentert over, men som i all hovedsak preges av det lave rentenivået i 2020.

Utviklingen i netto finansposter de senere årene kan framstilles slik:

På tross av betydelig økt gjeld de senere årene, har faktiske renteutgifter holdt seg omtrent uendret, med om lag 35 millioner i årlig utgift. Prognosene før 2020 viste at kommunens renteutgifter skulle stige kraftig, men renteutviklingen under Covid-19 har gitt kommunens økonomi et lite pusterom i så måte. Når grafen over likevel viser en økning i netto finansutgifter i 2020, så skyldes det økt avdragsbetaling. I 2020 betalte kommunen 60 millioner i avdrag, mot i gjennomsnitt 41 millioner de foregående fire år. Den økte avdragsbetalingen henger sammen med økte låneopptak, men også overgang til ny beregningsmetode i ny kommunelov og skjerpet praksis på vurdering av anleggsmidlenes levetid, har bidratt til å øke avdragene. Det er kommunedirektørens vurdering at den samlede effekten av disse endringene bidrar til en mer bærekraftig avdragsprofil, og setter kommunen raskere i stand til å møte nye investeringsbehov.

I grafen over vises også utviklingen i finansposter i prosent av driftsinntekter. Relativt til driftsinntektene kan man altså se at det er en markant økning i hvor stor del av kommunens disponible inntekter som medgår til betaling av renter og avdrag, med ca 1 prosentpoengs økning fra foregående år. Dette nøkkeltallet er i enkelte kommuner i bruk som et finansielt måltall for bærekraftig økonomi, og legger da føringer for blant annet gjeldsnivået.

Lønns og pensjonsutgifter

Utvikling lønnsutgifter

Tabell under viser utvikling i lønnsutgifter i perioden 2017-2020.

Utvikling lønnsutgifter	Beløp i hele tusen					Avvik mot budsjett		Endring 2020-2019
	2017	2018	2019	2020	Budsjett 2020	i kr	i %	
Type lønnsutgift								
Lønn faste stillinger	448 375	499 136	511 220	512 173	488 687	-23 486	-5 %	954
Øvrig lønn	110 685	124 118	123 673	108 418	82 758	-25 660	-31 %	-15 255
Sosiale kostnader lønn	148 316	166 860	168 994	152 222	175 117	22 895	13 %	-16 772
Ref.								
sykelønn/foreldrepenger	-30 053	-32 397	-35 910	-39 541	-14 578	24 962	171 %	-3 631
Avsetning lønnsoppgjør					16 533	16 533		
Sum lønnsutgifter	677 323	757 718	767 977	733 273	748 517	-15 244		-34 704

Lønnsutgifter faste stillinger har et merforbruk på 23,5 mill mot budsjett. Dette er ren fastlønsutgift og viser at ambisjoner om reduksjon i aktivitet og nedtrekksbane på 2% har vært vanskelig å oppnå på faste stillinger. Saldering av tjenesteområdenes budsjett for å tilpasses rammene i økonomiplan ga vesentlige budsjettavvik allerede på starten av året. Tjenestene har hatt begrensede muligheter til å få satt i gang struktur og aktivitetsendringer i et år sterkt preget av pandemi. Øvrig lønn har et merforbruk på 25,6 mill mot budsjett. Av dette er 8,7 mill merutgifter pga smittevern og andre tiltak for å håndtere pandemien. Dette er i hovedsak utgifter til vikarer, ekstrahjelp og overtid. Noe mer positivt er det at øvrig lønn her en klar forbedring sammenlignet med 2019 på 15 mill. Sammenlignet med 2019 er det en svak vekst i fastlønsutgift, tilnærmet lik årets lønnsvekst i 2020.

Lønnsoppgjør 2020

Lønnsoppgjøret mellom KS og partene ble utsatt pga pandemien og kom først i gang sent på høsten. Det ble brudd både med Sykepleierforbundet og Utdanningsforbundet, og resultat av disse oppgjørene var først klare på tampen av året, det siste i januar 2021. Resultatet ble det samme som for øvrige forbund i kapittel 4 og fulgte resultatet av frontfagsoppgjøret som hadde en ramme på 1,7 prosent.

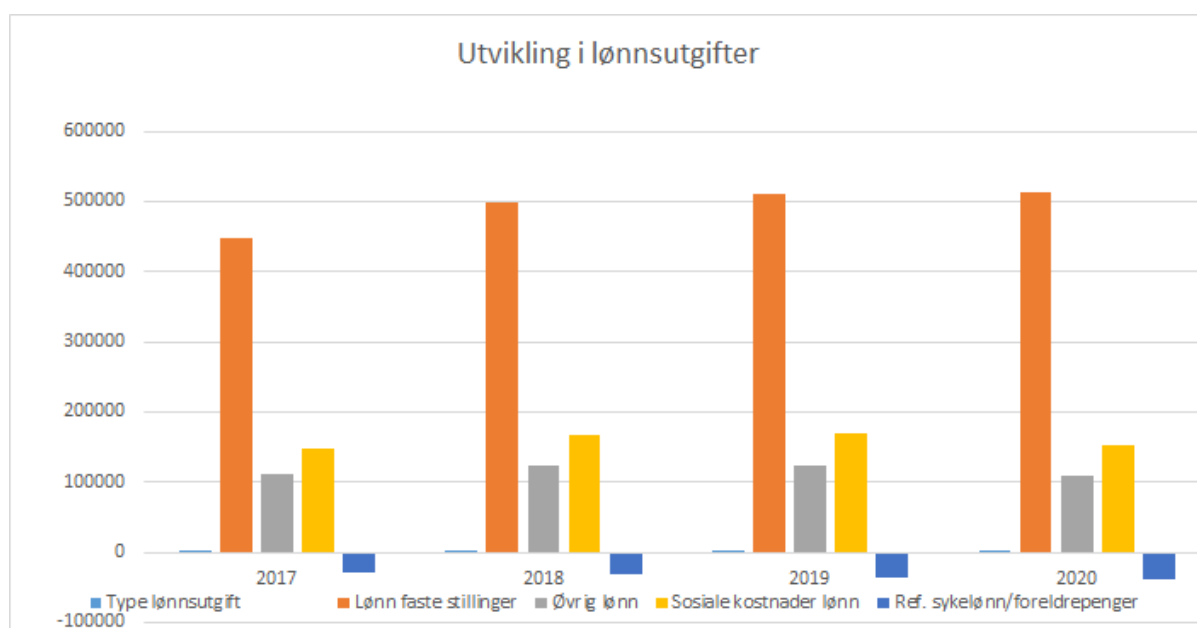
KS har beregnet årslønnsvekstramma for 2019 – 2020 for stillinger som følger Hovedtariffavtalen (HTA) kapittel 4. Beregningene er gjort etter tariffoppgjøret i 2020 for kap. 4,5 og 5. Arbeidstakere i kapittel 4 er omfattet av sentrale lønnsforhandlinger, mens arbeidstakere i kapittel 3 og 5 får lønnstillegg avtalt lokalt i den enkelte kommune. Årslønnsvekst for kapittel 4 ble 1,7 prosent. Resultatet for kapittel 3 (ledere) og kap 5 (akademikere) ble henholdsvis 2,2 og 1,9 prosent. Virkningstidspunkt for oppgjør i kapittel 4 var fra september, mens oppgjør for ansatte i

kapittel 3 og 5 var fra mai. Samlet lønnskompensasjon fordelt på tjenesteområdene var 1,07 mill. Avsatt budsjett til kompensasjon lønnsoppgjør 2020 var 17,6 mill, dette medførte et positivt budsjettavvik på 16,5 mill.

Beregnet årslønnsvekst fra 2019 til 2020 viser et anslag på hva gjennomsnittlig årslønn for ansatte som følger Hovedtariffavtalens forhandlingsbestemmelser i kapittel 4,3 og 5 øker med fra kalenderåret 2019 til kalenderåret 2020. Årslønnsveksten 2019 – 2020 er for KS området samlet beregnet til 1,7 prosent. Av dette er lønnsglidning i 2020 0,3% men overhenget til 2021 er 0,3 prosent. Gjennomsnittlig årslønnsvekst 2018-2019 for ansatte i KS tariffområde var 3,5%.

Tjenestespesifikke avvik

De store drivere på merforbruk lønn ligger i tjenesteområdene grunnskole med 7,7 mill i samlet lønnsutgift over budsjett og helse og omsorg med 14,9 mill over budsjett. I grunnskole er det fastlønn og fastlønn pedagogisk personale som bærer avviket mot budsjett, og det har vært liten endring sammenlignet med 2019 på disse postene. Vikarutgifter, ekstrahjelp og renhold viser en nedgang sammenlignet med 2019 på drøye 6 mill, men også her ligger forbruket over tildelt budsjett. Størst forskjell mot 2019 er sosiale kostnader som er betydelig lavere i 2020. Samme bilde ser en og i tjenesteområde helse og velferd. Men, ved sammenligning mot 2019 må en ha med seg effektene av merkostnader som er påløpt pga koronasituasjon. Helse og velferd har regnskapsførte merutgifter på i underkant av 6 mill i 2020.

Refusjon og variabel lønn

Refusjoner fra NAV ligger 171 % over budsjett, dette avviket er gjentakende og mye grunnet forsiktig budsjettering på området. De største avvikene mot budsjett er knyttet til skole og helse/velferd med i underkant av 20 mill i økt refusjon. Sykefraværet i 2020 har også blitt påvirket av smitteverntiltak og terskel for fravær har blitt lav ut fra smittevernfnaglige vurderinger. Endrede regler for refusjon for

fravær som skyldes korona ble innført 16.mars og medførte lettelse for arbeidsgiver da Nav refunderte fravær fra dag 4 i motsetning til ordinær dekning som er fra dag 17 i et fravær. Denne ordningen ble gjeldende ut året og har med stor sannsynlighet økt refusjonene fra NAV. Snitt fravær i helse og omsorg er 11,7% i 2020, grunnskole 7,3%. Sammenligning mot 2019 er mindre relevant pga fravær relatert til korona er med i fraværstatistikk. Antall omsorgsdager for pass av barn pga sykdom eller stengt barnehage/skole ble doblet i 2020 og denne ordningen fortsetter inn i 2021. Arbeidsgiverperioden er 10 dager ved bruk av omsorgsdager slik at NAV refunderte fravær fra dag 11. Disse endrede fraværs og refusjonsordningene har medført større fravær, men også økt refusjonen for fraværet.

Sum vikarkostnader ved sykdom og foreldrepermisjon er lavere enn mottatt refusjon. I dette ligger at det benyttes vikarer som lønnes lavere enn faste ansatte, eller det pålegges overtid på tilstedeværende ressurser. Noen funksjoner kan eller må drifte uten vikar da det er vanskelig å rekruttere rett kompetanse til vikariat for kortere perioder. Mottatt refusjon foreldrepenger er 3,5 mill høyere en utgifter vikarbruk ved foreldrepermisjon. Virksomhetene løser ressursfraværet med rimeligere vikarer, reduserte stillinger eller ved bruk av allerede tilgjengelige ressurser.

Pensjon, premieavvik og arbeidsgiveravgift

Utgiftsførte pensjonskostnader inkl arbeidsgiveravgift i KLP og SPK i 2020 viser et mindreforbruk mot budsjett på 18,5 mill. Dette avviket er sammensatt av flere faktorer som premieavvik, amortisert premieavvik og bruk av premiefond. Årets premieavvik framkommer ved differansen mellom årets beregnede netto pensjonskostnad og forfalt pensjonspremie. Det er pensjonsleverandør som beregner netto pensjonskostnad ut fra medlemsmasse (kommunens ansatte), avkastning på pensjonsmidler og rentekostnader på pensjonsforpliktelser samt administrasjonskostnader. De siste årene har stort sett premieavviket vært en inntekt og denne inntekten har vært større enn amortiseringskostnaden (kostnad fordi tidligere års premieavvik har vært en inntekt). Regelverket for amortisering av premieavviket er strammet inn de siste årene noe som medfører at tidligere år inntektsførte premieavvik raskere kommer til utgiftsføring. Amortiseringstid er endret over flere runder, de eldste premieavvikene har 15 år, så ble det endret til 10 år og de siste års premieavvik har amortiseringstid på 7 år. Konsekvens av dette er at Verdal kommune vil få økende amortiseringskostnader framover.

Årets premieavvik inkludert amortisert (tidligere års) premieavvik medførte en utgift i 2020 på 3,49 mill. Denne summen er inkludert i sum sosiale kostnader i tabell over. I 2019 var tilsvarende effekt en inntekt på 10,45 mill. Dette er likt med øvrige kommuner i Norge. Bruk av premiefond på 8,40 mill i 2020 regnes inn som kostnad på utøvende funksjoner og med motpost i egen funksjon, og er samlet nøytral i årsresultatet, men premiefondsbruken blir synliggjort på tjenestekområdenes resultat.

Budsjett pensjonskostnad beregnes etter fast sats av pensjonsgivende lønnsgrunnlag. Samlet avvik på pensjonsordningene viste at benyttet prosentsats for budsjett pensjon i 2020 hadde god margin, 18,5 mill (inklusive arbeidsgiveravgift) og dette er den vesentligste forklaringen av avviket på 22,9 mill på sosiale kostnader. Størst effekt i pensjonsavregningen var differansen mellom avsatt pensjonskostnad og den premie som kommunen betaler til pensjonsselskapene. Ansattes egenandel på 2% inngår også i denne avregningen.

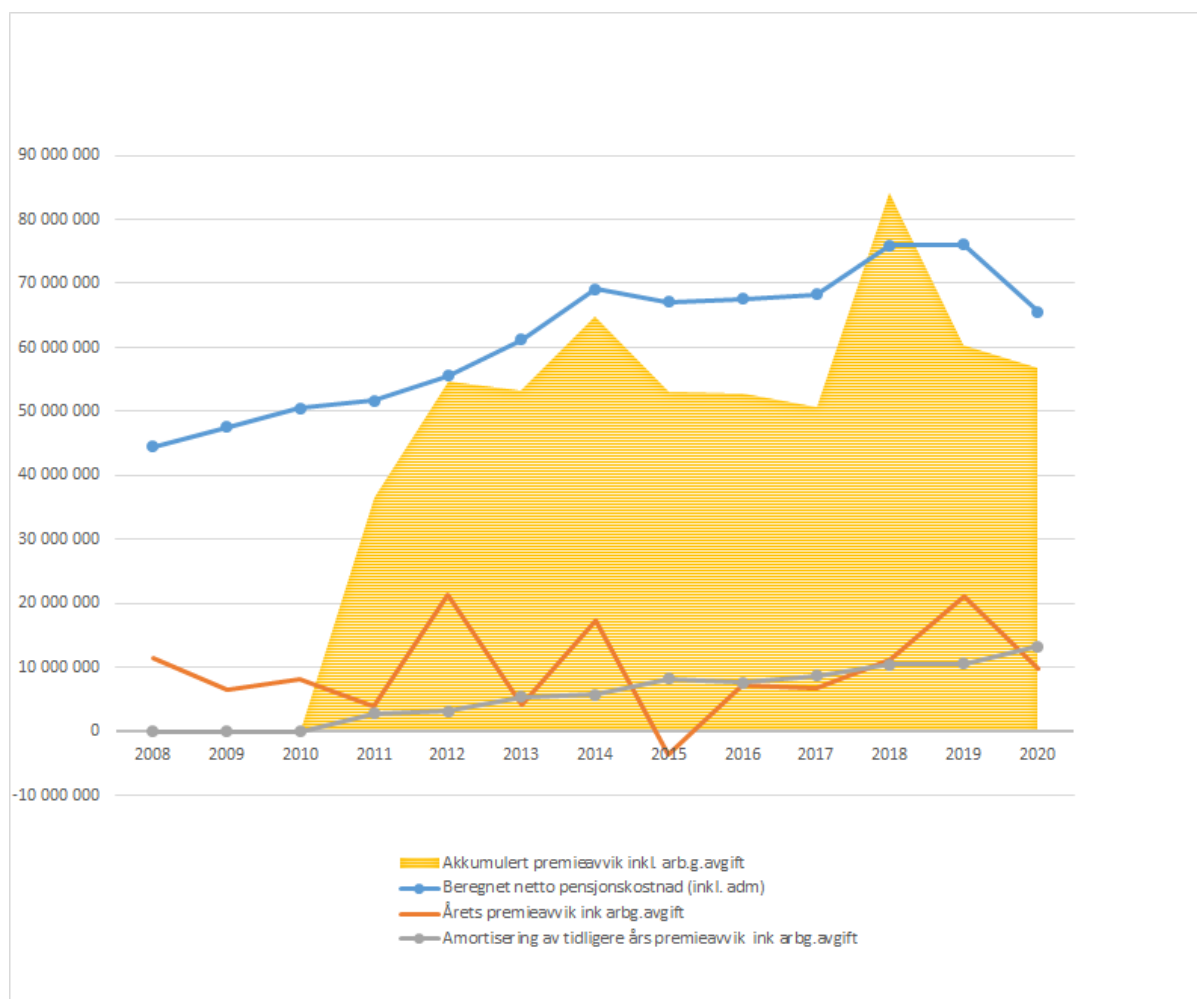

Diagram: Årlig premieavvik og amortisering av tidl. års premieavvik og akkumulert premieavvik og netto pensjonskostnad inkludert administrasjonsutgifter.

Diagram over viser utviklingen fra 2008. Det er bygd opp et større akkumulert premieavvik som skal utgiftsføres i årene framover. Amortisering av tidligere års premieavvik (utgift) har stigende kurve, mens premieavvik stort sett har vært høyere enn amortiseringsutgiften i perioden med unntak av 2015 og 2020.

Generelt for 2020 er lavere pensjonskostnad som har dempet utgiftsveksten og kommunens betalte pensjonspremie har gått ned. Nedgang i pensjonskostnad fra 2019 er 14%, mens innbetaling premie er redusert med 22% sammenlignet med fjoråret. KS regnskapsundersøkelse 2020 forklarer redusert pensjonskostnad med bla ny offentlig tjenestepensjon og nye samordningsregler med folketrygden. I tillegg har KLP som største pensjonsleverandør til kommunen, levert et godt årsresultat med god avkastning til sine kunder i et år med store utfordringer ifølge kundemelding. Bokført avkastning for 2020 er oppgitt å være 4,8%.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Regnskap 2019	Oppr. bud. 2019	Rev. bud. 2020	Regnskap 2020	Avvik i kr
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	9 383	9 000	7 123	4 028	3 095
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-20 310	-3 406	-3 406	22 241	-25 647
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	960	-960
Netto avsetninger	-10 927	5 594	3 717	27 229	-23 511

Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond

Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond er typisk knyttet til øremerkede prosjektmidler e.l. gitt fra ekstern giver, slik som et departement, statsforvalteren, fylkeskommune e.l. Dersom prosjektperioden går over et årsskifte, må resterende midler avsettes til fond i det ene året, og inntektsføres igjen i det neste. Ved årsskiftet 2020/2021 er det avsatt midler på omtrent 50 ulike prosjekter. Budsjettaavvik skyldes en kombinasjon av at det ikke er lagt budsjett for enkelte av de minste prosjektene, og/eller at prosjektbudsjetter ikke er revidert ihht framdrift. Covid-19 har medført at mange aktiviteter finansiert av øremerkede midler har vært satt på vent, noe medfører større avsetning til bundne driftsfond.

Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond

På grunn av overgang til ny kommunelov er årsresultatet for både 2020 og 2019 disponert til disposisjonsfondet på samme regnskapsår. I opprinnelig budsjett var det planlagt for netto bruk av disp.fond på 3,4 millioner. I mai ble 2019-resultatet tilført disp.fond med 19,6 millioner, og gav revidert budsjett netto 16,2 millioner. Når den endelige avsetningen til disposisjonsfond ender på 41,85 millioner, så inkluderer det også årets resultatdisponering med 25,6 millioner.

Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet

Denne posten gjelder avregning av tidligere års framførbare underskudd i selvkostregnskapet for avløp. Ved utgangen av 2020 er det nå bare 76 tusen gjenstående av dette underskuddet, og det er det planlagt å innhente ila 2021.

Budsjettavvik i tjenestoområdene

	Spesifikasjon av budsjettavvik i tjenestene													Resterende budsjett-avvik
	Regnskap 2020	Regulert budsjett 2020	Budsjett-avvik	Mer-utgifter Covid-19	Mindre-inntekter Covid-19	Kvæerner-gave Covid-19	Vedlikeholds-tilskudd Covid-19	Aga-komp Covid-19	Lav lønns-vekst	Avregning pensjons-trekk	Bruk av premie-fond	Premie-avvik	Fordeling utgifter kommunale bygg	
Administrasjon, styring og fellesutg.	66 507	108 256	41 750	581		-257	-144	-382	-16 533	-1 805	-7 374	3 487	-12 460	6 861
Barnehage	120 447	118 503	-1 943	1 639	1 483	-75	-	-567		-2 639	1 370	-	694	-38
Grunnskole	213 492	206 943	-6 549	1 979	1 200	-183	-	-1 441		-8 141	1 043	-	4 950	-7 142
Helsestasjon og lege	43 211	45 058	1 848	2 816	400	-2 602	-	-211		-904	292	-	6	1 646
Helse og omsorg	255 440	230 753	-24 687	9 287		-1 883	-	-2 143		-8 427	3 403	-	2 181	-22 269
Sosiale tjenester	31 848	34 188	2 339	-291		-	-	-118		-560	270	-	966	2 605
Barnevern	34 580	32 700	-1 880	478		-	-	-144		-415	212	-	-	-1 749
Kultur og idrett	27 900	26 540	-1 360	193	626	-	144	-117		-595	287	-	2 401	1 580
Plan	3 668	3 617	-50	-		-	-	-62		-303	158	-	18	-239
Landbruk og næring	7 410	7 314	-97	7		-	-	-29		-126	66	-	-	-179
Samferdsel	11 055	8 684	-2 371	1		-	-	-17		-75	39	-	-	-2 423
Brann og redning	10 700	10 594	-106	40		-	-	-		-	-1	-	92	24
Vann avløp og renovasjon, selvkost	-16 136	-17 887	-1 751	26		-	-	-103		-441	230	-	-	-2 039
Kirke	7 762	7 882	120	-		-	-	-2		-9	5	-	-	113
Tjenester utenfor ord. kommunalt ansvarsområde	-542	-	542	-		-	-	-		-	-	-	-	542
Sum tjenester	817 340	823 145	5 804	16 757	3 709	-5 000	0	-5 337	-16 533	-24 442	0	3 487	-1 153	-22 707

Budsjettavvik i tjenesteområdene

Del 2 av bevilgningsskjema drift viser en oppstilling av kommunens tjenesteområder. Regulert budsjett viser en samlet bevilgning til tjenesteområdene på 823,1 millioner, mens regnskapet viser at de samme tjenesteområdene har forbrukt 817,3 millioner, altså viser oppstillingen et mindreforbruk i tjenesteområdene med 5,8 millioner. Året 2020 har vært spesielt, og de fleste tjenesteområdene er påvirket av forhold mer eller mindre utenfor tjenesteområdets kontroll. I tabellen over er det forsøkt å spesifisere ut en del momenter som har påvirket budsjettavviket. Tabellen viser tallene inklusive netto bruk av og avsetning til fond.

Merutgifter som følge av pandemien er gjennom året allokert til et eget prosjektnummer for å holde en viss oversikt over omfanget, og som har summert seg til 16,7 millioner. I tillegg til disse merutgiftene, har enkelte tjenesteområder også lidt et **inntektstap** som følge av redusert tjenestetilbud, f.eks stengte barnehager, SFO, svømmehall mv. Dette er estimert til 3,7 millioner. Både merutgifter og mindreinntekter spesifisert over er sannsynligvis noe underrapportert, all den tid det i en del tilfeller kan være vanskelig å fastslå årsakssammenhengen når en utgift oppstår eller en inntekt uteblir, eller at det kan være vanskelig å måle den totale effekten.

Kværner var tidlig på banen og donerte et sjenerøst bidrag på 5 millioner til kommunens arbeid for å håndtere pandemien. Disse midlene har vært prioritert til finansiering av testsenteret på Rinnleiret, dernest også til smittesporing og merutgifter til smittevern.

Kommunen mottok også 7 millioner i **vedlikeholdstilskudd** som en del av regjeringens krisepakke. Kommunestyret prioriterte bruken, og de ulike tiltakene ble sendt ut på anbud og langt på vei også kontrahert i 2020. Kun utskifting av vinduer i Rådhuset har kommet i gang i 2020, og de øremerkede midlene er derfor i all hovedsak overført til bruk i 2021.

I regjeringens tiltakspakker for økonomisk kompensasjon ble **arbeidsgiveravgiftssatsen** i 3.termin redusert. Dette utgjorde omlag 5,3 millioner spart arbeidsgiveravgift for kommunen samlet. Arbeidsgiveravgiften følger lønnsgrunnlaget, og dermed er de ulike tjenesteområdene kompensert ut fra sin lønnsmasse, og står sånn sett ikke i forhold til de faktiske merutgifter de enkelte tjenesteområdene har hatt til pandemien.

Den lave **lønnsvæksten** i 2020 medførte at hele 16,5 millioner av avsetningen til lønnsoppgjør ble stående urørt. Denne avsetningen er plassert i kommunens fellesområde, og bidrar sterkt til det store mindreforbruket i tjenesteområdet administrasjon, styring og fellesutgifter.

Lav lønnsvækt, kombinert med utvikling i finansmarkeder og pensjonsreform har også slått ut i lave pensjonskostnader i 2020. Avregning av forholdet mellom avsetningen av **pensjonstrekk** gjennom året, og det faktiske pensjonstrekket, gav et bidrag til bunnlinja på 16,5 millioner. Årets premieavvik var i 2020 lavere enn amortisert premieavvik og sum premieavvik ble dermed en utgift på 3,5 millioner.

Siste forklaringskolonne i tabellen over handler først og fremst om en budsjetteringsfeil. Utgifter til vaktmestere etc er en utgift som fordeles over alle **kommunens formålsbygg**, men hvor bevilgningen er plassert som administrasjonsbygg. Når utgiften fordeles ved årsslutt, kommer dette til syne som et kunstig positivt avvik på administrasjonsbygg, og et kunstig negativt avvik på øvrige byggkategorier. Dette misforholdet er justert inn i bevilgningene i gjeldende økonomiplan.

Årsberetning 2020

Aller siste kolonne i tabellen viser det resterende budsjettavviket, som ikke er forklart i momentene foran. Dette er, på overordnet nivå, det nærmeste vi kommer å synliggjøre **det underliggende budsjettavviket**. Når man tar hensyn til alle foranstående hensyn, har bildet endret seg nokså mye, fra et positivt budsjettavvik på 5,8 millioner, til et **negativt budsjettavvik på 22,7 millioner**. Enkelte tjenesteområder, slik som barnehage og kultur, viser balanse eller mindreforbruk etter korrigering for disse forholdene, mens i andre tjenesteområder vises en større negativ ubalanse.

Den største endringen som følge av korreksjonene kommer til syne i tjenesteområdet **administrasjon, styring og fellesutgifter** som har et kunstig høyt mindreforbruk som følge av alle ekstraordinære forhold i året som har gått. Men selv etter disse korreksjonene er mindreforbruket betydelig, og tilskrives blant annet store endringer i den administrative toppledelsen, vakante stillinger og netto inntekt ved syke- og omsorgsfravær, fordi administrativt personale typisk ikke erstattes med vikar i kortere fravær.

For **sosiale tjenester** henger mindreforbruket blant annet sammen med en betydelig nedgang i antall sosialhjelpsmottakere, flere brukere med kortere vedtakstid, og lav bosetting av flyktninger de siste årene. Innenfor **kultur og idrett** har utvikling av Frivilligsentralen medført mindre utbetaling av tilskudd, nedstenging av svømmehallen gav mindre lønnsutgifter, og ellers har generelt mindre aktivitet i kulturlivet i 2020 også medført reduserte utgifter.

Merforbruket i tjenesteområdet **grunnskole** henger sammen med at omstillings- og nedbemanningsprosessen i både skole/SFO og i voksenopplæringa tar lengre tid enn hva budsjettammene gir rom for. Helsetjenestene har det største merforbruket. Dette er sammensatt av flere poster som utskrivningsklare pasienter som det må betales døgnpris på til sykehus, kostbare turnuser pga tidvis høyt fravær og en generelt høyere bemanning enn budsjettert grunnbemanning. Ansatte med krav til faststilling forsinker nedskalering og epedemihåndtering har satt utviklings og strukturarbeid på vent., **Barnevernstjenesten** har merforbruk knyttet til stor økning i antall saker meldt til barnevernet i 2020, samt brudd i flere fosterhjem. På grunn av en korrigering av feil belastning av veivedlikehold i 2019, viser også tjenesteområdet **samferdsel** et merforbruk i 2020. Selvkostområdet **vann, avløp og renovasjon** påvirkes, i motsetning til de andre områdene, direkte av endringer i rentenivået. I 2020 har rentene vært lave, noe som har gitt besparelser i selvkostregnskapene, og dermed også større avsetninger til fond enn forutsatt i budsjettet. Dette framkommer i skjema over som et merforbruk.

Mer detaljert redegjørelse for budsjettavvikene finnes i egne kapitler per tjenesteområde.

Gjennom årets delårsrapporter har prognosen for årsavvik utviklet seg som følger:

	Prognose årsavvik			Faktisk årsavvik
	Mars	Mai	August	
Sum generelle driftsinntekter	-	2 065	2 106	8 035
Netto finansutgifter	9 450	6 305	7 305	9 663
Sum disponeringer eller dekning av netto dr.res	-	3 095	3 095	-23 511
	9 450	11 465	12 506	-5 813
Administrasjon, styring og fellesutg.	-	10 901	9 961	41 759
Barnehage	-2 500	-2 930	-1 590	-1 943
Grunnskole	-5 500	-7 978	-7 122	-6 549

Årsberetning 2020

Helsestasjon og lege	-600	-177	-2 928	1 848
Helse og omsorg	-8 500	-30 895	-31 307	-24 687
Sosiale tjenester	-600	1 930	2 457	2 339
Barnevern	-	-50	199	-1 880
Kultur og idrett	-230	-149	-463	-1 360
Plan	-300	-437	-387	-50
Landbruk og næring	-	-	29	-97
Samferdsel og veier	-	-	17	-2 371
Brann og redning	-1 000	-413	-475	-106
Vann avløp og renovasjon, selvkost	-	-	-	-1 751
Kirke	-	-	2	120
Tjenester utenfor ord. kommunalt ansvarsområde	-	-7	-13	542
Sum disponering	-19 230	-30 205	-31 620	5 813
Merforbruk - / mindreforbruk +	-9 780	-18 740	-19 114	-

Regnskapsresultatet har forbedret seg mye fra anslagene i høst. Dette skyldes summen av mange forhold, der den viktigste forklaringsfaktoren er lavere lønnsoppgjør, lavere pensjonsinnbetalinger og lavere renteutgifter. Kunnskapen om endringer for lønn og pensjon kom utover høsten etter hvert som lønnsoppgjørene ble ferdige. Det ble også satt tiltak høsten 2020 for å redusere merforbruk i tjenestene. Tiltakene har gitt effekt og bidratt til at det har blitt mulig å komme i balanse.

Regnskap - Investerings og finansiering

Status investering og finansiering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Oppr. bud. 2020
Investeringer i varige driftsmidler	539 003	551 700	576 450
Tilskudd til andres investeringer	1 500	1 500	1 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 512	2 515	2 800
Utlån av egne midler	4 813	0	0
Avdrag på lån	0	0	0
Sum investeringsutgifter	547 828	555 715	580 750
Kompensasjon for merverdiavgift	-92 763	-95 620	-102 380
Tilskudd fra andre	-1 129	0	0
Salg av varige driftsmidler	-53	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-17 680	0	0
Bruk av lån	-433 689	-457 580	-475 570
Sum investeringsinntekter	-545 313	-553 200	-577 950
Videreutlån	90 045	60 000	45 000
Bruk av lån til videreutlån	-70 227	-60 000	-45 000
Avdrag på lån til videreutlån	15 704	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-18 651	0	0
Netto utgifter videreutlån	16 871	0	0
Overføring fra drift	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-6 809	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-2 515	-2 515	-2 800
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-9 324	-2 515	-2 800
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	10 062	0	0

Investeringsregnskapet viser samlede investeringsutgifter på 548 mill kr, hvor investering i varige driftsmidler utgjør størsteparten. I tillegg kommer investeringstilskudd til kirken med 1,5 millioner, egenkapitalinnskudd i KLP med 2,5 millioner og forskuttering av siste del av anleggskostnader til Havnekrysset på 4,8 mill. Denne forskutteringen er ikke innarbeidet i årets budsjett, men bevilgningen er opprinnelig gitt i [PS 13/16](#) med inntil 20 millioner. Tidligere er det forskuttet 9,7 millioner til prosjektet.

Finansiering av investeringene er i hovedsak bruk av lån på 434 mill kr og momskompensasjon på 93 mill kr. I tillegg kommer inntekter fra mottatte avdrag på utlån på 17,7 mill kr, og salg og tilskudd med til sammen 1,2 mill kr. Mottatte avdrag på egne midler skriver seg fra den endelige avviklingen av Kinobygget AS (ref [PS 74/14](#)) som eget selskap. Eiendommen forvaltes nå som en del av den ordinære kommunale eiendomsmassen.

De samlede faktiske investeringsutgifter og -inntekter avviker kun omlag 7,9 millioner fra budsjett. Det er likevel større forskjeller som trekker i ulik retning på de enkelte investeringsprosjektene. Enkeltinvesteringene gjennomgås i egen tabell.

Videreutlån av Husbanklån er etter oppstillingen av regnskapsskjema i ny kommunelov samlet i en egen sekvens. Denne viser at utlån av midler har beløpt seg til hele 90 millioner i 2020. Rammen for låneopptak i Husbanken var satt til 60 millioner, men bruk av ubrukte lånemidler fra tidligere år, har gjort at bruk av lån til videreutlån summerer seg opp til litt i overkant av 70,2 millioner. Differanse mellom årets mottatte avdrag fra låntakere, og innbetalte avdrag på kommunens lån i Husbanken er netto omtrent 3 millioner. Bruk av bundet investeringsfond fra forgående år, på 6,8 millioner er også relatert til videreutlånte Husbankmidler. Etter disse avregningene står kommunen igjen med et udekket videreutlån på om lag 10 millioner. Dette utlånet må dekkes inn over neste års utlånsramme, som i økonomiplanen er satt til 75 millioner.

Budsjettavvik på mottatte avdrag på utlån, og på betalte avdrag på lån skyldes at det ikke har vært tradisjon for å budsjettere på disse postene. Begge disse postene gjelder videreutlån av Husbankmidler.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

		Årets budsjett			
Investering	Est. ferdig	Rev. Regnskap bud.		Status	Kommentar
Administrasjon, styring og fellesutgifter					
Egenkapitalinnskudd KLP	LØPENDE	0	2 512	Iht. plan	Årlig egenkapitalinnskudd i KLP. Anses som kjøp av aksjer, og kan etter kommuneloven ikke lånefinansieres. Er derfor finansiert ved bruk av ubundet investeringsfond.
ENØK-tiltak kommunale bygg	4K-2025	2 000	949	Forsinket	Utfasing av oljefyringsanlegg pågår.
IKT-utstyr kommuneorganisasjonene	Ferdig	500	0	Ferdig	Ingen aktuelle anskaffelser innenfor denne investeringsposten i 2020.
Paviljongen, Rådhuset	4K-2021	1 000	0	Forsinket	Riving av paviljongen er utsatt i påvente av en helhetlig politisk sak for bruk av arealer i Rådhusområdet.
Rådhuskvartalet - tilpasninger bygg	4K-2025	3 500	1 240	Forsinket	Investeringer rådhuskvartalet skal til politisk behandling.
Tjenestebiler	4K-2025	1 200	511	Iht. plan	Bevilgningen til anskaffelse av tjenestebiler er en årlig bevilgning med like stort beløp, men anskaffelsene vil variere noe fra år til år. I 2020 er det anskaffet noen færre biler enn rammen opprinnelig gav anledning til. Det er anskaffet tre biler i 2020 innenfor denne investeringsrammen. XK 26050 ble kjøpt ut etter endt leasingavtale. Dette kjøretøyet disponeres i dag av kart og oppmålingsenheten. XK 28393 ble anskaffet for å blant annet å erstatte ett av tre kjøretøy som ble avhendet, to til opphugging og ett som ble solgt gjennom Klaravik A/S. XK 28393 ble først disponert av vaktmesterne og disponeres i dag av eiendomsskatt/ bilansvarlig og er tillegg disponibel blant rådhusets fellesbiler. XD 86062 ble anskaffet som et supplement til avdeling Lysgård, dette fordi det ble andre utfordringer i den daglige driften der med bakgrunn i pandemien.

Årsberetning 2020

Investering	Est. ferdig	Årets budsjett		Status	Kommentar
		Rev. bud.	Regnskap bud.		
					Følgende kjøretøy er avhendet; UR 70069, XD 65836, DJ 86881 og VF 28896.
Sum øvrige prosjekter		2 515	0		
Sum Administrasjon, styring og fellesutgifter		10 715	5 213		
Barnehage					
Mindre tiltak barnehager	4K-2025	1 000	0	Forsinket	Forsinket på grunn av klage på byggesak.
Sum Barnehage		1 000	0		
Grunnskole					
IKT-utstyr skoler	Ferdig	3 000	2 623	Ferdig	Midlene er brukt til elev-PC'er. Fra og med 2021 er denne bevilgningen innarbeidet i driftsbudsjettet istedet for i investeringsbudsjettet.
Stiklestad skole	4K-2023	5 000	1 399	Iht. plan	Stiklestad skole prosjektet har nå pågått siden 2018. Først var det en lang prosess med tomtevalg i flere runder, så miljøundersøkelser i flere omganger, før vi først i desember 2020 kom i gang med reguleringsarbeid (planprogram) mm. Det er frem til og med 2020 gått med nesten 4,3 mill kroner til dette arbeidet. Økonomisk forbruk fordeler seg på intern prosjektadministrasjon, miljøundersøkelser og påfølgende rapporter fra fagfolk.
Verdalsøra barne- og ungdomsskole	Ferdig	350	367	Ferdig	Innglassing av bibliotek er ferdig.
Vinne skole	4K-2021	130 000	114 140	Forsinket	Vinne skole skal være ferdig til innflytting medio juni 2021, noe som er ca. 2 mnd forsinket i forhold til opprinnelig plan. Forsinkelser skyldes funn av kvikkleire i byggegrøp for idrettshall og Amfi. Dette var svært overraskende da det meste av området under og rundt den opprinnelige skolen stort sett er fjellgrunn, også fjell i dagen. Funn av leire forsinket prosessen ca. 2 mnd grunnet omprosjektering, og medførte også økonomiske forpliktelser og bruk av reservepott på ca. 7,2 mill kroner av totalt ca. 10 mill kroner. Andre uforutsette kostnader og endringer i prosjektet har også medført bruk av reservepotten, og totalt er denne potten nå overskredet med ca. 1,5 mill

Årsberetning 2020

Investering	Est. ferdig	Årets budsjett		Status	Kommentar
		Rev. bud.	Regnskap		
					kroner. Det gjøres tiltak for å spare utgifter på andre områder, samt et håp om noe bedre spillemiddelfinansiering, lavere rentekostnader enn forutsatt mm som gjør at det er godt håp om å klare å gjennomføre prosjektet uten overskridelser totalt sett.
Sum Grunnskole		138 350	118 529		
Helse og omsorg					
Inventar/utstyr helse og velferd	Ferdig	500	0	Ferdig	Midlene ikke benyttet i 2020. Må også sees i sammenheng med prosesser rundt innkjøp/anskaffelser opp mot det nye Bo- og behandlingssenteret hvor en del kostnader har blitt ført.
Velferdsteknologi helse/velferd	Ferdig	3 000	2 472	Ferdig	Det er i 2020 i hovedsak prioritert investering knyttet til; Etablering av responscenter for trygghetsalarmer med påkobling til Værnesregionen Oppgradering av velferdsteknologiske løsninger ved GH-bygget Ørmelen.
Verdal Bo- og Behandlingssenter	4K-2022	314 000	326 046	Iht. plan	Prosjektet følger avtalte betalingsplan inkl endringer i lønns- og prisstigning for perioden. Lønns- og prisstigning innarbeides i totalramme ifb. politisk sak for rebudsjettering av investeringer i 2021. Oppdatert informasjon om framdrift i prosjektet og annen relevant informasjon finnes på egen temaside på kommunens hjemmesider.
Sum Helse og omsorg		317 500	328 519		
Sosiale tjenester					
Mindre tiltak kommunale boliger	4K-2025	1 000	809	Iht. plan	Heis 1 på Stekke er rehabilitert.
Sum Sosiale tjenester		1 000	809		
Kultur og idrett					
Meråpent bibliotek / Kinogården 1.etg	Ferdig	1 300	874	Ferdig	Inventar og utstyr.
Overdragelse av Kinogården	Ferdig	0	14 200	Ferdig	Finansiering av denne overdragelsen skjer ved motregning i lån som tidligere er ytt til Kinogården AS, og transaksjonen har således ikke påført kommunen høyere investeringsgjeld i 2020.

Årsberetning 2020

Investerings	Est. ferdig	Årets budsjett			
		Rev. bud.	Regnskap	Status	Kommentar
Sentralidrettsanlegget	4K-2025	400	361	Iht. plan	Masterplan slutføres i 2021.
Vinne A.park - Lysanlegg	Ferdig	300	116	Ferdig	Slutføres i 2021.
Sum Kultur og idrett		2 000	15 551		
Plan					
Bystrand/tilrettelegging langs Verdalselva	Ferdig	3 000	1 038	Ferdig	Promenaden på Ørmelen er under bygging. Slutføres vår 2021.
Moparken	Ferdig	9 050	9 936	Ferdig	Se egen sluttrapport.
Stenging av planovergang, Nordgata	4K-2025	740	1 000	Iht. plan	Rapport utarbeidet. Politiske vedtak 2021.
Uteområde Vuku Barneskole	4K-2025	1 500	860	Iht. plan	Anlegget vil bli slutført i 2021.
Sum Plan		14 290	12 833		
Landbruk og næring					
Ørin industriområde	Ferdig	1 000	643	Ferdig	Reguleringsplan Ørin Sør vil bli lagt fram til politisk behandling i 2021.
Sum Landbruk og næring		1 000	643		
Samferdsel og veier					
Automatisering av gatelys	Ferdig	500	726	Ferdig	Mer omfattende enn planlagt.
Forbregd-Lein - Vistvik, forsterkning asfaltering	Ferdig	3 500	3 740	Ferdig	Anlegget er ferdigstilt.
Gang og sykkelveg, Russervegen - Kværner	Ferdig	4 500	4 611	Ferdig	Anlegget er ferdigstilt.
Gang- og sykkelvei Vinne	4K-2025	500	607	Iht. plan	Bygging i 2021.
Kjærhaugvegen	Ferdig	500	2 013	Ferdig	Dette prosjektet ble mer omfattende enn først planlagt.
Kommunale veger	4K-2025	0	-2 657	Ikke vurdert	Oppretting av feilklassifisering mellom investering og drift i 2019.
Kulvert Sundbyvegen	Ferdig	300	132	Ferdig	Prosjektet ble mindre omfattende enn først planlagt.
Kåra	Ferdig	500	1 358	Ferdig	Asfaltering av parkeringsplass ble tatt med. Dette førte til merkostnader.
Maskinelt utstyr	4K-2025	150	0	Ikke vurdert	Behovet for utskifting av større maskinelt utstyr vil variere fra år til år. I 2020 er det anskaffet nye traktorklippere, men disse anskaffelsene er ikke beløpsmessig store nok til å klassifiseres som investeringer, og er derfor belastet driftsregnskapet.

Årsberetning 2020

Investering	Est. ferdig	Årets budsjett			
		Rev. bud.	Regnskap	Status	Kommentar
Rekkverk/sikring	Ferdig	500	879	Ferdig	Mer omfattende arbeid enn først planlagt.
Veger, uforutsett	Ferdig	1 700	0	Ferdig	
Østvollvegen, forsterkning	4K-2025	500	0	Forsinket	Forsinket på grunn av nødvendig utskifting av vannledning.
Sum Samferdsel og veier		13 150	11 409		
Brann og redning					
Beredskap, tilhenger	Ferdig	60	0	Ferdig	
Brann - overflate og redningsutstyr	Ferdig	300	0	Ferdig	Innkjøpene av diverse utstyr i 2020 er vurdert å ikke kunne klassifiseres som anleggsmidler, og er derfor ført i driftsregnskapet i stedet for å belaste investeringspost.
Feiervesen, biler	Ferdig	400	375	Ferdig	
Forebyggende, biler	Ferdig	450	371	Ferdig	
Utbedring Verdal brannstasjon	4K-2021	5 450	5 546	Iht. plan	Sluttføres i 2022.
Sum Brann og redning		6 660	6 292		
Vann avløp og renovasjon, selvkost					
Avløp Ørin, Industrivegen	Ferdig	3 000	3 046	Ferdig	Anlegget er ferdigstilt.
Avløp, sanering Leksdal	4K-2025	7 000	4 346	Iht. plan	Anlegget er i full gang og forventes ferdigstilt høsten 2021.
Avløp, Tinden	4K-2025	1 000	906	Forsinket	Anlegget er forsinket på grunn av grunneieravtaler og omfattende planarbeid.
Avløp, Vinne	Ferdig	1 450	1 346	Ferdig	Anlegget startet opp vår 2021.
Høydebasseng Hallia	4K-2021	12 000	13 689	Iht. plan	Bassenget er ferdig i mai/juni og kan tas i bruk.
Høydebasseng Vuku/Ulvilla	4K-2025	1 000	147	Forsinket	Anlegget er forsinket.
Rehabilitering dam i Leklemsvannet	Ferdig	600	644	Ferdig	Anlegget er ferdigstilt.
Russervegen 10, adm.bygg avløp	Ferdig	6 200	6 151	Ferdig	Bygg kjøpt og tatt i bruk.
Uteavdelingsbygget	4K-2021	2 000	2 050	Iht. plan	Pågår.
Uteavdelingsbygget	4K-2021	2 000	2 033	Iht. plan	Pågår.
Vannforsyning Ørin, Industrivegen	4K-2025	3 000	3 044	Iht. plan	Anlegget er ferdigstilt.
Vannforsyning, Leksdal	4K-2025	3 000	1 422	Iht. plan	Anlegget pågår. Ferdigstilles høst 2021.
Vannforsyning, Tinna	4K-2025	1 000	470	Forsinket	Grunneiertillatelse har tatt mer tid enn planlagt.
Vannforsyning, Vinne	4K-2025	3 000	974	Forsinket	Anlegget har vært ute på anbud og anleggsstart er forskjøvet til mars 2021.

Årsberetning 2020

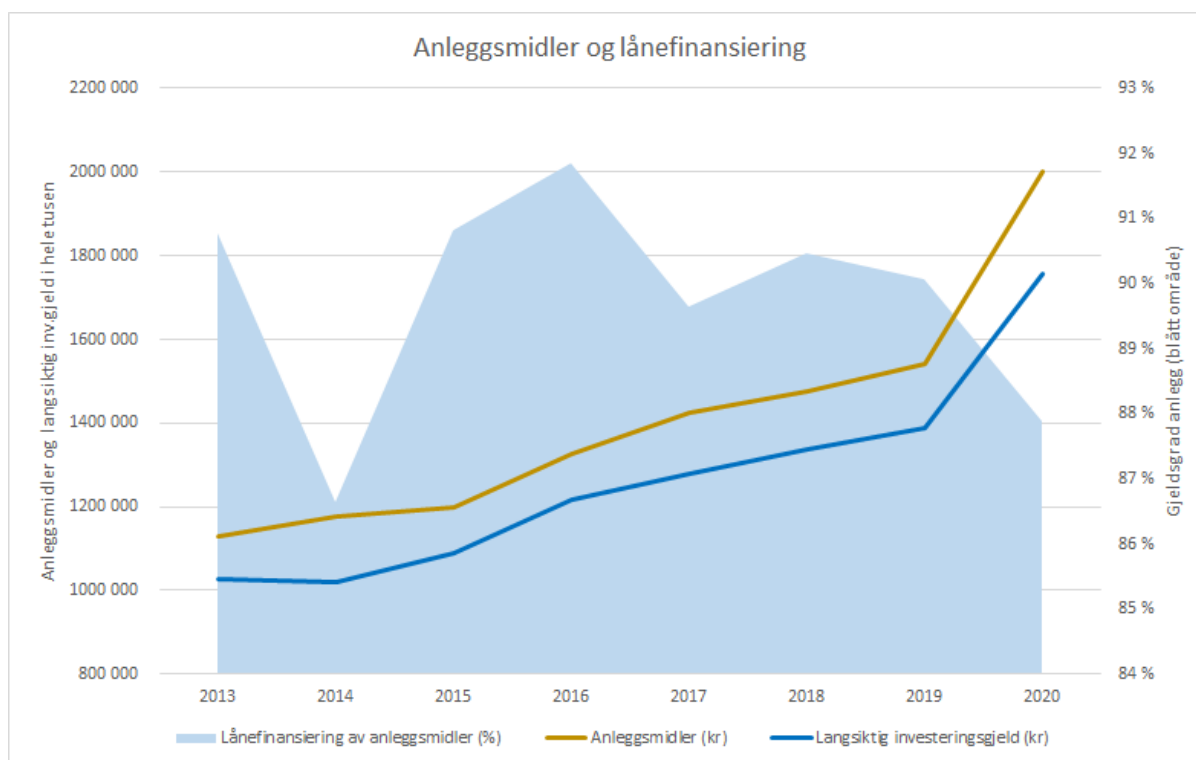
Investering	Est. ferdig	Årets budsjett			
		Rev. bud.	Regnskap	Status	Kommentar
Vannforsyning, Vuku	Ferdig	300	523	Ferdig	Utsifting av eternittledninger pågår kontinuerlig.
Vannrenseanlegg Hallemsåsen	4K-2022	1 000	445	Iht. plan	Arbeidet med skisseprosjekt pågår for fullt.
Ørin avløpsrenseanlegg	Ferdig	1 000	483	Ferdig	Forsinket på grunn av manglede oppfølgingskapasitet.
Sum Vann avløp og renovasjon, selvkost		48 550	41 719		
Kirke					
Kirker og kirkegårder	Ikke vurdert	1 500	1 500	Iht. plan	Årlig investeringstilskudd til Sør-Innherad Kirkelige fellesråd i tråd med økonomiplan og budsjett er overført som forutsatt.
Sum Kirke		1 500	1 500		
Sum		555 715	547 828		

Regnskap - Balansen

Anleggsmidler og lånefinansiering

En stor del av kommunens anleggsmidler består av boliger, skoler, barnehager, institusjoner, administrasjonsbygg mv. I tillegg kommer utlån og pensjonsmidler. Mye av bygningsmassen i kommunen er gammel, og i har kommunen hatt store investeringer både i skole og helse, og gjeldende økonomiplan viser at investeringsløpet også er planlagt å fortsette. Status for investeringsprosjektene er nærmere omtalt i eget kapittel.

Kommunelovens § 14-14, jfr §§ 14-15 til 14-17, angir til hvilke formål en kommune kan ta opp lån. I hovedsak begrenser dette seg til finansiering av varige driftsmidler som skal eies av kommunen selv. Slike investeringer bokføres i kommunens balanse, og avskrives lineært over anleggsmiddelets levetid. Prinsipper om betaling av låneavdrag tilsier at lånegjelden som minimum skal avdras i samme takt som anleggsmiddelets verdiforringelse. Det er derfor naturlig å sammenstille anleggsmidlene og lånefinansieringen i samme graf:

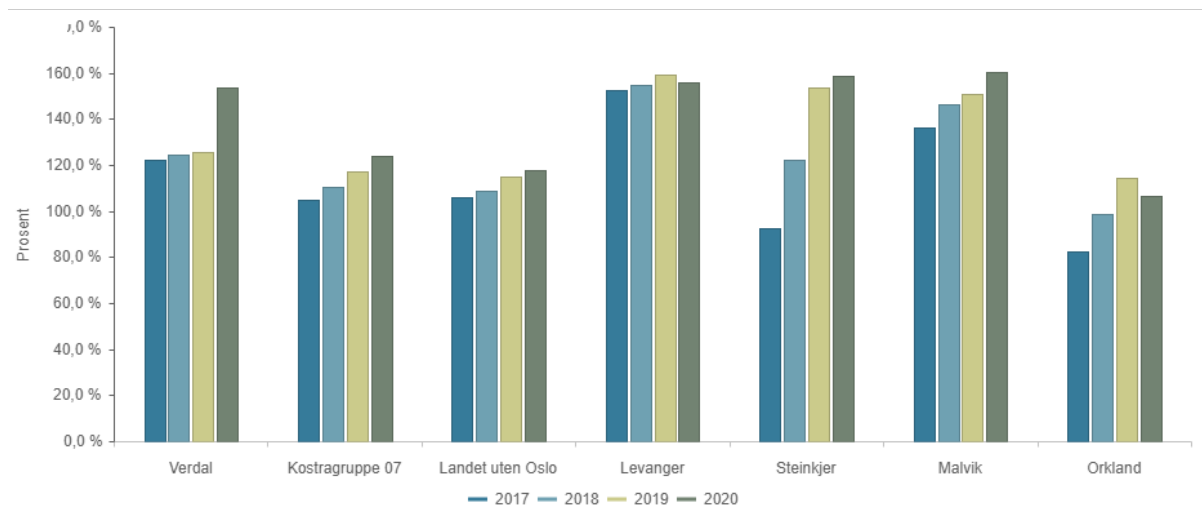
Grafikken viser at kommunens anleggsmidler de siste to årene øker mer enn investeringsgjelden.

Det følger av kommuneloven at det ikke kan tas opp lån til den delen av anskaffelseskostnaden som blir kompensert etter merverdiavgiftskompensasjonsloven, så ordinære investeringer (i f.eks skolebygg), vil derfor normalt finansieres med omlag 80 % lån og 20 % mva-kompensasjon. Selvkostinvesteringer, dvs investeringer innenfor vann og avløp har ordinær fradragsrett for mva, og er ikke omfattet av mva-kompensasjonsloven. Finansieringen av selvkostinvesteringer vil fremkomme i regnskapsskjema etter kommuneloven som 100 % lånefinansiert. Forventningen til gjeldsgrad i prosent av anleggsmidler er at denne ligger mellom 80 og 100 prosent, men man kan også komme lavere enn 80 % dersom man har mottatt store tilskudd, eller har greid å finansiere investeringer med bruk av egne midler. Lav gjeldsgrad vil gjøre kommunen mindre sårbar ifht endringer i rentemarkedet, og indikerer også en sunnere finansieringsprofil, så det må sies å være positivt at kurven er nedadgående fra nivået i 2016. Høyere avdragsbetaling enn tidligere har bidratt til denne utviklingen.

Gjeldsnivået

Størrelsen på gjeld kan ha betydning for kommunens drift. Høy gjeld binder opp inntekter til å finansiere renter og avdrag. Samtidig er gjeld en vanskelig størrelse å analysere på en entydig måte. Dette skyldes blant annet at gjeld følger investeringssykluser, at gjeld er delvis komplementær med langsiktig leie, at kombinasjonen lav gjeld med svak driftsbalanse og høyt investeringsbehov er en farlig kombinasjon osv. Det er heller ikke slik at kommunene alltid kan velge bort investeringer og låneopptak. For bygninger og anlegg som har hatt sin levetid, vil det være nødvendig å reinvestere. En utsettelse av investeringen vil ofte slå ut i høyere vedlikeholdskostnader og/eller at driftsform ikke blir effektiv i forhold til nåværende og fremtidige behov. I noen tilfeller er investeringer nødvendig for å tilpasse til endringer i demografi og innbyggerbehov. Kommunene må derfor holde av tilstrekkelig midler til å fornye sine bygninger og anlegg.

Sett i sammenheng med andre kommuner, kan gjeldsnivået i Verdal Kommune framstilles slik, ved hjelp av nøkkeltallet *langsiktig gjeld (eks pensjon) i prosent av brutto driftsinntekter*, hentet fra Kostra:

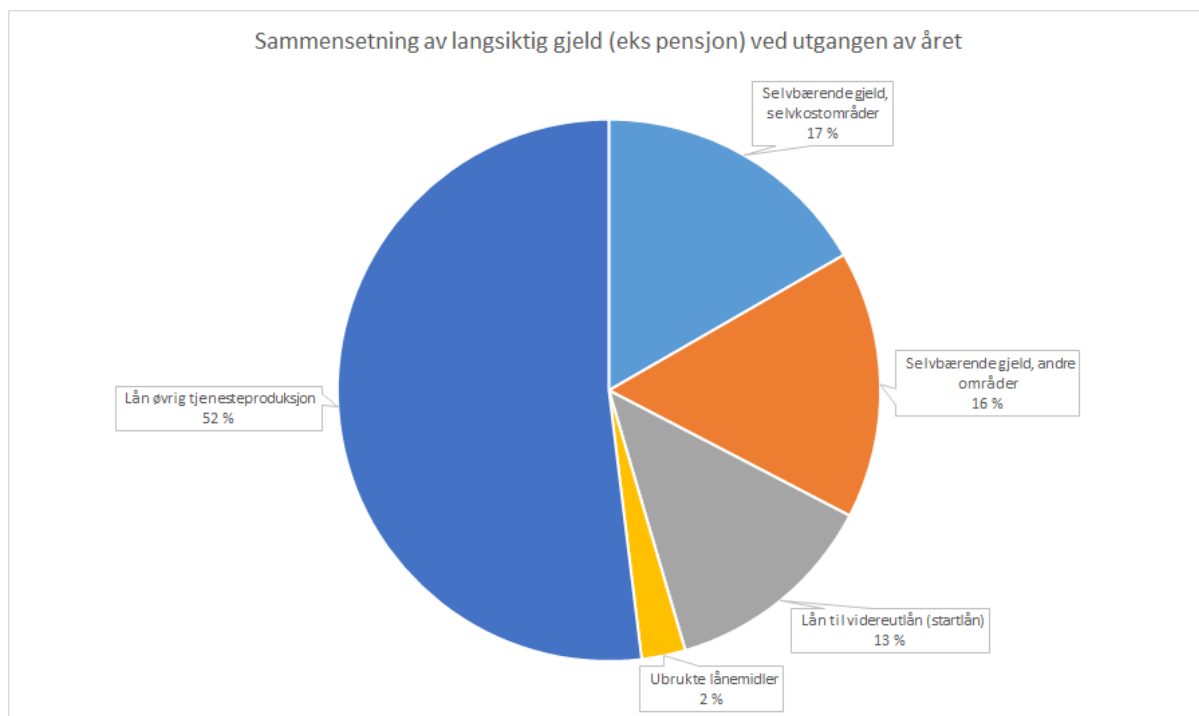
Langsiktig gjeld (eks pensjon) i prosent av brutto driftsinntekter

Bildet som kan leses av diagrammet over, er at Verdal har en høy gjeldsbelastning, på 153,6 % av driftsinntektene, og at gjeldsnivået har vært sterkt økende det siste året. Dette er i tråd med framskrivninger i økonomiplanen, og nivået vil fortsette å øke de nærmeste årene mens store investeringer i helse og skole slutføres. Gjeldsnivået i Verdal er nå på høyde med nabokommunene Levanger og Steinkjer, men godt over gjennomsnittet i vår kostragruppe. Det betyr at Verdal er nødt til å drifte tjenestene betydelig mer effektivt enn gjennomsnittskommunen i vår gruppe, for å kunne betjene den høye gjelden. Et høyt gjeldsnivå kombinert med høy renteeksponering vil gi økte renter og avdrag i årene framover, noe som også er beskrevet i økonomiplanen. Rentenivået har vært kunstig lavt under koronapandemien, men er forventet å gradvis økes igjen fra høsten av.

Kommunedirektøren ser at gjeld må tolkes inn i en helhet. Det er ikke gitt at målet er å ha lavest mulig gjeld til enhver tid. Gjeldsnivået må holdes på et nivå som kan finansieres på en trygg måte og slik at utgiftene til å bære gjelden ikke fortrenger nødvendige tjenester.

Gjeldssammensetning og renteeksponering

Ved utgangen av 2020 har kommunen i underkant av 3,4 milliarder kroner i samlet langsiktig gjeld, noe som er en økning på omtrent 300 millioner fra året før. Omtrent 40 % av den langsiktige gjelden består av pensjonsforpliktelser. Om man dekomponerer gjelden ytterligere, kan den presenteres slik:

Kakediagrammet viser at en forholdsvis stor del av kommunens gjeld kan knyttes til investeringer som helt eller delvis finansierer gjelden selv. Det er med andre ord ikke all gjeld som er like "byrdefull" for kommunens økonomi. Dette er mest åpenbart innenfor selvkostområdene vann og avløp, hvor renter og avdrag på lån til investeringer inndeckes gjennom gebyr til brukerne av tjenestene, dvs kommunens innbyggere og næringsliv. Andre investeringer som kan sies å være helt eller delvis selvbærende, er bygninger hvor leietaker betaler husleie, slik som omsorgsboliger og teaterhuset. Eiendomstomter står seg stort sett i verdi, og kan nok også forventes å ha en viss prisstigning. Dessuten er enkelte investeringer blitt omfattet av rentekompensasjonsordninger fra Husbanken, hvorfra kommunen mottar et årlig tilskudd. Lån til videreutlån er husbanklån som lånes ut videre til barnefamilier og personer som er i en særlig utfordrende situasjon, og mangler en egnet bolig. Også denne gjelden er omtrent selvbærende. Lån til øvrig tjenesteproduksjon er investeringer hvor kommunen fullt ut bærer rentene selv (renteeksponert gjeld), slik som ved investeringer i skoler, barnehager, veier og så videre.

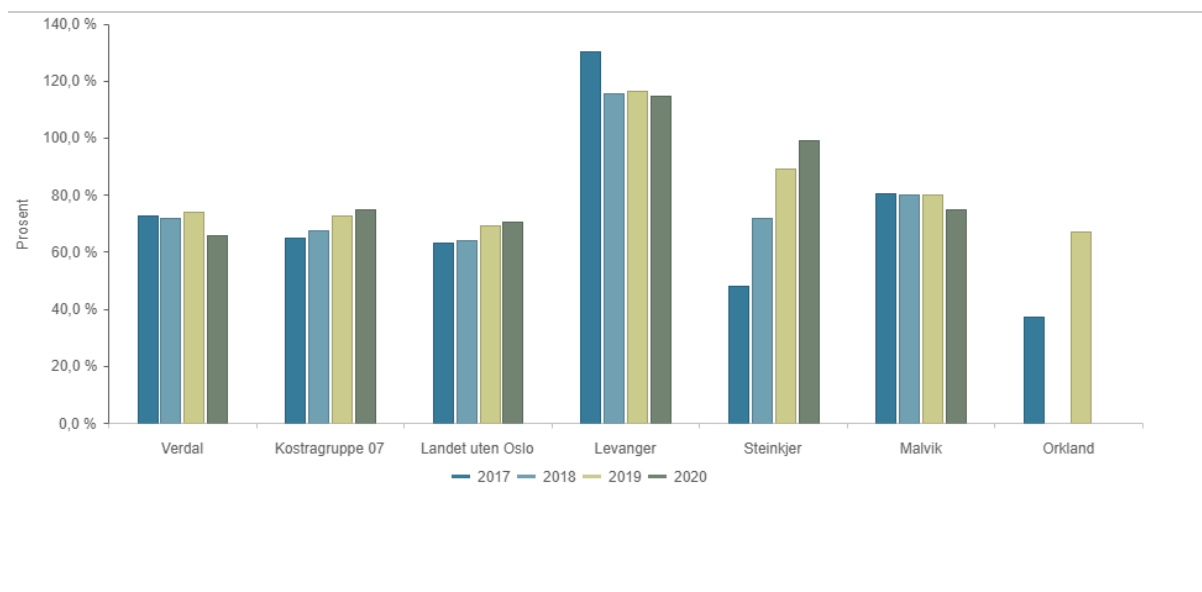
Som en merknad til framstillingen foran presiseres det at all finansiering i investeringsregnskapet i utgangspunktet er fellesfinansiering, slik at inndelingen er gjort forholdsmessig ut fra lånefinansierungsgrad og bokført verdi av anleggsmidler.

Renteeksponert gjeld etter Kostra, i prosent av driftsinntekter

En kommunes renteeksponering sier noe om renterisikoen, altså hvor følsom kommunen er for endringer i rentenivået. Kostra måler også renteeksponert gjeld, men har en noe annen definisjon enn vår inndeling i avsnittet over. Dersom en kommune har høy renteeksponering vil eventuelle rentepøkninger få relativt sett større utslag i denne enn for kommuner som er mindre renteeksponert.

Verdal er etter definisjonen i Kostra målt til å ha en renteeksponering på 54,6 % av driftsinntektene. Gjennomsnitt for landet uten Oslo er 47,9% og kostragruppen 57%. Verdals renteeksponering er med andre ord omtrent i samme landskap som sammenlignbare kommuner. Tallet indikerer at en rentepøkning på 1 prosentpoeng isolert sett vil spise 0,55 prosent av driftsinntektene i Verdal

Kommune. Altså vil en renteoppgang på 1 % kunne bety at tjenesteområdenes budsjetter må krympes med en drøy halvprosent.

Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter

I diagrammet er også en del av kommunene i geografisk nærhet tatt med. Merk at dette er tall fra foreløpig kostrapublisering, og at det derfor kan komme rettinger inntil endelige tall blir publisert i juni.

Langsiktige bindinger

I tillegg til økonomiske binding med gjeld, vil kommunen også ha andre langvarige forpliktelser. Dette er for eksempel langsiktige leieavtaler og avhengighet av kommunale selskaper og aksjeselskaper.

Bindinger som er knyttet til avhengighet av selskaper utenfor kommunen som juridisk enhet, er sammensatte og vanskelige å beskrive på en entydig måte. Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS kan stå som et eksempel på et slikt avhengighetsforhold. Her er det avtaler mellom kommunen og selskapet som skaper langsiktige bindinger. Samtidig er kultursenteret en viktig del av kommunens tilbud ut mot innbyggerne, slik at det også ligger bindinger i kommunens behov for at kultursenteret fyller sin rolle. Dersom økonomien i et selskap kommunen har et avhengighetsforhold til blir svak, så vil det lett kunne få indirekte konsekvenser for kommunens økonomi. For eksempel ved at kommunen må reetablere tilbud i nye bygg, at kommunen må reforhandle leieavtaler, stille garantier osv.

Denne typen indirekte risiko er vanlig for kommuner, og kommunedirektøren kan ikke se at risikoen er vesentlig høyere i Verdal kommune enn i kommuner vi naturlig kan sammenligne oss med. Det er samtidig viktig at denne typen iboende risiko er med i arbeidet med økonomisk planlegging.

Det vises for øvrig til [eierskapsmeldingen fra 2018](#) som ble behandlet i Kommunestyret i [PS 74/18](#), og til note 0, 6 og 11 i årsregnskapet for 2020. Disse kildene gir mer info om kommunens engasjement i andre selskaper og evt forpliktelser som for eksempel ansvar for gjeld.

HMS

En god HMS- og IA- standard utvikles over tid, og kommunen har fått på plass de viktigste verktøyene, med en ny arbeidsgiverpolitikk som skal vise vei frem til 2032.

Høy aktivitet i Arbeidsmiljøutvalget (AMU)

Arbeidsmiljøutvalget startet med et vedtak i november 2019, der de ønsket å uttrykke en bekymring for de bemanningsmessige konsekvensene av investeringstakten, og den påvirkning det kan få for de ansatte sitt arbeidsmiljø.

AMU vedtok blant annet følgende:

«Ved nødvendig omstilling av organisasjonen skal endringer og prosesser gjennomføres i tråd med arbeidsmiljølovens krav. Arbeidsmiljøutvalget ber herunder partene om å ha særlig fokus på
- gode rutiner for informasjon, tilrettelegging og utvikling av de ulike arbeidsplassene som berøres av omstillingene
- gode rutiner for drøfting av arbeidsforholdene, for rådgiving med vernetjenesten og for ansattes medvirkning
- god systematikk i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, med spesielt fokus på risikovurderinger og handlingsplaner for å redusere risiko
- vern mot diskriminering»

Kommunen søkte og ble tatt opp i KLP sitt arbeidsmiljønettverk, våren 2020. To virksomheter ble valgt ut for implementering av ny arbeidsgiverpolitikk, primært fokus HMS/IA- området og et styrket utvidet partssamarbeid.

Kommunen kjøpte inn nytt kartleggingsverktøy for arbeidsmiljøkartlegging høsten 2020, dette tas i bruk i 2021.

Kommunen har etablert avtale med ny bedriftshelsetjeneste, som starter i 2021.

AMU fastsatte kriterier for rapportering på HMS/ IA, dette er ikke implementert fullt ut i organisasjonen, og må legges inn i rapporteringsverktøyet Framsikt. Kriteriene for rapportering var følgende:

- Endret praksis på basis av forbedringsmeldinger og avviksmeldinger
- Status arbeidsmiljø gjennom arbeidsmiljøkartlegging
- Fokusområder i HMS- og IA- planer på virksomhetsnivå
- Prosentvis gjennomføring av utviklingssamtaler med ansatte
- Nærvær
- Turnover
- Tilsyn

AMU vedtok styringssignaler for organisasjonen for å skape kultur for lærende organisasjon, der vedtaket var følgende:

«Den enkelte avdeling og virksomhet etablerer faste strukturer og kulturer som ivaretar en god meldekultur, og en god oppfølging av avvik og forbedringsmeldinger som del av det utvidete partssamarbeidet.

Trender i meldte avvik, resultater av tilsyn og endringer av praksis med basis i meldte avvik og forbedringsmeldinger blir en naturlig del av delårsrapportene.»

AMU vedtok også at det skal etableres tidslinje for involvering i prosess med budsjett og økonomiplan, med følgende vedtak:

«AMU ber kommunedirektøren om å lage et utkast til en tidslinje/årshjul for ansattes involveringspunkter i det fremtidige budsjett og planarbeidet. Jfr påvirkningstidspunkt, påvirkningsnivå, og informasjonspunkter.»

Til slutt vedtok AMU å etablere en innovasjonspris for å stimulere til endring og nytenkning, og i saken ble det beskrevet blant annet følgende:

"I en kompleks organisasjon i stadig endring er det viktig at den enkelte ansatte bidrar i forbedringsarbeidet. Det er ofte den enkelte ansatte som kjenner på utfordringsbilde og som også kan se muligheter til forbedring i egen hverdag. Ved å bruke Compilo som system er det mulig å jobbe systematisk med forbedringsmeldinger. Verdal kommune har i plattform for ledelse tatt mål av seg til å bli lærende organisasjon og da er det nødvendig å engasjere ansatte i forbedringsarbeidet. Gjennom avviksbehandling kan det også komme mange gode forbedringsforslag. Forbedringsforslag som følge av avviksbehandling kan også nomineres til innovasjonsprisen. Små grep kan være viktige forbedringer i hverdagen og redusere belastninger, frustrasjon og effektivisere prosesser."

Nærvær/fravær

Kommunen ønsker primært å snakke om nærvær, dette fordi helsefremmende arbeidsmiljø utvikles gjennom å ha fokus på utvikling av arbeidsplassene. Ved å jobbe godt i det utvidete partssamarbeidet (leder, verneombud og tillitsvalgte) og sammen med de som møter på jobb så kan vi arbeide med elementer som skaper god mestring og tilhørighet. I tillegg skal vi selvsagt sikre en god oppfølging av de som er borte fra jobb av ulike årsaker.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i sykefravær for hele kommunen fra 2018 til 2020.

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2018	1,83 %	5,66 %	7,50 %
Årlig sykefravær 2019	1,88 %	5,33 %	7,41 %
Årlig sykefravær 2020	1,02 %	7,42 %	8,44 %

Sykefraværstall vises i prosent. Fraværet er bortfall av arbeidstimer pga sykdom i prosent av forventet levert antall arbeidstimer i henhold til stillingsprosent. Fravær som er relatert til koronakarantene og sykefravær knyttet til covid19 er og med i statistikk. Fravær pga syke barn og utvidet kvote for syke barn for å ta hånd om barn ved stengte barnehager og skoler påvirker ikke fraværstallene.

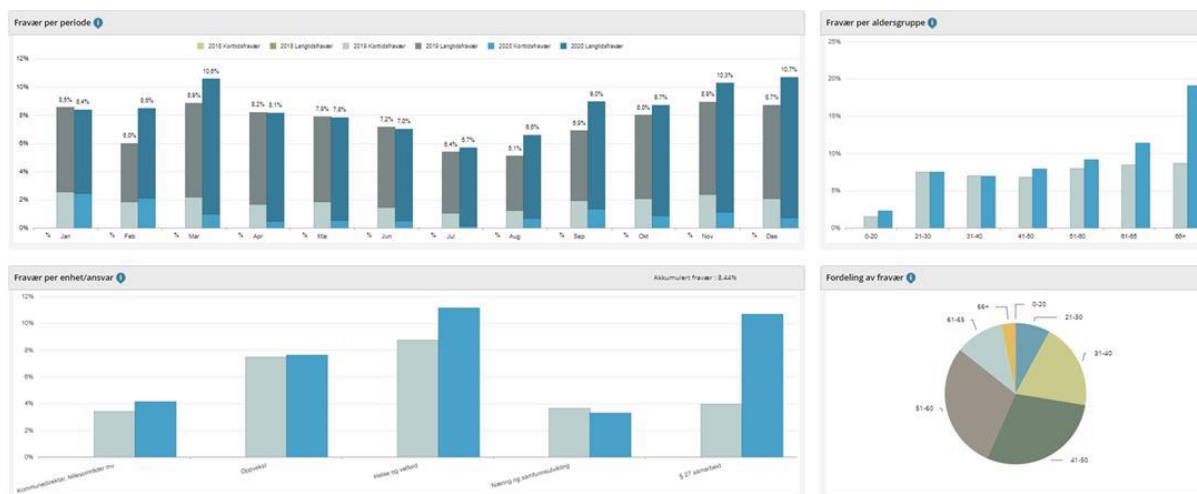
Årsberetning 2020

Kommunen innførte utvidet egenmelding i hele arbeidsgiverperioden i 2020, men ser foreløpig ingen effekt av en annen fordeling mellom korte fravær og lengre fravær. Det tar tid å endre kultur, men vi håper å se effekt av denne endringen over tid.

En økning i bruken av egenmeldingsdager når en er syk, i stedet for å presse seg for lenge i arbeid, kan over tid gi en nedgang i langtidsfraværet.

Kommunens kostnader ved fravær er høye i kroner. Fraværet i 2020 koster ca 15 millioner netto, det vil si at vi sparer ca 1,7 millioner pr prosentpoeng vi greier å øke nærværet. I tillegg kommer et effektivitetstap på tid medgått til innleie, opplæring av vikarer og kompetansetap m.m., som er vanskelig å regne i kroner, men som påvirker kvaliteten både på tjenester og arbeidsmiljø.

Ny arbeidsgiverpolitikk ble vedtatt i april -20, og implementeringsarbeidet har forlengs startet. Kommunen har sterk tro på at ny arbeidsgiverpolitikk vil gi god effekt over tid. Kommunen ønsker å arbeide proaktivt og forebyggende, og ikke reaktivt og behandlende. Derfor har vi et helsefremmende fokus, og mener at god arbeidshelse bygges både gjennom utvikling av gode arbeidsplasser og å motivere våre ansatte for et aktivt og godt balansert liv forøvrig.

Fravær pr periode, pr aldersgruppe og pr styringsenhet

Sykefravær per tjenesteområde

Tjenesteområde	Fravær 2020			Fravær 2019		
	Korttid i %	Langtid i %	Samlet %	Korttid %	Langtid %	Samlet %
Kommunedirektør, fellesområder mv	0,41 %	3,75 %	4,16 %	1,03 %	2,38 %	3,42 %
Oppvekst	0,99 %	6,66 %	7,64 %	1,75 %	5,73 %	7,49 %
Helse og velferd	1,23 %	9,91 %	11,14 %	2,30 %	6,44 %	8,74 %
Næring og samfunnsutvikling	0,59 %	2,72 %	3,31 %	1,23 %	2,42 %	3,64 %
§ 27 samarbeid	0,98 %	9,70 %	10,68 %	1,25 %	2,72 %	3,97 %
Sum tjenesteområder	1,02 %	7,42 %	8,44 %	1,88 %	5,53 %	7,41 %

Likestilling og mangfold

Redegjørelse for faktisk tilstand, iverksatte og planlagte tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling.

Status og planlagte tiltak på likestilling

I dette kapittelet bringes konkrete «likestillingsområder» inn, som lønnsmessige forskjeller mellom kjønnene og sammensetning av ulike ledergrupper i forhold til kjønnsmessig fordeling.

Kjønnsfordeling i ledergrupper

Ledernivå	Antall totalt	Antall kvinner	Antall menn	Fordeling %
Kommunedirektør lederteam	6	1	5	17/83
Virksomhetsledere	14	7	7	50/50
Avdelingsledere	47	34	13	72/28

I kommunedirektørens lederteam, som består av 6 personer, viser oversikten at det er stor overvekt av menn. På virksomhetsledernivå er det en jevnere fordeling, mens det på avdelingsledernivå er en sterk overvekt av kvinner. Det er ønskelig å skape en mer jevn fordeling av kvinner og menn i de ulike ledergruppene ved fremtidige rekrutteringer.

Lønnsnivå i ledergruppene

Ledernivå	Gj.lønn totalt	Gj.lønn kvinner	Gj.lønn menn	Differanse kr
Kommunedirektør lederteam	911 000	916 000	910 000	6 000
Virksomhetsledere	746 300	749 100	743 000	5 700
Avdelingsledere	634 000	625 000	659 000	34 000

Kommunedirektørens lederteam består av kommunedirektøren, tre kommunalsjefer og to stabslederfunksjoner. Kommunalsjefene lønnes likt, og stabslederne har en noe lavere lønn basert på størrelsen på ansvarsområder/ omfanget av lederoppdraget.

På virksomhetsledernivået tjener kvinner noe mer enn menn, her er det størrelsen på lederoppdraget som styrer lønnsfastsettingen, og vurdering av utførelse av lederoppdraget og oppnådde resultater som styrer lønnsutviklingen.

På avdelingsledernivå er det lønnsmessige ulikheter. Det er flere kvinner enn menn på dette ledernivået, og menn har en høyere snittlønn. Her er det vurdering av utførelse av lederoppdraget og oppnådde resultater som styrer lønnsutviklingen. Men her er det også forskjeller mellom skoleledere og ledere på samme ledernivå i andre deler av organisasjonen.

Kommunen vil slutføre arbeidet med lønnspolitikken i 2021, og vil se nærmere på forskjellene på og mellom de ulike ledernivåene når dagens lønnspolitikk blir satt i drift.

Status og videre tiltak på mangfold

Bolig, utdanning og arbeid/ aktivitet er vesentlig for å sikre at våre nye innbyggere, som har kommet til kommunen som innvandrere fra land med stor politisk uro, får mulighet for å bygge nye liv/ en ny tilværelse. Å ta i bruk Husbankens virkemidler for å sikre et stabilt hjem for familier anses som nødvendig, da blir de boende i Verdal samt at det gir familien en trygghet. I tillegg skal de bli en del av det «verdalsamfunnet», og det krever at de både lærer det norske språket samt lære vår kultur å kjenne.

Kommunen har over årene blitt god på bosetting av våre nye innbyggere, og har hatt et godt apparat for å ta imot, veilede om det norske samfunnet og vår kultur. I tillegg har kommunen hatt et godt samarbeid med både næringslivet, og etter hvert også internt, i forhold til å ta imot mennesker til praksisplasser og lærlingeplasser.

Kommunen som organisasjon har også tatt imot nye innbyggere til både praksisplasser, og lagt til rette for lærlingeløp, blant annet innenfor renhold.

Kommunen har også et godt samarbeid med frivilligheten, noe som blant annet er viktig for å bli kjent med mennesker, lag og foreninger, lære om vår kultur og hvordan det norske samfunn er bygd opp.

Kommunen har et godt samarbeid med Veksttorget, som er kommunens egen bedrift for å sikre sysselsetting for mennesker med redusert arbeidsevne samt utvikle tilbud for våre nye innbyggere som kommer fra andre kulturer.

Kommunen bør fremover gjøre informasjon som sendes via SMS eller legges ut på kommunens sosiale medier tilgjengelig på flere språk. Det skaper tillit og innbyggerdeltakelse.

Videre aktivitet

Det er ønskelig å løfte fokuset på ujevnheter i stillingsandel mellom kvinner og menn gjennom å arbeide mer aktivt med å redusere uønsket deltid. Det er startet et arbeid med å etablere heltidskultur, og det ligger forventninger til at det kan leveres bedre over tid for å sikre større stillinger for de som har ufrivillig deltid.

Det ligger også ambisjoner knyttet til livsfasepolitikken som skal understøtte utvikling gjennom hele yrkeskarrieren, helt frem til ordinær pensjonsalder.

Å legge til rette for et mangfoldig lokalsamfunn med gode menneskemøter på tvers av land- og kulturbakgrunn bør være en prioritert oppgave.

Kommunen er en inkluderende arbeidslivsbedrift, og skal ha en aktiv holdning til å la mennesker som står utenfor arbeidsmarkedet få prøve seg i ulike arbeidsoppgaver hos oss.

Kommunen som organisasjon kan også videreutvikles for å åpne opp for å rekruttere mennesker med redusert funksjonsevne, og det er nødvendig å styrke fokuset på dette i hele organisasjonen.

Kommunedirektøren arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette betyr blant annet at vi

- Arbeider med å redusere ufrivillig deltid, gjennom at etablering av heltidskultur er politisk forankret, og vi vil gjøre en ny kartlegging i 2021 av hvor mange av ansatte som har ufrivillig deltid.
- Arbeider med å fremskaffe kunnskap rundt lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, nå sist i arbeidet med utvikling av lønnspolitikk.

Internkontroll og etikk

Kravet til internkontroll er hjemlet i Kommuneloven, og handler om å sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.

Internkontroll og etikk

Redegjørelse for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.

Rutiner for internkontroll

I 2019 kom ny kommunelov som trådte i kraft etter kommunevalget. Der har det kommet nye bestemmelser til internkontroll, som tydeliggjør kommunedirektørens ansvar for internkontrollen, og innhold og omfang av denne. Samtidig skal kommuneloven samle flere internkontrollbestemmelser under en felles paragraf.

I ny kommunelovs § 25-1, 2. ledd står det følgende:

«Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.»

Videre står det i § 25-2 følgende:

«Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.»

Kommunen valgte å begynne å tilpasse til de nye bestemmelsene allerede i årsberetningen for 2019, selv om nye regler ikke trådte i kraft før fra 1. januar 2021.

I Verdal kommunes internkontroll inngår plan- og styringssystemet, årshjulet, planverket, delårsrapporter og årsberetning. Videre inngår kvalitetssystemet Compilo, som gir muligheter for å melde avvik og forbedringer, som inneholder faglige prosedyrer og ulike reglementer innenfor personalforvaltning og arbeidsgiverområdet, delegasjonsreglementet og etiske retningslinjer.

En viktig dimensjon i internkontrollen i Verdal kommune er arbeid med de grunnleggende verdiene og etisk standard. Det er gjennom forståelse av dette grunnlaget også mekanismene for å forstå de skrevne regler og retningslinjer etableres. Denne forståelsen gir igjen grunnlag for en adferd som er i tråd med etiske standarder og god forvaltningsikk, slik den nedforstående figuren viser.

Kommunen har et potensiale for å skape bedre kvalitet i å følge opp avvik og forbedringsmeldinger på en mer strukturert måte. Dette er det gitt tydelige signaler om i vår nye arbeidsgiverpolitikk der det legges tydelige ambisjoner på å løfte våre prestasjoner som lærende organisasjon og med større trykk på arbeidet med endring og utvikling.

Medarbeiderundersøkelser og brukerundersøkelser understøtter de faste aktivitetene de årene slike gjennomføres. Etter 2019 er det ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse, men det er nå kjøpt inn et verktøy som vil tas i bruk på dette området i 2021. Oppvekstsektoren har faste strukturer for gjennomføring av sine årlige brukerundersøkelser, mens de øvrige virksomhetene enda ikke har fått på plass et lignende rammeverk.

Økonomireglement vedtas årlig, samtidig med behandling av budsjett/økonomiplan og reglement for finansforvaltning som vedtas en gang i hver kommunestyreperiode. Den økonomiske internkontrollen er også i stadig utvikling, med rutinebeskrivelser og kontrollaktiviteter. Stadig større andel av kjøp av varer skjer gjennom e-handel, og dette bidrar også til stadig forbedret internkontroll.

Kommunen har faste etablerte rapporteringsstrukturer til kommunestyret for den økonomiske utviklingen gjennom året. Rapportering i henhold til finansreglementet skjer samtidig.

De vedtatte etiske retningslinjer og arbeidsreglement etterleves. Dette blant annet med tanke på ansattes adgang til å inneha ekstraervert og biert, styreverv eller annet lønnet oppdrag som er uforenelige med den kommunale arbeidsgivers legitime interesser, eller er egnet til å svekke tilliten til forvaltningen.

Det utvikles stadig sterkere kunnskapsgrunnlag for beslutningsstøtte, og med det redusert risiko. Stadig oftere blir risiko- og sårbarhetsanalyser gjennomført i forbindelse med beslutningsprosesser, og dette må fortsatt utvikles videre systematisk.

Håndtering av avvik, forbedringsmeldinger, tilsyn, varsler og klagesaker

Verdal kommune benytter kvalitetssystemet Compilo for både å dokumentere interne rutiner og prosedyrer, samt til å varsle avvik og forbedringsmeldinger internt. Dette foregår i en kontinuerlig prosess, hvor også Arbeidsmiljøutvalget (AMU) er et aktivt kontrollorgan på arbeidsmiljøområdet. Praksis for å melde avvik har erfaringsmessig vært best innenfor helse og velferd, men virksomhetene innenfor oppvekst forbedrer seg fra år til år. Samfunn og næring melder få avvik.

Praksis for å melde forbedringer har fremdeles for lite fokus i organisasjonen, noe som viser at det fremdeles er mer fokus på å «reparere» avvik enn å forebygge gjennom forbedringsmeldinger. Det er et mål å videreutvikle forbedringskulturen i hele organisasjonen, herunder å få enda bedre struktur og en mer systematisk arbeidsform på håndtering av avvik og forbedringsmeldinger. Hjemmetjenesten utmerker seg som best i klassen mht å melde forbedringsmeldinger.

Rutiner for varsling

Verdal kommune har egne rutiner for hvordan den enkelte ansatte kan varsle. Nytt lovverk for varsling ble gjort gjeldende fra og med 01.01.2020 og det ble gjennomført revidering av kommunens rutiner og etablert et varslingssekretariat våren 2020. I forbindelse med dette ble også varslingsrutiner revidert, herunder også rutiner for saksbehandling ved varsling.

Tilsyn og revisjoner kommunedirektør/ kommunenivå

Klage/ tilsynssak	Tilsynsmyndighet	Virksomhetsområde	Status
Beredskapstilsyn	Statsforvalteren	Hele kommunen	Ingen merknader eller avvik
Hvordan virksomheten gjennomfører nødvendig kontroll av lønns- og arbeidsvilkår i inngåtte kontrakter	Arbeidstilsynet	Hele kommunen	Ingen avvik

Tilsyn og revisjoner Helse- og velferd

Klage/tilsynssak	Tilsynsmyndighet	Virksomhetsområde	Status
Arbeidsmiljø	Arbeidstilsynet	Hjemmetjenesten	Avvik lukkes når handlingsplan er gjennomført

Tilsyn og revisjoner Oppvekst

Klage/ tilsynssak	Tilsynsmyndighet	Virksomhetsområde	Status
Barnehagemyndighet	Statsforvalteren	Barnehageområdet	Ingen merknader

Oppfølging av kommunerevisjonens rapporter

Vold og trusler mot ansatte

Revisjonen gjennomførte kontroll med området "vold og trusler mot ansatte i skolen" i 2019. Kommunen har i 2020 arbeidet aktivt med dette, og lagt en handlingsplan.

Status rapporteres slik pr i dag:

- Kommunen ønsker å arbeide enda mer verdibasert og forskningsbasert for å få til trygge voksne og barn.
- Handlingsplanen er nesten ferdig, og vil bli implementert i løpet av våren 2020
- Meldekultur på avvik og håndtering av avvik vil være fast tema på rektormøter
- Det er gjennomført opplæring i å melde avvik/Compilo

Rammeavtale for biler

Revisjonen konkluderte med følgende:

- Verdal og Levanger kommunes (heretter kalt samkommunen) rammeavtale for innkjøp av bil fra 2014 er noe mangelfull, da den ikke spesifiserer omfanget av elbiler som kan anskaffes gjennom opsjon, eller hvilke vilkår som skal være oppfylt for at opsjonen kan anvendes. Rammeavtalen er således ikke i henhold til veileder til reglene om offentlige anskaffelser, samt lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) § 5 tredje ledd. For øvrig er ingen av dokumentene som til sammen kan betraktes som en rammeavtale, signert av avtalepartene

Kommunen er i ferd med å planlegge bilordning fremover, og er godt inne i et felles innkjøpssamarbeid med kommunene i Inntrøndelag.

Vurdering av etisk standard

Kommunen har etiske retningslinjer, og en felles plattform for ledelse som setter krav til atferd i hele organisasjonen, og som skal virke forebyggende gjennom at den er kjent for ansatte og politikere, og også etterlevd.

Våre nye standarder for varsling, i tråd med nytt regelverk, sørger for at terskelen for å varsle er satt lavere, gjennom at varslinger nå går til et eget sekretariat. Varslinger blir dermed også objektivt vurdert, og utenfor de ordinære styringslinjene, noe som sikrer at ansatte skal ha lav terskel for å varsle om lovbrudd, og at kommunen også i større grad sikrer at ansatte kan varsle mer sikkert.

Kommunens verdigrunnlag stadfester at «lojalitet, ærlighet og respekt er grunnlaget for tillit og troverdighet internt og utad». Dette setter krav til atferd i all kommunal aktivitet, for å bygge opp under utvikling av tillit og troverdighet. Vi ser imidlertid at arbeidet med å integrere både verdigrunnlag og etisk plattform blir ivaretatt i varierende grad ute i virksomhetene.

Finansforvaltning - rapportering

Kommunens aktiva og passiva, rapportert ihht Finansreglementet

Finansrapporten inneholder redegjørelse for finansporteføljen og dens utvikling, som beskrevet i kommunens finansreglement, avsnitt 10 og etter kravene i kommuneloven.

Kommunelovens bestemmelser

§ 14-13. *Finans- og gjeldsforvaltning*

Finansreglementet skal inneholde bestemmelser som hindrer kommunen eller fylkeskommunen i å ta en vesentlig finansiell risiko i finans- og gjeldsforvaltningen, og som sikrer at løpende betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall. Finansreglementet skal også inneholde bestemmelser om hvilke avkastningsmål som skal ligge til grunn for finansforvaltningen.

Hvis det avdekkes avvik fra finansreglementet, skal det iverksettes nødvendige tiltak. Hvis det er nødvendig for å unngå vesentlig finansiell risiko, blant annet for å sikre at løpende betalingsforpliktelser kan innfris, skal kommunestyret eller fylkestinget selv endre finansreglementet.

Kommunedirektøren skal [minst to ganger i året](#) rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren [etter årets utgang](#) legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Før kommuner og fylkeskommuner inngår avtaler, skal de dokumentere overfor avtaleparten at avtalen ikke innebærer vesentlig finansiell risiko i strid med [§ 14-1](#) tredje ledd.

En avtale som innebærer vesentlig finansiell risiko, er ikke gyldig hvis kommunens eller fylkeskommunens avtalepart forsto eller burde ha forstått dette.

Rapporten er delt i tre hoveddeler

- Del A: Sammendrag og marked,
- Del B: Bankinnskudd (aktiva)
- Del C: Gjeld (passiva)

Del A: Sammendrag og marked

Kort sammendrag av endringer siden forrige rapportering:

De viktigste endringene i 2020 er:

- refinansiering av et lån
- omstruktureringer av gjelden slik at en større andel av lånene er langsiktige lån og lån med fastrente.

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering i perioden (januar - april).

Långiver	Startdato	Sluttdato	Beløp i mill kr	Økt gjeld	Formål	Låntype	Rentetype	Løpetid
DNB	17.01.2020	05.03.2020	100	100	Foreløpig finansiering	Korte lån	Fast	3 mndr
DNB	23.01.2020	19.12.2029			Rentesikring/swap, grunnlag 100 mill		Fast	10 år
DNB	29.01.2020	22.04.2020	109		Rullering sertifikatlån	Sertifikat 3 mndr	Fast	3 mndr
Danske bank	15.03.2020	15.06.2030			Rentesikring/swap, grunnlag 100 mill		Fast	10 år
KLP	09.03.2020	15.03.2040	200	200	Nytt helsebygg	Lange lån	Fast 8 år	20 år
Sparebank 1	05.03.2020	15.06.2022	200		Refinansiere korte lån	Verdipapir	Flytende	2 år
Kommunalbanken	22.04.2020	23.04.2040	109		Refinansiere korte lån	Lange lån	Fast 8 år	20 år
				300				

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering i perioden (mai til juli).

Lån på 178,4 mill forfalt til betaling i juni og ble refinansiert i et fastrentelån med 8 års løpetid og 8 års rentesikring.

Etter dette er det tatt opp et lån på 130 mill kr den 10. desember. Samlet låneopptak til investeringsgjeld er etter dette 300 mill kr + 130 mill = 430 mill kr i 2020.

Det er tatt opp i alt 60 mill kr i lån i Husbanken i 2020 til videreutlån gjennom startlånsordningen.

I 2021 er det tatt opp et 3 måneders sertifikatlån i februar på 100 mill kr. Lånet må refinansieres i mai. Det er for tiden det eneste sertifikatlånet i låneporteføljen.

Likviditet:

Likviditet er tilfredsstillende. Det er fortsatt ubrukte lånemidler på 52,7 mill kr. Beholdningen av ubrukte lånemidler er redusert i 2020 og planen er at beholdningen skal videre ned. Uroen i finansmarkedet etter pandemien er en viktig grunn til at kommunen velger å holde likviditeten høy.

Det er store endringer i rentenivået etter utbruddet av korona, noe som utfordrer strategier for styring av portefølje både på bankinnskudd, gjeld og vurderinger av bærekraftig investeringsnivåer i årene fremover.

Om finansrapportering i Verdal kommune:

Endringer i finansrapportering og metodikk:

Kommunen avsluttet avtale med finansrådgiver 01.april 2020. Nye rutiner for rapportering og verktøy for analyse av gjeldsportefølje er fortsatt under utprøving og utvikling. Rapporten vil derfor i noen grad bryte med form og innhold i tidligere års rapporter.

Kommunen har fra årsskiftet 2021 inngått et midlertidig engasjement med Bergen Capital Management om finansrådgivning i et halvt år fremover. Dette har sammenheng med lavere bemanning på økonomienheten i en periode fremover.

Det er ingen kjente endringer i gjeldsporteføljen fra forrige rapportering som tilsier risiko for brudd på finansreglementet.

Finansreglement Verdal kommune:

Følgende overordnet finansiell strategi / målsetting følger av kommunens finansreglement:

Hovedmålsettingen for kommunens finansforvaltning er at den skal sikre en stabil finansiering av kommunens virksomhet. Det primære mål skal være å sikre at kommunen til enhver tid er likvid, betalingsdyktig og lite eksponert for risiko. Kommunen skal ha en lav risikoprofil med fokus på å redusere i hvilken grad svingninger i finansmarkedene vil påvirke kommunens finansielle stilling.

Langsiktige finansielle aktiva er midler som ikke kan betraktes som ledige likvider eller som er planlagt brukt til driftsformål. Kommunen skal ikke ha langsiktige finansielle aktiva.

Kommunen skal unngå selskaper, forbindelser og verdipapirer der forretningsidé og etisk standard kommer i konflikt med kommunens etiske standard. Dette gjelder forhold som knyttes til barn som arbeidskraft, brudd på menneskerettigheter, miljøforurensning, våpenindustri og aktivitet som bryter med norsk - eller eget lands - lovgivning.

Finansmarkedet

Finansmarkedet er i en fase der tilbudet på lån er normalt og markedet priser inn at rentene etterhvert skal opp til de nivåene som lå i anslag før pandemiutbruddet i mars 2020.

Kommunalbanken beskriver situasjonen slik pr 18.03.21

I PPR 1/21 lagt frem i dag, 18.mars varsler Norges Bank at første renteheving fremskyndes til andre halvår i år, det vil mest sannsynlig si desember 2021. Dette er en fremskynding av rentehevingen fra forrige pengepolitiske rapport i desember, hvor første renteheving var indikert i første kvartal 2022.

Årsberetning 2020

Denne fremskyvningen har allerede rentemarkedet priset inn, så dette var ingen overraskelse for markedet. Videre skriver Norges bank følgende:

«Det er stor usikkerhet om den videre gjeninnhenting i økonomien, men det er utsikter til at aktiviteten vil nærme seg et normalt nivå tidligere enn anslått i forrige rapport. Prognosen for styringsrenten innebærer at renten øker gradvis fra andre halvår i år. Det innebærer en noe raskere renteoppgang enn anslått i desember. Kapasitetsutnyttningen anslås å stige gradvis, slik at produksjonsgapet blir positivt i starten av 2022. Arbeidsledigheten anslås å avta, men bli liggende noe høyere enn før pandemien. Den underliggende prisveksten ventes å avta det neste halvannet året, før den stiger til 1,7 prosent mot slutten av prognoseperioden.»

Kommunalbankens oppsummering av året 2020

Teksten nedenfor er skrevet ved inngangen til året 2021 og renteanslagene er senere noe justert . Se teksten fra 18.03 ovenfor.

2020 startet med positiv forventning til vekst og økte renter. I slutten av februar startet så vidt koronaepidemien å få konsekvenser i kapitalmarkedene. Full nedstenging av store deler av den vestlige verden fra midten av mars ga skyhøy usikkerhet og dermed store konsekvenser i markedene for aksjer, renter, valuta og verdipapirer. Markedene frøs fullstendig til og det var blant annet stor usikkerhet om kommunene ville få refinansiert sine forfall. Myndighetene (ved Norges Bank og Kommunal- og moderniseringsdepartementet) kom på banen og tilførte likviditet til bankene og økt egenkapital til KBN. Utover våren og sommeren falt smitten betraktelig og markedene og folks liv kom mer tilbake mot normalen, utenom reiserestriksjoner og ferieavviklinger. I sum har perioden vi har vært gjennom gitt det største fallet i økonomisk aktivitet siden 2. verdenskrig. Av andre forhold verdt å nevne er valget i USA, som endte med seier til Biden, og nå i januar flertall for demokratene i begge kammer i kongressen. For et land som Norge er dette gode nyheter i og med at Biden har varslet at han vil styrke det internasjonale samarbeidet og styrke multilaterale avtaler som blant annet Parisavtalen. Norge er en liten, og særdeles åpen økonomi, og er fullstendig avhengig av at global handel fungerer mest mulig

knirkefritt. USA under Trump så ikke ut til å kunne gi den stabiliteten vi er avhengig av for å kunne drive våre virksomheter med mest mulig grad av forutsigbarhet. Rentemarkedene har etter nedstengningen i mars normalisert seg gradvis etter kraftig likviditetstilførsel, både fra Norges Bank, men også fra Sentralbanken i USA. I følge den amerikanske sentralbanken ser de for seg første renteøkning i 2023, mens Norges Bank ser for seg første renteøkning i løpet av 2022. Markedet har marginalt tidligere renteøkning, det vil si mot slutten av 2021. Når første renteheving faktisk kommer vil avhenge av hvor raskt en får vaksinert befolkningen, slik at en kan komme tilbake til en mer normal økonomisk aktivitet. Kostnadene ved koronaepidemien er fortsatt store, og det vil ta tid både å skape vekst igjen og betale for kostnadene som har oppstått i form av store redningspakker verden over, også i Norge. For Norge ser det ut til at vi dekker kostnadene ved økt trekk på oljefondet, noe som medfører mindre penger til neste generasjoner. Det er derfor helt klart at 2020 vil sette klare spor og medføre utfordrende tider de neste årene.

Vurdering av konsekvenser for Verdal kommune

Samlet finansiell risiko vurderes å være tilfredsstillende. Utvikling i rentenivåer og finansmarkedet har betydning både for kommunens plasseringer (aktiva) og gjeld.

Finansmarkedet er preget av koronaviruset og det antas at det vil gi effekter for mange år fremover i form av lave renter. De siste månedene varsles likevel at oppgangen kan komme noe raskere enn det som tidligere er meldt.

Norges Bank satte styringsrenten ned til 0% i 2020. Dette er et historisk lavt rentenivå og det er lite erfaring med hvordan så lave renter over tid virker i samspill med rammevilkår og statens bevilgninger til kommunene.

Kommunen har brukt perioden etter koronautbruddet til å øke andel lån med lang løpetid og fastrente. Andelen lange og rentesikrede lån er derfor midlertidig høyere enn det som har vært vanlig for kommunen de siste årene. Dette gir stor handlingsfrihet til å utnytte lave renter på korte lån (sertifikatlån) fremover, så lenge rentesituasjonen gjør det mulig.

Av forsiktighetshensyn anbefaler kommunedirektøren at renteanslag på gjeld tillegges sikkerhetsmarginer inntil det finnes mer erfaringer med et ekstraordinært lavt rentenivå. Kommunen har ingenting å tape på en forsiktig tilnærming. Over tid vil kommunens handlingsrom avgjøres av faktisk rentenivå. Det er ikke mulig å øke det faktiske handlingsrommet gjennom optimisme på budsjettidspunktet, selv om det i et ettårsperspektiv kan fremstå som en lettvinnt måte å forsvare økte utgifter.

Utvikling i fremtidige rentenivå:

Utvikling i renter (NIBOR 3 måneder):

Rentesatsen Nibor 3-måneder ligger i bunnen for rentebetingelsene for alle bankinnskudd kommunen har og for nesten alle lån med flytende rente som kommunen har tatt opp. Nibor 3-måneder er en standard rente som brukes av finansmarkedet.

Renteutvikling fram til nå:

Figuren viser at det har vært en sterk nedgang i rentenivået og at fallet har vært særlig stort fra 12.03.20. Figuren gir også en indikasjon på at rentene har begynt på en forsiktig økning.

Renteutvikling fremover (markedets prising av renteutviklingen)

Figuren viser at markedet priser en økning i pengemarkedsrenten. Dette vil påvirke både nye fastrentelån og lån med flytende renter fremover.

Nibor 3 månedersrente er en standard som måles løpende av Oslo Børs, og der rentesatsen justeres. Rentesatsen er mye brukt og omtales ofte som pengemarkedsrenten.

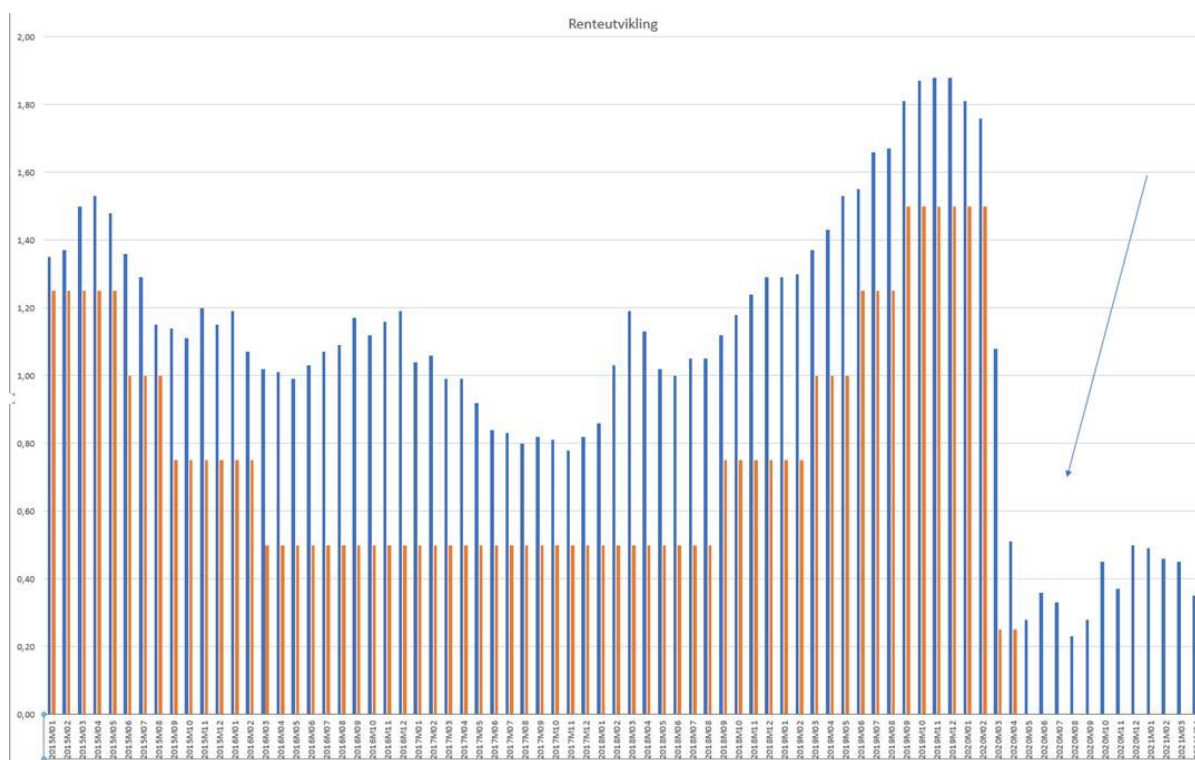
Som figurene viser, er rentesatsen i bevegelse og varslede endringer i styringsrenten prises fortløpende inn i renten på lån med flytende rente. Med stigende Nibor-rente vil kommunen både få høyere renteinntekt og høyere renteutgift. Et bankinnskudd eller lån med vilkår Nibor 3M + 0,6% vil med prisen den 12. april på 0,35% prises til $(0,35\% + 0,6\%) = 0,95\%$. Til sammenligning er laveste fastrentelån i porteføljen på 1,26%. Fastrentelånet ble tatt opp da rentene var på det laveste i 2020.

Rentene på fastlån har i perioden etter koronautbruddet vært lave. Et standard kommunalt lån med flytende rente og lang løpetid har over tid hatt en pris på Nibor 3 måneders rente + 0,6%.

Norges Bank vurdering - 17.mars 2021

Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet har enstemmig besluttet å holde styringsrenten uendret på null prosent. Slik komiteen nå vurderer utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten mest sannsynlig bli satt opp i løpet av andre halvår i år.

Figuren nedenfor viser styringsrente og pengemarkedsrente i samme figur. Bevegelsene i pengemarkedsrenten kan leses som markedets anslag på om styringsrenten skal opp eller ned.

Vurderinger av konsekvens

Mange av kommunens investeringer har lang tidshorisont, og en investering må kunne forsvares over hele levetiden. Den største andelen av kommunens låneopptak vil finansiere nye bygg og/eller renovering av bygg. Investeringer i bygg vil typisk kunne ha levetid fra 20 til 50 år, med hovedtyngde på 40-50 år. Kommunen må være i stand til å betjene renter og avdrag over hele nedbetalingsperioden for investeringen. Investeringer må derfor vurderes ut fra et rentenivå som står seg over tid.

Det er naturligvis stor usikkerhet om fremtidens rentenivå. Ikke minst fordi markedets anslag over fremtidens rentenivå for tiden ligger svært lavt sett i forhold til rentenivåer som har vært fram til de

siste årene. Dette gjør det vanskeligere å beregne hva som er bærekraftige låneopptak i de nærmeste årene, for investeringer som har levetid 20-50 år fram i tid.

Det prinsipielle svaret på usikkerhet om fremtidens rentenivå, er at kommunen ikke kan gjøre seg avhengig av at rentenivået skal holde seg på dagens ekstraordinært lave nivå. Markedsdata for fremtidig renteutvikling med risikotillegg kan være en praktisk tilnærming. En foreløpig antakelse kan være at et standard kommunelån med flytende rente estimeres til en maksrente på 2,5% (som er høyeste rente 3M som estimeres av markedet) + 0,6% standardpåslag + 1% risikopåslag. Dette gir ca 4% lånerente som grunnlag for investeringsbeslutninger. Videre kan det estimeres et verste utfall på 4% + 2% rentesjokk på til sammen 6%. Dette er ca 1% opp i forhold til tilsvarende beregning gjort på prising av renter i 2020. Forskjellen ligger i at det nå foreligger vaksine som kan stoppe pandemiutbruddet og at markedet nå har mer tro på en normal internasjonal økonomi.

Altså må kommunen i verste fall kunne tilpasse seg renter på 6%, mens beslutning om investering kan gjøres på en forventning om at lånerenter i snitt vil ligge på 4%. Dette er et noe høyere rentenivå enn det som ligger inne i gjeldende økonomiplan 2021-2024. Beregningene i økonomiplanen ble gjort i september/oktober 2020. Nye renteprognoser som gjøres nå ca et halvt år etterpå, viser at store deler av risikomarginen på 1% renteøkning i økonomiplanen nå er spist opp av en forventning om høyere rente. Dette gir indikasjoner på en innstramming i drift i økonomiplan for 2022-2025. Innstramningen vil skje gradvis i perioden, og først og fremst gjelde de siste årene av planen.

For 2021 ser det ut til at renteoppgangen kommer noe senere enn det som ble lagt til grunn i budsjettet. Sen renteoppgang og rentemargin tilsier her at det kan oppstå en rentebesparelse. Mest sannsynlig vil rentebesparelsen krympe utover i året. Mest sannsynlig er da basert på at markedet har priset utviklingen riktig.

DEL B: Finansielle aktiva

Kommunens finansreglement tillater overskuddslikviditet, og har regler for hvordan overskuddslikviditet skal plasseres. Innskudd i bank utenom hovedbank kan ikke overstige 10 mill kr pr bank. Finansreglementet definerer ikke noen klar grense for hva som er overskuddslikviditet, men kommunen har fra 2020 hatt en praksis med å definere innskudd utover 100 mill kr som overskuddslikviditet. I tillegg praktiseres at omplassering av overskuddslikviditet maksimalt kan utgjøre 150 mill kr.

Rapporten over aktiva er avgrenset til bankinnskudd. Det kan være aktuelt å ta med andre poster i senere finansrapporter dersom store prinsipielle endringer eller store verdiendringer gjør det nødvendig. Det er ikke kjent at slike endringer finnes for perioden som rapporteres.

Andre kortsiktige finansielle aktiva er fordringer knyttet til utfakturering av gebyrer, ulike periodiseringer osv. Disse blir planmessig vurdert i årsregnskapet og tas derfor ikke med i finansrapporter gjennom året.

Kommunen har ikke aksjer som likviditet. Kommunen har noen strategiske eierposisjoner i aksjer. Disse er klassifisert som anleggsmidler i balansen og blir planmessig vurdert i årsregnskapet. Eventuelle endringer i verdier vil da komme som note i regnskapet og ved behov også i årsberetningen.

Strategier for likviditet

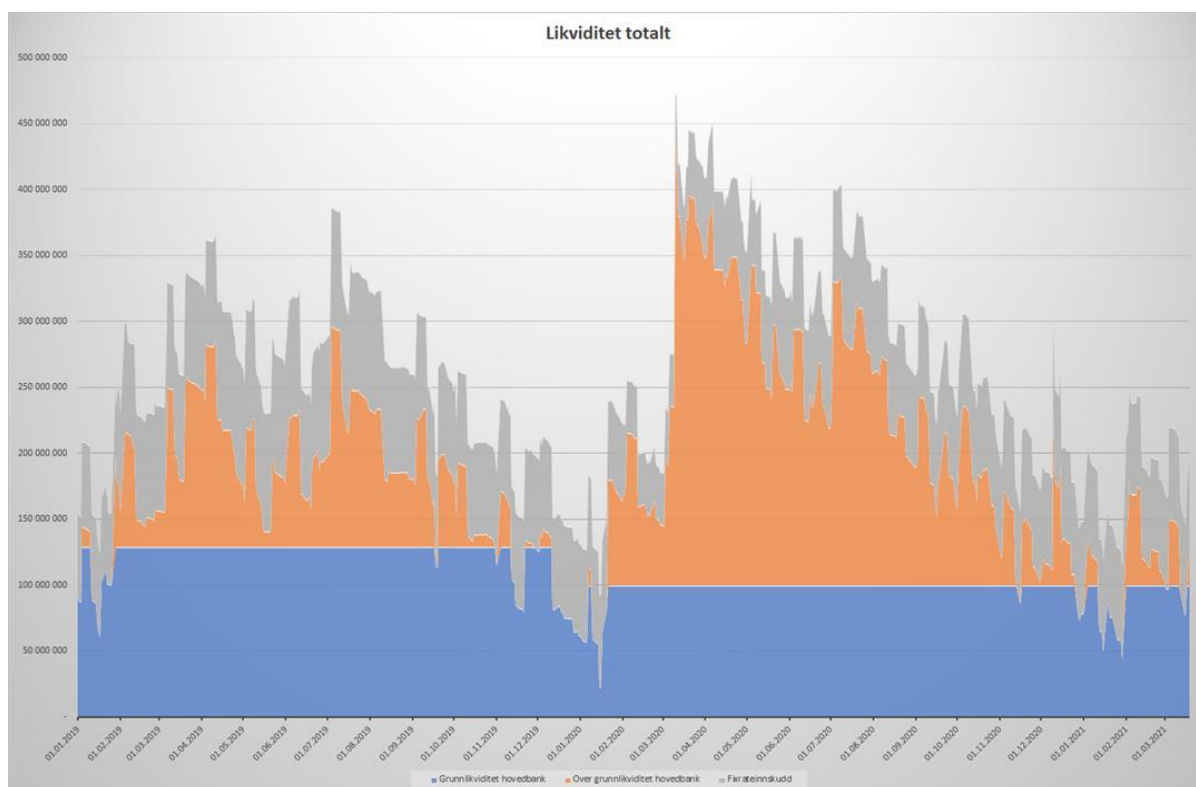
Kommunen tok i bruk markedsplassen Fixrate høsten 2018 for å finne gode tilbud på bankinnskudd. Bankinnskuddene er plassert direkte hos bankene som har beste tilbud. Fixrate formidler kontakt mellom kommunen og bankene. Innskuddene via Fixrate gir stort sett lavere rentepåslag i 2020/21 enn innskuddene fra 2018/19. Det er derfor i liten grad plassert nye midler det siste året. Men kommunen har beholdt de eldste innskuddene og oppnådd rente på ca 0,6% i påslag på Nibor 3-måneder. Dette er noe bedre rentevilkår enn renten i kommunens hovedbankforbindelse. Rentene har tatt seg noe opp etter koronautbruddet i mars 2020. Innskuddene er stort sett plassert med bindingstid 1 måned, og strategien har vært å omplassere innskuddene når/dersom tilbud med bedre betingelser har kommet på markedet.

Kommunen har fortsatt midler i form av ubrukte lån. Dette er begrunnet i store investeringsutgifter som forfaller månedlig. Utbetalingsplan for investeringer i 2020 viste at det i snitt skal betales ut ca 30 mill kr pr måned så lenge helsesenter og skole er under bygging.

Det antas fortsatt å være mulig å plassere ubrukte lånemidler til høyere innskuddsrente enn lånerente. Det forutsetter at lån tas opp med kort løpetid (sertifikatlån). Koronautbruddet førte til en midlertidig mer forsiktig strategi i bruken av korte lån i perioden mars til juni 2020. I denne perioden ble alle korte lån (sertifikatlånene) avviklet og refinansiert i lange lån. Fra høsten 2020 har markedsituasjon og gode rentesikringer åpnet for å gå inn i markedet med korte lån på nytt. Det er derfor aktuelt å låne opp til investeringer i forkant av utbetalingene i 2021, så langt årets maksimale låneramme tillater låneopptak og det er behov for lånene. Dette vil styrke likviditeten og hente en liten rentegevinst i perioden fram til lånebeløpene medgår til utbetalinger på årets investeringsprosjekter.

Likviditet

Årsberetning 2020

Figur likviditet: Merk at nivået for minste likviditet er justert ned fra 129 mill til 100 mill kr fra 2020.

Kommunens mest likvide midler er bankinnskuddene. Bankinnskuddene kan grovt sett deles i tre.

1. Bankinnskudd i hovedbank – grunnlikviditet, under 100 mill
2. Bankinnskudd i hovedbank – overskuddslikviditet, over 100 mill
3. Bankinnskudd plassert i andre banker på anbud – markedsplassen Fixrate

Beholdning:

31.12.20 Hovedbank 148 mill + Fixratebanker 70 mill

19.03.21 Hovedbank 124 mill + Fixratebanker 70 mill

13.04.21 Hovedbank 132 mill + Fixratebanker 60 mill

Den største delen av bankinnskuddene er plassert hos kommunens hovedbankforbindelse Danske Bank. Som følge av at renten både i hovedbank og Fixrate-banker settes som påslag på Nibor 3 månedsrente, vil det være påslaget som utgjør den relative forskjellen mellom bankene. Samtidig vil nivået på rentene bestemmes av summen av Nibor 3M og påslag. Når Nibor 3M faller så mye som i mars-april 2020, vil det da svekke renteinntektene like mye uansett plassering i hovedbank eller Fixrate-banker.

Figuren viser at bankinnskuddene i hovedbanken har ligget over minstenivået fra midten av januar 2020 fram til årsskiftet 2021. Likviditeten var svakere fra januar 2021 og fram til opptak av nytt lån i februar 2021. Medregnet innskuddene i Fixratebanker har likviditeten likevel ikke vært under 100 mill kr i 2020 og 2021.

Den store økningen i likviditet i mars skyldes låneopptak på 200 mill kr til bygging av Verdal bo og behandlingssenter. Pengene inngikk i likviditeten (ubrukte lånemidler) fram til de ble betalt ut på investeringen.

Det hører med i bildet at kommunen fortsatt har en likviditet som er langt lavere enn landsgjennomsnittet. Kommunen bør ha god likviditet, men det er en forutsetning at likviditeten da bestå av oppspart egne midler, ikke ubrukte lånemidler. Situasjonen med ekstra overskuddslikviditet knyttet til ubrukte lånemidler er av natur en midlertidig likviditet. Det årlige budsjettvedtaket setter en øvre ramme for det totale låneopptaket og evt overfinansieringer med lån reduserer låneopptaket senest i det påfølgende året.

Kommunens likviditet bør styrkes, og det må skje gjennom gode driftsresultat. På grunn av den pågående pandemien, vil kommunen inntil videre holde en relativt stor beholdning av ubrukte lånemidler. Dette for å sikre at det finnes tilstrekkelig likviditet til å betale på løpende investeringer om finansmarkedet på nytt skulle «tørke inn», slik vi opplevde i mars 2020.

DEL C: Låneporteføljen

Innhold:

Kommuner skal avgi rapportering i hht. *Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner*. Denne rapporten omfatter kun forhold som gjelder lån/gjeld og tilknyttede sikringsprodukter, mens garantier og finansforvaltning holdes utenfor. Forskriften stiller omfattende krav til rapporteringen for gjeldsporteføljen.

Kommunens samlede gjeld:

Det ble utarbeidet en relativt detaljert note til regnskapet (note 8) som gir opplysninger om sammensetningen av gjeld og gjennomsnittlige rentesatser.

Note 8 Langsiktig gjeld

Fordeling av langsiktig gjeld:	31.12.2020	01.01.2020	Neste års avdrag
Gjeldsbrevslån/banklån	1 758 533 813	1 179 519 757	64 000 000
Sertifikatlån	-	209 015 000	-
Husbanklån, til videreutlån	258 399 755	214 104 055	10 300 000
Pensjonsforpliktelser, jfr note 4	1 364 820 789	1 470 958 494	
Sum bokført langsiktig gjeld	3 381 754 357	3 073 597 306	74 300 000
Bokført langsiktig gjeld eks pensjon	2 016 933 568	1 602 638 812	74 300 000
Herav helt eller delvis selvfinansierende gjeld	917 033 110	838 622 813	
Herav lån til andres investeringer	14 113 000	9 300 000	

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser og løpetid	Langsiktig gjeld 31.12.2020	Gjennom- snittsrente Rentesatser pr 31.12.20	Refinansieres	Vektet løpetid
			2021	År
Husbanklån - stort sett flytende rente	258 399 755	0,83 %	Valgfritt	24,0
Lange lån i Kommunalbanken med 0,6% margin	645 869 370	0,95 %	Valgfritt	10,7
Sertifikatlån (lån på maks 12 måneder)	-	0,40 %		-
Lån med løpetid maks 8 år og flytende renter	530 000 000	0,63 %	200 000 000	1,93
Fastrentelån	581 473 966	1,69 %	-	17 år, herav 6,8 med rente- binding
Annet	1 190 477	0,95 %	Valgfritt	-
Sum fordeling	2 016 933 568			

Oversikten suppleres med data fra Kommunalbankens finansverktøy oppdatert 12.04.2021.

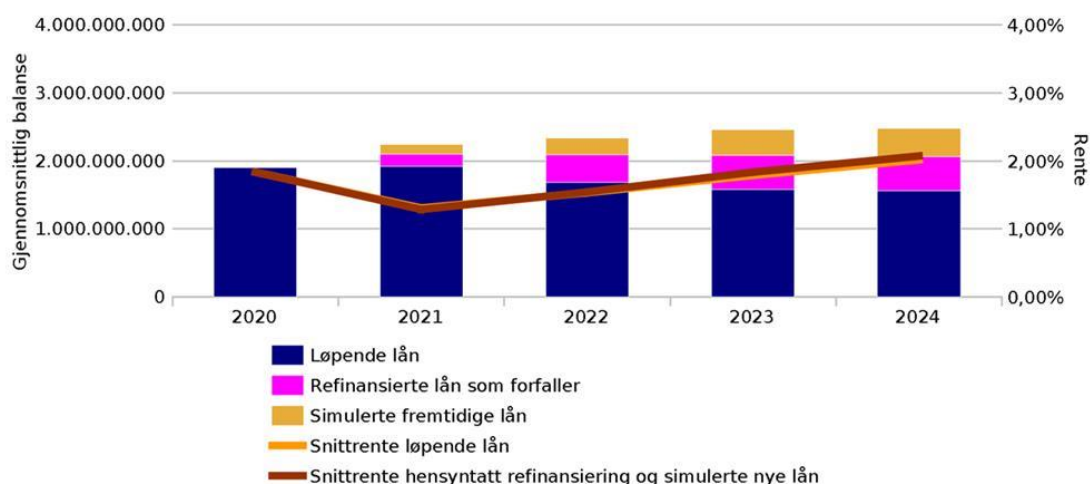
Gjelden kan deles i to gjeldsporteføljer som av natur er vesentlig forskjellige. Gjelden kan deles inn i husbanklån og investeringslån. Husbanklånene går til videreutlån og utgjør pr årsskiftet 258,6 mill kr.

Kommunens samlede gjeld er pr april 2021 på 2,19 milliard kroner, og vil øke med de investeringer som ligger i økonomiplanen. I økonomiplanen er det forløpig lagt inn at gjeldsoppbyggingen skal stoppe i 2024 på ca 2,4 milliarder kroner. Nedenfor er nøkkeltall for den samlede gjeld.

	12.04.2021	12.01.2021	12.10.2020
Utestående nettobalanse	2.186.598.852	2.015.879.186	1.950.694.412
Utestående bruttobalanse	2.186.598.852	2.015.879.186	1.950.694.412
Utestående nominelt i derivater	300.000.000	300.000.000	350.000.000
Derivater i % av restgjeld	13,72%	14,88%	17,94%
Gjennomsnittlig rente siste 12 mnd	1,51%	1,80%	2,09%
Gjennomsnittlig rente eks. derivater siste 12 mnd	1,24%	1,50%	1,76%
Rentekostnader siste 12 mnd	30.269.159	33.895.476	35.977.018
Rentekostnader eks. derivater siste 12 mnd	24.823.138	28.203.552	30.406.180
Rentebinding (år)	2,29	2,29	3,48
Andel rentebinding < 1 år	65,97%	67,36%	52,16%
Rentebinding (år) eks. derivater	1,60	1,58	2,38
Andel rentebinding < 1 år eks. derivater	75,85%	77,08%	66,85%

Årsberetning 2020

	12.04.2021	12.01.2021	12.10.2020
Kapitalbinding (år)	12,17	17,92	11,18
Andel av kapitalbinding < 1 år	12,71%	7,05%	13,55%

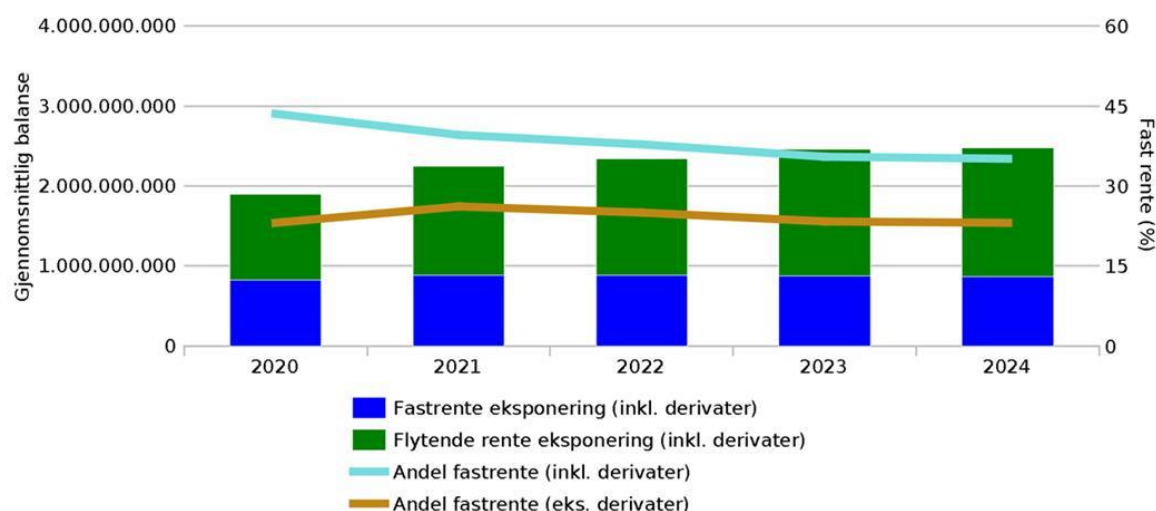

Periode	Løpende lån	Refinansierte lån som forfaller	Sum løpende og refinansierte lån	Snittrente løpende lån	Simulerte fremtidige lån	Snittrente hensyntatt refin. og simulerte lån
2020	1.901.312.124	0	1.901.312.124	1,84%	0	1,84%
2021	1.924.735.397	175.616.438	2.100.351.836	1,31%	144.277.392	1,28%
2022	1.683.608.148	409.589.041	2.093.197.190	1,54%	244.990.368	1,54%
2023	1.577.454.114	500.273.973	2.077.728.087	1,79%	385.411.885	1,84%
2024	1.561.676.895	500.000.000	2.061.676.895	2,01%	416.080.321	2,08%

Rentesikring

Andelen rentesikret gjeld har økt mye etter utbruddet av korona. Dette er en midlertidig situasjon som må ses i sammenheng med at pandemiutbruddet ga unormalt lave priser på rentesikring i kombinasjon med stor usikkerhet. Andelen rentesikring vil bevege seg tilbake mot nivåer som har vært vanlig de siste årene i takt med at finansmarked og kommuneøkonomi normaliserer seg.

Årsberetning 2020

Rentebytteavtaler inngår som en del av kommunens rentesikring. Avtalene øker ikke kommunens gjeld, men nøytraliserer effekter av renteendringer. Opptak av lån i Husbanken fremover vil være til flytende rente. All rentesikring legges av hensyn til forenkling på investeringsgjelden.

Kommunen har tre rentebytteavtaler på 100 mill kr hver. Disse er tatt opp i 2019 og 2020.

Rentesikringen er relativt grundig beskrevet i note 9 i regnskapet. Noten gjengis nedenfor.

Note 9 Rentesikring

Renteutgiftene på kommunens lånegjeld sikres i samsvar med gjeldende reglement for finans- og gjeldsforvaltningen.

Kommunens finansreglement inneholder regler og rammer for bruk av rentesikring. Rentesikringer tas i bruk for å skape forutsigbarhet og stabilitet i kontantstrømmen knyttet til renteutgifter. Etablering av rentesikring skjer ihht intern strategi for innlån og rentesikring. Rentesikringene foretas under forutsetning om lang tidshorisont og at de vil bli holdt til forfall. Sikringsdokumentasjon er etablert.

Det er etablert en høy andel rentesikring i 2020 på grunn av usikkerhet i koronavirus og historisk lave fastrenter. Løpetiden på fastrentelånene er betydelig lenger enn fastrenteperioden.

Langsiktig gjeld med fast rente

Motpart	Lånt	Restgjeld	Start fastrente	Slutt fastrente	Betalt fastrente	Finans-reglementet
KLP	100 000 000	94 047 615	20.06.18	15.06.25	2,340 %	Kap 7
KLP	200 000 000	200 000 000	09.03.20	09.03.28	1,844 %	Kap 7
Sparebank 1 Markets	178 411 351	178 411 351	16.06.20	16.06.28	1,260 %	Kap 7
Kommunalbanken	109 015 000	109 015 000	22.04.20	24.04.28	1,550 %	Kap 7
Sum fastrentelån	587 426 351	581 473 966				

Fastrentelån pr 31.12.19 var 97,6 mill kr. Nye fastrentelån er sett i sammenheng med nytt helsehus og skole under bygging i 2020.

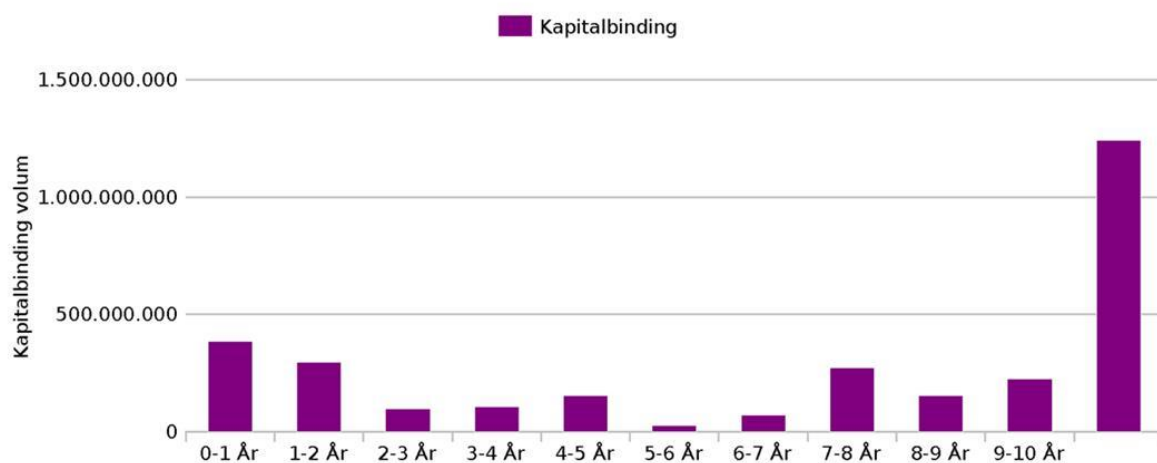
Motpart	Avtalt volum	Mottar flytende rente	Start	Slutt	Betaler fastrente	Formål med sikringen	Finansreglement
Danske Bank	100 000 000	3M nibor	18.03.20	19.06.30	1,498 %	Kontanstrømsikring	Kap 8
DNB	100 000 000	3M nibor	23.01.20	19.12.29	1,840 %	Kontanstrømsikring	Kap 8
Sparebank Markets	100 000 000	3M nibor	09.05.19	18.12.24	1,814 %	Kontanstrømsikring	Kap 8
Sum volum	300 000 000						

Prisen for 3 måneders Nibor var ca 0,35% ved årsskiftet. 3 måneders Nibor (pengemarkedsrenten) er referanserente for kommunens finansforvaltning.

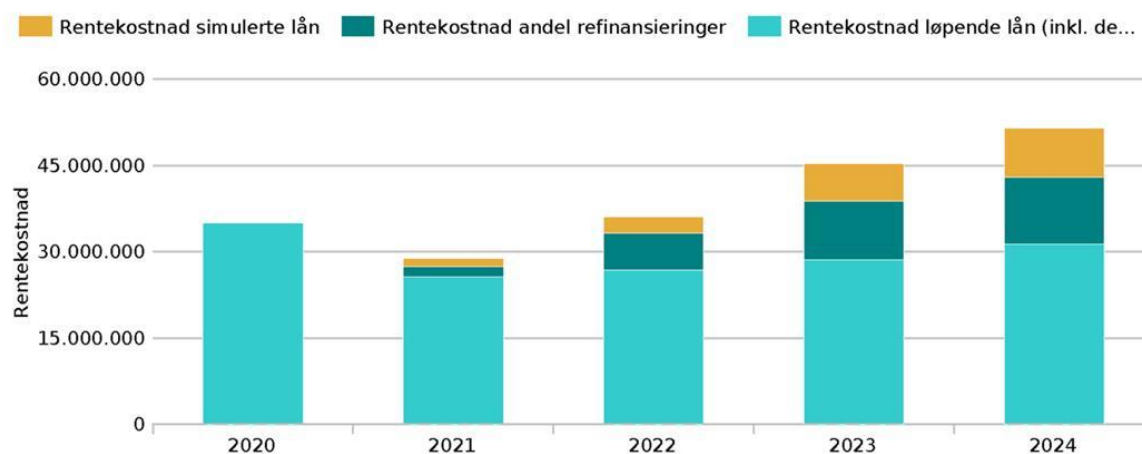
Finansmarkedet har priset inn en gradvis økning i pengemarkedsrenten fra sommeren 2021. Det antas at renten kan nå 2% i 2031.

Kapitalbinding

Oversikten over kapitalbinding viser at låneporteføljen har en spredning av korte og lange lån.

Ny oppdatert prognose rentekostnader i årene fremover

Periode	Rentekostnader inkl derivater, refin. & simulering	Rentekostnader løpende lån & derivater	Rentekostnad simulerte lån	Rentekostnad refinansieringer
2020	34.969.974	34.969.974	0	0
2021	28.820.446	25.636.722	1.396.169	1.787.554
2022	36.058.662	26.753.703	2.890.719	6.414.240
2023	45.312.081	28.579.380	6.575.813	10.156.888
2024	51.422.040	31.258.485	8.545.569	11.617.986

Dette kan sammenlignes med nivåene i gjeldende økonomiplan. Merk da at totale renteutgifter etter regnskap 2020 ligger ca 2 mill kr høyere enn renteutgiftene i gjeldsporteføljen. Dette er renteutgifter på kortsiktig gjeld mv.

Økonomiplanen har beregnet renteutgiftene til 39 mill kr i 2021, 43 mill kr i 2022, 49 mill kr i 2023 og 55 mill kr i 2024. Økonomiplanen er lagt med 1% rentemargin, mens det ikke er rentemargin i tallene ovenfor. Det viser at rentemarginen som ble lagt inn i økonomiplan 2021-2024 i stor grad er spist opp av forventet høyere rentenivå i slutten av økonomiplanperioden. Anslaget i økonomiplanen er bare et halvt år gammelt og det viser hvor fort slike anslag endres. Kommunedirektøren vil derfor sterkt anbefale at det legges risikomargin på anslaget i ny økonomiplan 2022-2025.

I starten av økonomiplanen ser det mye bedre ut, og det kan se ut til at det er mulig å oppnå en rentebesparelse i 2021. Om en mulighet til besparelse blir til en realitet, vet vi ikke nå. Det vil bare utviklingen i 2021 kunne vise.

Samfunnsplanlegging og planverk

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er den øverste strategiske planen for å skape den ønskede utviklingen av verdalssamfunnet. Samfunnsdelen definerer langsiktige mål og strategier for utvikling av kommunen, både som samfunn, organisasjon og tjenesteleverandør, og legges til grunn for øvrig kommunal planlegging, utvikling og oppgaveløsning.

Det pågår et arbeid med å lage en egen samfunnsplan for Verdal kommune. Dette arbeidet ferdigstilles til sommeren 2021. Som del av medvirkningsprosessen til kommuneplanens samfunnsdel ble det i 2020 gjennomført en digital innbyggerundersøkelse, [Folkestemmen](#). Rundt 4000 verdalinger deltok i undersøkelsen.

FNs bærekraftsmål

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunnsplanleggingen i Verdal.

Utvalg plan og samfunn jobber med FNs bærekraftsmål

Våren 2020 var bærekraftmålene på sakskartet både politisk og administrativt i kommunen.

Følgende mål ble definert som særlig relevante for verdalssamfunnet:

Hovedmål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Hovedmål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheten for livslang læring for alle.

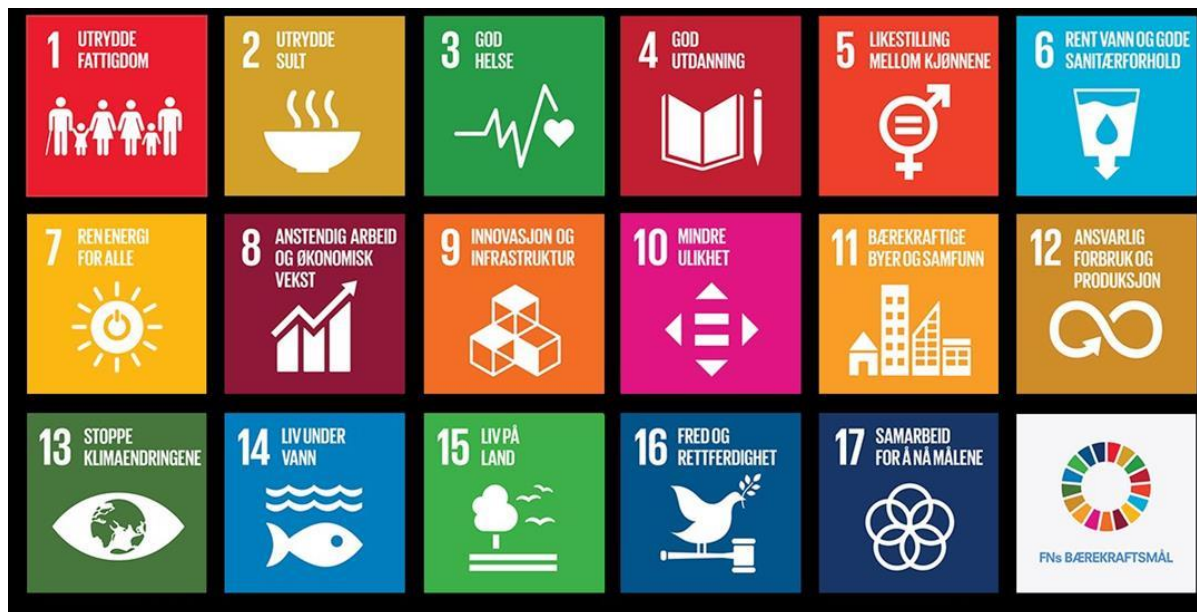
Hovedmål 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Hovedmål 9: Bygge robust infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftige industrialisering og bidra til innovasjon

Hovedmål 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Hovedmål 17: Samarbeid for å nå målene.

Målene integreres i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og kobles følgelig til neste økonomiplan.

Temaplaner

Det ble i 2020 utarbeidet følgende temaplan:

- [Boligplan Verdal 2020-2023](#)

Følgende temaplaner har vært under arbeid i 2020:

- Temaplan Nasjonaljubileet 2030

- Temaplan Kulturminner

Samskaping og innbyggermedvirkning

KS og ulike forskningsmiljøer peker på mer samskaping og innbyggerinvolvering som en løsning på samfunnsutviklingen og de store utfordringene kommunene står overfor. I gjeldende Kommuneplanens samfunnsdel er det en strategi å «*mobiliseres lokalsamfunnets ressurser gjennom åpenhet, medvirkning fra innbyggere og gjennom samspill og allianser med kunnskapsinstitusjoner, næringsliv, kulturliv, frivillighet og offentlige aktører*».

For å lykkes med denne strategien er det nødvendig å eksperimentere med ulike former for samskapende prosesser.

Beboere og kommunen planlegger elvepark på Ørmelen

Årsberetning 2020

2020 ble, på grunn av korona, et krevende år for å drive med samskaping og innbyggermedvirkning. Samtidig ga det et ekstra påskudd til å utvikle og ta i bruk flere digitale verktøy for medvirkning. Både den digitale innbyggerundersøkelsen Folkestemmen og ulike digitale innspillsskjema er eksempler på dette.

I Verdal er det gjennomført et forsøk med Oppgaveutvalg, som et ledd i å styrke det deltagende demokratiet. I oppgaveutvalgene i Verdal sitter folkevalgte og representanter fra lokalsamfunn sammen og prøver å finne gode løsninger for lokalsamfunnet i lag. Dette har pågått siden høsten 2019 og oppgaveutvalg som metode skal evalueres i løpet av første halvår 2021. Også for oppgaveutvalgene har korona skapt noen utfordringer knyttet til involvering av lokalsamfunnene, men de har funnet gode løsninger og utnyttet de periodene med færre restriksjoner godt.

Oppgaveutvalgene i Ness, Helgådal og Leksdal

Status politiske vedtak (liste)

Verdalsvassdraget-119/19

Ikke igangsatt.

Arbeidsgiverpolitikk-119/19

Arbeidet med implementeringen av ny arbeidsgiverpolitikk har startet, men har gått noe tregere enn forutsatt. Det ble lagt en fremdriftsplan for de ulike områdene i ny arbeidsgiverpolitikk, men det ble besluttet å nedjustere ambisjonene på grunn av stort endringstrykk på økonomi og påfølgende økt fokus på daglig drift for hele organisasjonen. Ny HMS- og IA- politikk implementeres etter planen, i to valgte virksomheter, og rulles senere ut i resten av organisasjonen. Ut fra netto kostnader til sykefravær, vil en økning i nærværet på 10 % gi en netto innsparing på ca 1,6 til 1,7 millioner. Nærværstallene viser imidlertid at kommunen ikke greier å levere i tråd med ambisjonene i budsjett for 2020. Dette er bekymringsfullt, og gjør at kommunen må gjøre nærmere undersøkelser og gjennomføre tiltak. Noen virksomheter har imidlertid begynt å ta i bruk IA- virkemidlet ekspertbistand for å vurdere ansatte med høyt og/ eller hyppig sykefravær, og kommunen har også bedt Nav om nærmere opplysninger/ informasjon om hva som er hovedårsakene til fravær i organisasjonen. Denne informasjonen vil bli lagt frem for arbeidsmiljøutvalget til vurdering og for oppfølging i 2021. Det er naturlig med det høye fraværet/ lave nærværet at årsaker til noe av sykefraværet også knytter seg til forhold på arbeidsplassen. Kommunedirektøren vil derfor gjennomføre en arbeidsmiljøkartlegging i hele organisasjonen i løpet av 2021, og følge opp denne i HMS- og IA-arbeidet på arbeidsplassene.

Helhetlig vurdering av oppvekststrukturen-119/19

Ressursene i 2020 ble brukt inn mot å få realisert tomt for Stiklestad og Leksdal skole, og jobbing rundt Vinne skole. Den helhetlige vurderingen i oppvekstsektoren vil tas i forbindelse med KØB-prosjektet som skal realiseres i 2021/2022.

Vurdering investeringsløp og pandemiltak -PS 51/20 pkt 11

Digitale fellesløsninger i Verdal Sentrum: Det tas initiativ til et prosjekt for utvikling av netthandel i butikker i Verdal. Prosjektet kan for eksempel organiseres med prosjektleder fra Proneo eller Tindved, og en styringsgruppe hvor Verdal Næringsforum og Verdal Kommune er representert. Kommunedirektøren bes komme tilbake til formannskapet med en plan for prosjekt, og finansiering. Om mulig skal det søkes tilleggsfinansiering hos eksterne kilder. Status: Ikke igangsatt noen aktivitet på dette området.

Kulturaktiviteter og miljø- og ressursbruk-119/19

Dette ble rapportert i august-rapporten. Kommunedirektøren svarte da at dette ikke er tidspunktet for å utrede nye stillinger, verken finansielt eller med hensyn til prioritert behov. I tillegg gjelder at kultursjefstilling er ivarettatt i rollen Virksomhetsleder kultur, slik at «stillingens materielle innhold» er ivarettatt. Virksomhetslederbegrepet er en gjennomgående strukturell benevnelse av ledere på dette nivået i Verdal. Klima og miljøvern er gjennomgående perspektiver i hele organisasjonen (på lik linje med folkehelseperspektiv), men spesielt finnes ressursene i flere stillinger i virksomhetsområde landbruk, miljø og arealforvaltning. I dette virksomhetsområdet er også det overordnede ansvaret

plassert. Strategier for klima og miljø ble vedtatt av samkommunestyret (sak 37/17), samt at strategien blir innlemmet i grunnlaget for (den kommende) kommuneplanens samfunnsdel.

Bosetting i Vuku-119/19

Formannskapet sluttet seg til Boligplan Verdal 2020-2023 den 20. august 2020. Dette er Verdal kommunes første helhetlige boligplan.

Sommerjobb for ungdom-119/19

Femti ungdommer ble sysselsatt i kommunalt arbeid gjennom sommeren, hver deltaker med 60 timer hver. Mottatt eksterne midler fra BufDir på 150' og 56' fra fylkeskommunen som ble lagt til prosjektet sammen med 450' av kommunens aktivitetsmidler.

Vold og trusler-119/19

Det utvidete partssamarbeidet i organisasjonen, som da består av leder, tillitsvalgte og vernetjeneste, begynner å komme på plass i alle avdelinger. Vi jobber også med å få på plass gode strukturer og kulturer for å melde avvik og forbedringsmeldinger, samt behandle disse i det utvidete partssamarbeidet (vedtak i Amu 07. sept). Vi har også fått på plass et nytt regime knyttet til varsling. I sum skal dette gi et godt grunnlag for å vurdere risiko og sårbarhet på arbeidsplassene knyttet til vold og trusler om vold, og der ansatte også kan varsle om uforsvarlig arbeidsmiljø og/eller tjenester. Det er det utvidete partssamarbeidet på arbeidsplassene som i sin HMS- og IA- plan vurderer hvilke tiltak som er viktige å sette inn for å redusere risiko, og håndtere uønskede hendelser. Herunder kommer også vurdering av behovet for opplæring. Vi har gjennomført felles opplæring i det utvidete partssamarbeidet i august og september, for hele organisasjonen. Vi er nok som organisasjon fremdeles mer reaktiv enn proaktiv, og har derfor hatt noen aktiviteter fra vår bedriftshelsetjeneste knyttet til oppfølging av avdelinger og individer som har opplevd vold og trusler om vold. Men i dette ligger det også en læring som blir varig for avdelingen. Vår bedriftshelsetjeneste har bidratt aktivt i arbeidet med å vurdere risiko og sårbarhet. Skole har fått litt ekstra oppmerksomhet på basis av oppfølgingen av en forvaltningsrapport.

Praksisplasser-119/19

Enkelte deler av organisasjonen har lyktes godt med å etablere praksisplasser til arbeidstrening. Personal skal ta en koordineringsrolle på dette fremover, og har utviklet et digitalt verktøy for oppfølging og oversikt. I dette arbeidet vil også flere deler av organisasjonen bli utfordret på integreringsarbeidet.

Ny Stiklestad skole-119/19

Det er ikke overført elever fra Leksdal skole til Stiklestad skole i tråd med vedtaket.

Vurdering investeringsløp og pandemitiltak-PS 51/20 pkt 6

Fylkeskommunen har økt rammene for veiprosjekter, og regjeringen og KS utreder en tiltakspakke for kommunale og fylkeskommunale bygge- og vedlikeholdsprosjekter. Formannskapet ber kommunedirektøren legge fram hvilke fylkeskommunale vei- og vedlikeholds- og trafiksikkerhetsprosjekter som er aktuelle å gjennomføre i Verdal kommune. Status: Investeringsplan for kommunale veger, med prioriteringsrekkefølge og økonomiske anslag, ble lagt

fram for formannskapet i PS 22/20. Revidering av Temaplan trafiksikkerhet ble behandlet som egen sak i Utvalg plan og samfunn i PS 09/21. Egen sak om fylkeskommunale vegger er varslet innen sommeren 2021.

Rekrutteringsanlegg for friidrett.-119/19

Plan for rekrutteringsanlegg for friidrett ble lagt fram for kommunestyret til behandling 30. november 2020. Saken ble besluttet utsatt.

Involvering av ansatte i forbedrings- og endringsarbeid.-119/19

Sak 119/19 punkt 20: Involvering av ansatte i forbedrings- og endringsarbeid pågår. Involvering skjer gjennom etablerte strukturer i partssamarbeidet.

Drømmedagene-119/19

Sak 119/19 punkt 23: Drømmedagene. Inneværende år finansieres Drømmedagene av tilskudd fra Fylkesmannen og kommunalt tilskudd via fordeling utbytte fra NTE 2018 jf sak 44/20.

Ta hele kommunen i bruk for boligbygging!-119/19

Formannskapet sluttet seg til Boligplan Verdal 2020-2023 den 20. august 2020. Dette er Verdal kommunes første helhetlige boligplan.

Satser for sosialhjelp-119/19

Sak 119/19 punkt 30: Vedr satser for sosialhjelp. Sak 37/20 ble behandlet av kommunestyret 27. april 2020: VEDTAK: Verdal kommune følger de til enhver tid gjeldene statlige veiledende satser ved beregning av økonomisk sosialhjelp med de føringene som gis i forhold til hvilke inntekter og utgifter som skal tas med i beregningen. Den lokale ordningen med differensiering i forhold til alder og aktivitet opprettholdes. For å unngå utenforskap spesielt for barn i lavinntektsfamilier, skal det innenfor alle sektorer søkes løsninger for inkludering av disse barna i aktiviteter uavhengig av familiens økonomiske situasjon.

Fritidssenteret-PS 119/19

I sak 19/21 besluttet formannskapet og følge kommunedirektørens innstilling om å utarbeide en driftsavtale mellom kommunene og brukerne av fritidssenteret. Det ble vedtatt å følge det såkalte "alternativ 2", som kort forklart sier at kommunen dekker husets faste kostnader (strøm, renovasjonsgebyr, forsikring, vann og avløpsgebyr, samt eksisterende eksterne serviceavtaler). De faste utgiftene utgjør anslagsvis 250.000 kroner/år. Alle løpende driftsutgifter som gjelder vedlikehold og renhold av bygget dekkes av brukerne. Blir det behov for større renovering eller oppgradering av bygget som brukerne ikke kan gjøre selv, skal saken legges fram til politisk behandling. Det er innkalt til forhandlingsmøte mellom partene rett over påske. Endelig avtale skal legges fram for formannskapet til godkjenning.

Fysioterapeuter-119/19

Saken behandlet av kommunestyret i oktobermøte i sak PS 096/20. Følgende vedtak ble fattet: VEDTAK: Kommunestyret bekrefter at ledige driftshjemler for avtalefysioterapeuter skal

fordeles på avtalefysioterapeuter med deltidshjemler til disse når 100 %. Det gjøres ved intern utlysning og at de som tildeles hjemmelen betaler avtroppende avtalefysioterapeut goodwill. Kommunedirektøren bes inngå skriftlig avtale med de tre avtalefysioterapeutene med deltidshjemler, for å sikre at det ikke blir en tvistesak slik at kommunen får merutgifter i form av utbetaling av goodwill. Kommunestyret i Verdal viser til en rekke tidligere signal om at det skal være en heltidskultur i Verdal kommune, siste vedtak i kommunestyremøte 27. april 2020 - sak 35/20: «Verdal skal bli en heltidskommune. Formannskapet ber kommunedirektøren komme tilbake med en handlingsplan for hvordan Verdal Kommune skal lykkes med å bli en heltidskommune, en kommune hvor ansettelse på heltid er hovedregelen.» I denne sammenhengen forventes det at kommunedirektøren også søker løsning for at kommunens faste ansatte fysioterapeuter som har uønska deltid får heltidsstillinger.

Verdal idrettslag søknad om lånegaranti, økonomisk bidrag og etablering av idrettshall-PS 32/20

Kommunedirektøren foreslår at denne saken ses i sammenheng med helheten i investeringene, og ses opp mot kommunaløkonomisk bærekraft.

Oppvekstmiljø-119/19

Verdal kommune har søkt og blitt tatt opp i Folkehelseprosjektet i regi av Fylkeskommunen. Dette prosjektet vil igangsettes i 2021 ved Verdalsøra barneskole, og målet er å realisere et konsept hvor voksne sammen bidrar til å skape de rammebetingelsene for barn og unge som vedtaket signaliserer. Prosjektet har fått navnet - Trygge voksne - trygge barn.

Kampen om innbyggerne-119/19

Verdal kommune skal nedsette et oppgaveutvalg som ser på hvordan kommunen kan bli mer attraktiv i kampen om innbyggerne Status: Det foregår et forsøk med oppgaveutvalg som metode for samskaping knyttet til nærmiljømidlene i Leksdal, Helgådal og Ness. Metoden skal evalueres i løpet av våren 2021. Den nye kommuneloven gir noen utfordringer i forhold til ordningen med oppgaveutvalg. Det er derfor hensiktsmessig å avvente evalueringen fra det pågående forsøket før en oppretter nye oppgaveutvalg. Arbeidet med ny kommuneplan innebærer stor grad av medvirkning fra innbyggere, næringsliv, frivillighet med flere. I kommuneplanens samfunnsdel er kommunens attraktivitet sentralt. Innspill og arbeid fra denne prosessen kan dermed bidra til å svare opp noe av verbalforslaget og eventuelt inngå som et kunnskapsgrunnlag for et oppgaveutvalg.

Riving av paviljongen-119/19

Riving av rådhuspaviljongen inngår som en del av større sak våren 2021, der en ser på det totale arealbehov og -utnyttelse for hele rådhusområdet.

Kommunens tjenesteområder

Administrasjon, styring og fellesutgifter

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteområde Administrasjon, styring og fellesutgifter er sammensatt av tjenester med hovedtyngde fra Kommunedirektøren og §27 selskaper som dekker regnskap, innfordring og lønn, IKT, kommuneadvokat og innkjøpssamarbeid. Under kommunedirektørområdet ligger tjenester på arkiv og service, økonomi, personal, plan og folkehelse, medisinsk- og psykologfaglig rådgivning og næringsfaglig rådgivning. I tjenesteområde Administrasjon ligger også utgifter til politikk og folkevalgte.

Fellesutgifter er et eget område for tiltak som dekker hele kommunen, dette omfatter ytelser som forsikring, kontingenter, kontroll og revisjon og pris og lønnsavsetning. I tillegg er det samlet noen fellesmidler knyttet til forebyggende arbeidsmiljøarbeid, felles kompetansetiltak, digitalisering og lærlingtilskudd. Premieavvik pensjon er også samlet innunder fellesutgiftene.

Utvikling og utfordringer

Kommunen har i løpet av 2020 hatt en betraktelig økning i digitale forsendelser av post. Kommunen har blitt mer effektiv ved at dokumenter sendes til elektroniske postkasser. Dette gir besparelser i bruk av papir/tid, raskere saksbehandling ved at innbygger mottar brev digitalt og lavere kostnader knyttet til utskrift, porto mv. Å være oppdatert på området innen digitalisering og innovasjon er vesentlig for stabsfunksjon arkiv, service og informasjon og det arbeides gradvis mot et større løft - for å kunne øke selvbetjeningstilbudet samtidig som personvern og informasjonssikkerhet ivaretas. Målet er en døgnåpen kommune med enkle og selvbetjente løsninger for våre innbyggere, næringsliv, ansatte og politikere.

Utvalgte resultater

Det ble avsatt en del midler til digitalisering og utvikling i budsjett 2020 og selv om mye ble satt på vent ble noen aktiviteter gjennomført. KS læring ble anskaffet for å gjennomføre digital læring når det ikke lenger var mulig å samle ansatte til felles opplæring. Tatt i bruk webløsninger for det interne arbeidsmarked, HMS og IA plan og program for arbeidsmiljøkartlegging. En annen selvbetjent løsning som er tatt i bruk for innbyggere, næringsliv, ansatte og politikere er KS FiKS plattformen. Kommunen tok i 2020 i bruk flere av modulene som tilbys, blant annet: SvarUt, SvarInn, MinSide, Smittesporing, Folkeregister og Digisos. De tre siste systemløsningene har vært og er vesentlige i kommunens smittesporingsarbeid, både for å effektivisere arbeidet men også for å ivareta personvernet i dialogen med innbyggerne.

Årsberetning 2020

Et annet eksempel er at det i 2020 ble tatt i bruk robotløsning i sak- og arkivsystemet ePhorte, som på både på kort og lang sikt vil kunne effektivisere driften og gi et bedre tilbud til brukerne av tjenesten. Dette dreier seg om å automatisere regelstyrt, manuelt og tungvint arbeid.

Kommunens hjemmeside har ikke bare designmessig gått ut på dato, men det er også en stor teknisk og sikkerhetsmessig utfordring knyttet til løsningen. Arbeidet med en ny kommunal hjemmeside ble startet i 2020 og kommunen har som mål at innen utgangen av 2021 er det utviklet en ny, moderne og fremtidsrettet hjemmeside som forsterker innbyggerdialogen.

I 2020 ble det ryddet og avlevert en stor mengde arkivmateriale knyttet til det gamle legearkivet i kjelleren på helsehuset. Dette var et krevende og møysommelig arbeid, som ble håndtert etter gjeldende lover og retningslinjer. Av dette arkivet er det foreløpig avlevert 115 arkivbokser til IKA Trøndelag. Fortsatt gjenstår mange ressurskrevende og praktiske oppgaver knyttet til papirarkiv som skal leveres IKA Trøndelag.

Politiske møter ble gjennomført med god avstand i 2020

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Politisk styring	4 860	4 578	5 651	1 073	19,0 %
Valg	402	6	0	-6	0,0 %
Kontroll og revisjon	1 517	1 551	1 708	157	9,2 %
Administrasjon	49 249	49 118	55 590	6 472	11,6 %
Tillitsmannsordningen	2 939	2 896	2 827	-69	-2,4 %
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltnin	1 302	1 649	1 909	260	13,6 %
Administrasjonslokaler	949	7 812	5 886	-1 926	-32,7 %
Kommunale bygg til fordeling	5 634	-63	13 909	13 972	100,5 %
Årets premieavvik	-21 034	-9 786	0	9 786	0,0 %
Amortisering av tidl. års premieavvik	10 585	13 274	0	-13 274	0,0 %
PENSJON	361	372	0	-372	0,0 %
PREMIEFOND	-10 788	-8 403	0	8 403	0,0 %
Diverse fellesutgifter	2 867	2 586	3 982	1 397	35,1 %
Eldres råd	46	-11	71	83	115,5 %
Ungdomsrådet	28	31	100	69	68,7 %
Råd for funksjonshemmede	22	32	50	18	35,5 %
Innvandrerråd	31	5	40	35	87,2 %
Avsetning lønn- og prisvekst	0	0	16 533	16 533	100,0 %
Interne serviceenheter	-1	-18	0	18	0,0 %
Skatt på inntekt og formue	9	1	0	-1	0,0 %
Renter/utbytte og lån	273	868	0	-868	0,0 %
Sum	49 251	66 497	108 256	41 759	38,6 %

Kommentar til status økonomi

Tjenesteområdet har et større mindreforbruk på 41,7 mill. 21,5 mill dreier seg om spart avsetning lønnsvekst, premieavvik og bruk av premiefond. Dette er utdypet under kapittel Driftsregnskap og budsjettavvik, og blir ikke nærmere omtalt her.

Nærmere 14 mill i mindreforbruk skyldes en teknisk budsjetteringsfeil. Utgifter til vaktmestere etc er en utgift som fordeles over alle kommunens formålsbygg, men hvor bevilgningen er plassert som administrasjonsbygg. Når utgiften fordeles ved årsslutt, kommer dette til syne som et kunstig positivt avvik på administrasjonsbygg, og et kunstig negativt avvik på øvrige byggkategorier.

Generelt for administrasjonsdriften er lavere aktivitet på møter, kurs og utdanning, reiser, bevertning og liknende. Møter både administrativt og politisk har i stor grad vært digitale og i starten på pandemien ble en del politiske møter kansellert. Vakanse i kommunalsjefstillinger i tilsammen 6 måneder har og bidratt til lavere lønnsutgift enn budsjettet. Budsjetterte satsingsmidler for utvikling, kompetansebygging og digitalisering ble ikke satt i drift. Kommunen kom ikke skikkelig i gang med implementering av ny arbeidsgiverpolitikk på HMS- og IA- området, mye fordi det var vanskelig å skape møteplasser ute på arbeidsplassene og samtidig ivareta smittevern hensyn. Arbeid med ny hjemmeside for kommunen ble startet opp, men lagt i bero pga andre prioriteringer.

Refusjoner fra NAV for sykefravær har vært høyt gjennom året og driften er ivaretatt med å omfordele oppgaver og personellressurs og lite bruk av vikarer. Sykefraværet for året er på 8,4% en

Årsberetning 2020

økning på 1% fra 2019. Bruk av overtid har vært en utvei for å ivareta drift når fraværet har økt, men det har samtidig vært en tydelig styringsretning at overtidsbruken skal være kontrollert og i minst mulig omfang.

Overføring av kemner ble utsatt fra juni til november og ble driftet med mindreforbruk av i hovedsak vakanse, refusjon for sykefravær og nedskalering av utgifter på alle punkter i lys av overføring til skatteetaten.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenestområdet administrasjon, styring og fellesutgifter er effekten en mindreutgift på i underkant av 0,4 mill.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	5 210	4 146	4 356	6 102	4 923	4 783	4 431	5 009
Produktivitet								
Administrasjonslokaler Areal per bruker (m2)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,7	0,4	0,5

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Barnehage

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteområde barnehage omfatter drift av ordinært og styrket tilbud i kommunale og private barnehager. I tillegg har PPT og teknisk drift utgifter som inngår i tjenesteområdet.

Utvikling og utfordringer

Barnehagene har i hele 2020 deltatt i regional kompetanseutvikling i tråd med Kompetanse for fremtidens barnehage - revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018 - 2022.

Verdal og Levanger kommuner i samarbeid med de private barnehager i kommunene er organisert i et nettverk. Dronning Mauds Minne Høgskole er kompetansepartner.

Dette utviklingsarbeidet fokuserer på at barnehager selv driver en barnehagebasert kompetanseutvikling for alle ansatte i barnehagene. Syv ansatte i kommunale barnehager har gjennomført den teoretiske delen for å kunne ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeider. De kan ved bestått eksamen og påkrevd praksis melde seg opp til praktisk fagprøve. Hittil har to av de syv bestått fagprøve.

Det ble igangsatt en prosess høsten 2020 i fht å evaluere organiseringen av det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagene. Prosessen er foreløpig planlagt til å bli sluttført i løpet av våren 2021.

Området har oppskalert og nedskalert i takt med skiftene barnetall i barnehagene.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Barnehage	103 037	104 653	103 889	-763	-0,7 %
Styrket tilbud til barnehagebarn	11 098	10 819	10 110	-708	-7,0 %
Barnehagelokaler og skyss	5 166	4 976	4 503	-472	-10,5 %
Sum	119 301	120 447	118 503	-1 943	-1,6 %

Kommentar til status økonomi

Overforbruk på barnehageområdet totalt sett henger sammen med flere forhold. Det ble bl.a. utbetalt 1 million i refusjoner til barnehagene pga. tapt foreldrebetaling i forbindelse med korona, og det skyldes også et høyere antall barn i barnehager enn det som ble antatt i budsjettarbeidet. Det ble også gjort noen endringer som følge av en feilføring av kompetansemidler (Rekom).

Kommunale barnehager sitt regnskap viser et lite overskudd. Dette til tross for økte utgifter på enkelte områder. Koronasituasjonen og karantener har medført økte utgifter til blant annet vikar, renholdsartikler, og smittevernutstyr.

Opprinnelig budsjett inneholder stykkprisfinansiering med unntak av følgende:

Garnes barnehage: Bemanning har vært høyere enn norm. Dette for å opprettholde en god pedagogisk og forsvarlig drift med et lavt antall barn og lang åpningstid.

Kanutten barnehage: Noe økt bemanning for å kunne opprettholde forsvarlighet ved avdeling

Årsberetning 2020

Skogbrynet og leie av lokaler samt renhold for å overflytting av barnehageplasser etter nedleggelse av Ness barnehage (i 2019).

På bygningssiden har det samlet for kommunen vært et mindreforbruk på 2,0 mill.kr i sparte energiutgifter i forhold til budsjettert i 2020. Strømprisen har vært svært lav gjennom store deler av året.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet barnehage er effekten en mindreutgift på i overkant av 0,5 mill.

Oppsummering tiltak

Barnehageområdet er regulert gjennom pedagog- og bemanningsnorm, og har dermed sin iboende logikk gjennom stykkprisfinansiering og ivaretagelse av minimumsnormer. For området totalt sett er det derfor kun avsatt midler for å muliggjøre en minimumsoppfyllelse av lovverkets bemanningsnormer til et gitt antall barnehagebarn. Dersom det viser seg å bli flere barn i barnehagene en forutsatt ved utarbeidelse av budsjett vil det bli en utfordring rundt økonomisk dekning. Siden stykkpris til private barnehager er basert på 2 år gamle regnskap gir det ikke anledning til å nedskalere satser selv om rammene til barnehagedrift ikke er tilstrekkelig. Det er derfor svært få virkemidler som kan iverksettes på dette området dersom det viser seg å være for lite midler tilgjengelig totalt sett.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager *) **)	177 376,6	173 207,3	177 893,9	181 146,2	148 085,2	177 782,9	167 112,2	169 851,7
Produktivitet								
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr) *)	78,2	73,0	80,6	81,2	66,3	73,5	74,4	77,0
Dekningsgrad								
1-5 år andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)	94,9 %	95,0 %	96,3 %	95,0 %	88,8 %	95,4 %	92,3 %	92,9 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	60,9	59,2	33,5	37,2	63,8	97,3	54,4	48,9
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (B)	81,5 %	90,7 %	84,2 %	95,3 %	73,1 %	89,2 %	82,7 %	84,1 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)								
1-5 åringer med barnehageplass	695	702	1 107	1 128	821	845	28 947	233 483
Andre nøkkeltall								
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet, alle barnehager	5,7	5,7	5,6	5,8	5,9	5,6	5,8	5,7

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Grunnskole

Tjenesteområdebeskrivelse

Grunnskoletjenester leveres av flere av kommunens virksomheter; størst er ordinær barne- og ungdomsskoledrift og skolefritidsordning, men også kostnader til skolelokaler, PPT og voksenopplæring summeres under grunnskoletjenesten.

Utvikling og utfordringer

Området er nå på lærernorm fra og med 01.08.2020. Det vil si at handlingsrommet på hver enkelt skole er mindre i forhold til organisering og til å ivareta nye utfordringer. Dette er krevende siden det også observeres en økning i henvisninger, utredninger og sakkyndigheter. Spesielt blant elever på småskolen.

Det blir også færre av andre yrkesgrupper, noe som gjør dette ekstra krevende. Disse ansatte er viktige i forhold til ivaretagelsen av elever med behov for ekstra støtte og oppfølging.

Det vil etter hvert få et behov for oppdatering/fornyning av teknologi i klasserommene, noe som vil bli en stor investering.

I løpet av 2020 har det blitt arbeidet målbevisst med å dimensjonerer tjenestene til de nye økonomiske rammene, som 2021 budsjettet medfører. Dette har skjedd gjennom å se på den interne organiseringen, samhandlingen med grunnskolene og andre. Fokuset på å jobbe med skolene som system har også fått et større fokus i 2020. Det har blitt jobbet bevist med å tilpasse organisasjonen de nye økonomiske rammene - noe som medfører at tjenesten er blitt redusert med et årsverk fom 2021.

For integrering og mangfold ligger utfordringen i antallet elever som varierer fra år til år, og at virksomhetsområdet ikke kan framskrive elevtall. Det er også en utfordring at nivået og morsmålet hos elevene er forskjellig.

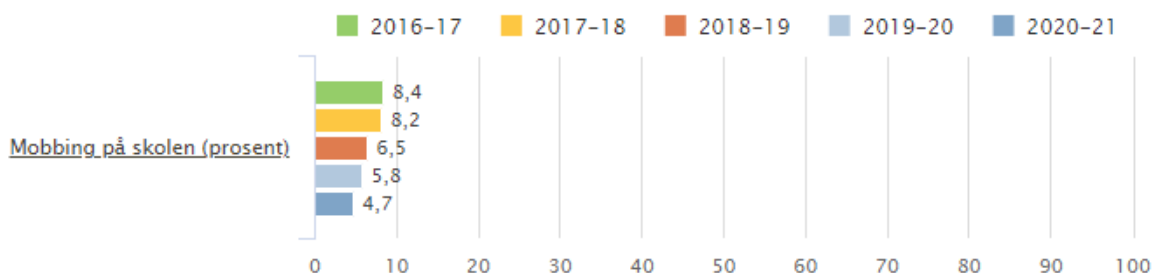
IOM har de siste årene opprettet flere ulike tiltak i samarbeid med eksterne aktører som skal heve kompetansen og utdanningsnivået til innvandrere. IOM har blitt gode på samarbeide med interne og eksterne aktører. Noe som også er nødvendig for å nå myndighetenes mål.

Virksomhetsområdet, inklusive ansatte og elever er blitt bedre på digitale ferdigheter som møter og undervisning i Teams.

Utvalgte resultater

Årsberetning 2020

Det er gledelig at mobbetallene fortsetter å gå ned. Det tyder på at det er gjort en god innsats i forhold til elevenes psykososiale miljø. Tallene under viser 7. trinn i Verdal.

Det varierer fremdeles litt for mye på de nasjonale prøvene. Spesielt på engelsk. Lesingen har vært positiv på 5. trinn to siste år. På ungdomstrinnet er det en for stor andel på de to laveste mestringsnivåene.

Mange av gruppetilbudene i regi av Ressursenter oppvekst har blitt avlyst eller utsatt i 2020 pga pandemien.

For voksenopplæring er status at 75% av introduksjonsdeltakerne over ført over i arbeid eller utdanning i 2020. Det er også tatt et løft med tanke på digitale ferdigheter, og i perioder med nedstengning har det vært gjennomført god digital undervisning.

Ansatte i ungdomsarbeid på jobb for ungdom i koronatiden

Viktige begivenheter

Utbygging/renovering av nye Vinne skole går etter planen og nærmer seg ferdigstilling.

Det ble ansatt 3 nye rektorer i løpet av 2020.

Stortinget har vedtatt en ny lov om integrering (Integreringsloven). Loven gjelder fra 1. januar 2021 og har fått tittelen «Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid.» Loven legger rammene for arbeidet med kvalifisering av nyankomne innvandrere, som blant annet opplæring i norsk og samfunnskunnskap, prøver, karriereveiledning og introduksjonsprogram. Det er forsterket fokus på individuelle løp og standardisering av introduksjonsordningen.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Grunnskole	176 676	166 326	167 704	1 378	0,8 %
PP-tjeneste	8 164	7 439	7 716	277	3,6 %
Voksenopplæring	53	138	160	22	14,1 %
Voksenopplæring innvandrere	8 765	6 999	5 247	-1 752	-33,4 %
Skolefritidstilbud	1 982	2 649	402	-2 247	-558,7 %
Skolefrt.ordn.Barn m/særl.behov	1 125	841	719	-122	-17,0 %
Skolelokaler	26 492	23 166	18 845	-4 321	-22,9 %
Skoleskyss	6 099	5 933	6 150	217	3,5 %
Sum	229 356	213 492	206 943	-6 549	-3,2 %

Kommentar til status økonomi

2020 var et krevende år med store omstillingsbehov. Det er utbetalt 8 millioner mindre i lønn på tjenesteområdet grunnskole i 2020 sammenlignet med 2019, og området har 3 millioner mindre i utgifter enn 2019. Dette viser at det er gjort grep og at området går i riktig retning men med for lav hastighet. Det var også 8 millioner mindre i inntekter i 2020 enn 2019, noe som har gjort året ekstra utfordrende.

Korona har påført grunnskole 1,2 millioner i tapte inntekter og nesten 2 millioner i ekstra utgifter. Det er også en merkostnad på 300 000 kroner til innkjøp av PC'er til ansatte som ikke ble ført som investering slik det var planlagt, men ble betalt av grunnskole. Foruten korona er det også 1,5 millioner mindre i inntekter på SFO. Dette skyldes flere forhold, blant annet at flere foresatte er i hjemmekontor/permitterte, lengre skoledager på en stor enhet medførte mindre behov for SFO samt at det er tungvint for foreldre i Vinne og bruke SFO i Ness.

Antall norskkursdeltakere og elever i grunnskolen for voksne, går gradvis ned, slik at behovet for pedagogisk personell avtar, og det medfører en overtallighet i voksenopplæringen. Her er ikke prosessene kommet helt i mål i 2020. Det er viktig å presisere forskjellen på vanlig grunnskole og voksenopplæring, da det siste handler om voksnes læring, som har litt andre rammebetingelser enn barn og unges. Videre sliter mange av deltakerne med traumer og helseproblematikk, noe som krever tett oppfølging av både lærere, og annen kompetanseressurs. Klassene er og må være mindre enn i norsk grunnskole for å oppnå noen av de målene Introduksjonsloven angir.

Årsberetning 2020

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet grunnskole er effekten en mindretgift på drøyt 1,3 mill.

På bygningssiden har det samlet for kommunen vært et mindreforbruk på 2,0 mill.kr i sparte energiutgifter i forhold til budsjettet i 2020. Strømprisen har vært svært lav gjennom store deler av året.

Oppsummering tiltak

Den planlagte omstillingen fikk ikke effekt fra nyttår og en del av avviket skyldes dette. I tillegg ble kuttene tatt ulikt på skolene, da noen skoler lå så lavt i driftsnivået at det ikke var mulig å ta like store nedtrekk på alle. I denne prosessen ble det uansett søkt å sikre et mest mulig likeverdig tilbud til alle elevene i Verdal. Fra 01.08.2020 ble alle skolene lagt tilnærmet lik lærernorm, og det er forøvrig nedskalert bemanning på assistent og fagarbeidersiden. Flere medarbeidere er flyttet over til barnehagesektoren siden de har hatt behov for en viss oppbemanning som følge av merinntak av barn. I tillegg er en rekke vikariat holdt vakante, og det er også opprettholdt vakanser der ansatte har vært frikjøpt i forbindelse med etterutdanning.

For voksenopplæringen er det i liten grad foretatt prosesser rundt omstilling/nedbemanning i 2020, og det medfører at mye må gjennomføres i 2021.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)	586	452	360	62	43	241	345	317
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år *) **)	131 707,1	130 426,5	114 175,3	137 117,6	117 429,3		114 869,8	116 071,4
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år *) **)	4 436,2	5 230,8	3 800,4	3 231,0	2 377,8	6 740,0	5 184,8	6 151,8
Produktivitet								
Elever per kommunal grunnskole	226	219	296	198	277	212	239	230
Skolelokaler Areal per bruker (m2)	23,0	22,0	17,8	8,9	16,7	5,8	15,2	12,6
Dekningsgrad								
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	9,9 %	10,9 %	10,2 %	8,6 %	7,9 %	8,0 %	7,3 %	7,8 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	4,3 %	3,6 %	2,4 %	4,7 %	2,3 %	2,8 %	3,6 %	4,7 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	43,3 %	35,9 %	42,2 %	33,6 %	66,5 %	57,0 %	49,8 %	54,7 %
Kvalitet								
Elevunders. 10. trinn - Trivsel	4,1	4,1	3,9	4,0	4,1	4,2		
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,0	14,1	13,8	12,6	13,8	13,7	13,3	12,8
Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing	52,0	48,0	48,0	49,0	49,0	48,0		
Nasjonale prøver 5. trinn: Regning	52,0	48,0	48,0	49,0	49,0	50,0		
Grunnlagsdata (Nivå 3)								
Antall deltakere i voksenopplæring	48	33	49	158	0	123	1 458	18 250

Årsberetning 2020

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Antall elever 1.-4. årstrinn kommunale og private	714	669	981	1 096	772	842	27 682	218 157
Antall elever 5.-7. årstrinn kommunale og private	545	528	759	930	619	728	22 419	175 789
Antall elever 8.-10. årstrinn kommunale og private	569	577	808	862	546	679	21 463	171 521
Elever i kommunale og private grunnskoler (antall)	1 828	1 774	2 548	2 888	1 937	2 249	71 564	565 467

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Helsestasjon og lege

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesten Helsestasjon og lege omfatter kommuneoverlege, helsestasjon, rehabiliteringstjenesten, Frisklivssentralen, legevakt og fastlegeordning, fengselshelsetjenesten og kommunens ansvar for drift av Krisesenter.

Teknisk er og involvert ved drift bygg og utleie av lokaler til legesenter.

Utvikling og utfordringer

Verdal kommune har, som andre kommuner i landet, hatt utfordringer med rekruttering av fastleger i ledige driftshjemler i løpet av året. Stekke legesenter har hatt to ledige driftshjemler de siste tre årene. I den ene hjemmelen har en kommunal ansatt lege vikariert, og i den andre er det brukt vikarer fra vikarbyrå.

I Verdalsklinikken sa begge fastlegene opp, den ene i juni og den andre i august. Det har vært stor politisk aktivitet i forbindelse med situasjonen, og det resulterte i at begge fastlegene trakk sine oppsigelser i desember.

Verdal kommune er ansvarlig for å rekruttere fastleger når det er ledighet i driftshjemler, jf Helse og omsorgstjenesteloven §3-2, og ved utgangen av 2020 forberedte administrasjonen revidering av legeplan som følge av vedtak i kommunestyret i sak 124/20.

Innherred interkommunale legevakt hadde et mindreforbruk på ca kr.180.000,- som følge av høyere inntekter enn forutsatt. Legevakta har bistått eierkommunene med testing og luftveispoliklinikk på Rinnleiret som følge av Covid-19 pandemien. Dette omtales i eget kapittel.

Fengselshelsetjenesten har hatt driftsutfordringer som følge av endring i fengselets målgruppe og ustabil legedekning siste halvdel av 2020.

Rehabiliteringstjenesten har i løpet av høsten 2020 forberedt deling av fysio- og ergotjenestene hvor de som arbeider med barn, overføres til Helsestasjonen. Rehabiliteringstjenesten har også forberedt samorganisering med Forvaltningskontoret for helse og omsorgstjenester og Merkantil helse.

Utvalgte resultater

I prosessen mot avvikling av Verdal Frivillig 31.12.20 har Elvebredden overtatt koordinering av frivillige, folk i arbeidspraksis, språkpraksis. Elvebredden koordinerer også ordningen med Handlevenn som ble etablert høsten 2020.

I 2020 har ansatte i Frisklivssentralen i perioder i koronapandemien vært omdisponert til andre prioriterte oppgaver i kommunen. Driften har vært redusert på noen områder i angitte periode, mens andre oppgaver har vært driftet som normalt. På tross av nedstengning av Frisklivssentralen i

Årsberetning 2020

perioder, viser statistikk for 2020 like høy aktivitet som tidligere år, spesielt på KiD og KiB kursene, men også Bra mat og treningsgrupper.

Utviklingssentral for Midt Norge har hatt større pågang med tanke på veiledning av andre kommuner i koronapandemien. Herunder kontinuerlig dialog med Helsedirektoratet, Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag Fylkeskommune.

Polen prosjektet, det største EØS prosjektet Verdal kommune har hatt, ble startet og iverksatt i 2020. Herunder kontinuerlig dialog med Helsedirektoratet, det Polske Helsedepartementet, Nord universitet og NTNU, samt Statsforvalteren i Trøndelag og Trøndelag Fylkeskommune.

Nye Verdalinger på Rådhusplassen, barselstreff

Viktige begivenheter

EØS-prosjektet Frisklivssentralen administrerer, er en milepæl for Verdal kommune i Europeisk sammenheng. Å legge til rette for kunnskapsutvikling om folkehelse og forebygging av helseproblemer blant barn og unge i Polen, gir en unik innsikt i og mulighet til å delta i kompetansenettverk over landegrensene.

Status økonomi per tjeneste

Årsberetning 2020

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap	Regnskap	Rev. bud.	Avvik i kr	Avvik i %
	2019	2020	2020		
Forebygging - helsestasjons- og skolehels	9 787	9 179	8 954	-225	-2,5 %
Annet forebyggende helsearbeid	3 260	3 204	4 291	1 087	25,3 %
Krisesenter/incestsenter	831	849	975	127	13,0 %
Annet foreb.arbeid Helse og sosial	1 517	949	1 686	737	43,7 %
Diagnose, behandling, re-/habilitering	9 256	9 832	10 069	237	2,4 %
Legetjeneste - fellesutgifter	12 220	13 467	13 996	529	3,8 %
Legevakt	5 139	6 052	5 440	-612	-11,2 %
Fengselhelsetjenesten	33	-78	1	79	6146,6 %
Verdal legesenter	0	-349	-355	-6	-1,8 %
Ørmelen legesenter	72	106	0	-106	0,0 %
Sum	42 116	43 211	45 058	1 848	4,1 %

Kommentar til status økonomi

Overskuddet på området henger sammen med flere faktorer. Den ene er knyttet til vakans i samfunnsmedisinsk avdeling (50% kommuneoverlege), hvor kommuneoverlege forrige år studerte og dermed hadde redusert sin stilling til 50%. En annen årsak er knyttet til Frisklivssentralen sin aktivitet i et EØS-prosjekt. Her er det generert mer aktivitet og mindre utgifter. Det siste som har bidratt henger sammen med vikarlegene sin inntjening. Denne inntjening varierer i perioder, og dette er knyttet refusjoner fra Helfo. Ved årets slutt slo dette positivt ut for kommunen, og bidro dermed til overskudd.

Merforbruket i Innherred interkommunale legevakt IKS henger sammen med dekning merforbruk 2019, og ekstra utgifter på ca 2 mill knyttet til teststasjon og luftveispoliklinikk på Rinnleiret. Gavemidler fra Kværner ASA er tilført området, og slik redusert merforbruket.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet helsestasjon og lege er effekten en mindreutgift på i underkant av 0,2 mill.

Oppsummering tiltak

Området har i all hovedsak driftet innenfor sine rammer, og har derfor foretatt de nedskaleringer som lå til grunn i budsjett for 2020.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B) *) **)	1 779	1 884	1 910	2 525	2 276	1 837	2 132	2 306
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	2 802	2 525	3 040	1 980	2 493	3 555	2 986	2 932
Netto driftsutgifter per innbygger (233) annet forebyggende helsearbeid (B) *) **)	367	153	347	208	184	373	256	357
Produktivitet								
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (khelse+plo)	6,0	5,8	5,1	2,4	2,9	3,7	1,8	4,9
Dekningsgrad								
Ergoterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (kommunehelse+omsorg) (årsverk)	4,5	3,7	6,1	2,5	2,9	4,0	3,8	4,6
Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	7,8	7,7	9,9	6,3	7,9	8,6	7,3	7,7
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	10,0	10,8	10,2	11,2	9,1	9,0	9,1	9,4
Kvalitet								
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	98,6 %	105,9 %	98,0 %	50,5 %	96,7 %	95,3 %	78,9 %	77,0 %
Andel pasienter på liste uten lege	10,5 %	10,7 %	0,0 %	2,8 %	0,0 %	0,0 %	2,9 %	2,3 %
Gjennomsnittlig listelengde	1 062,0	1 035,0	1 002,0	1 017,0	946,0	1 086,0	1 015,0	1 033,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Helse og omsorg

Tjenesteområdebeskrivelse

Helse og velferd dekker hele livsløpet med tjenestetilbud til familier med barn, voksne med nedsatt funksjonsevne og eldre med sykdom og funksjonstap. Tjenestene er organisert i flere virksomhetsområder, de største er Hjemmetjenester, Institusjonstjenester, Bo- og dagtilbudtjenester (BODA) og NAV.

Støtte/stabstjenester i helse og velferd omfatter Forvaltningskontor for helse og omsorgstjenester, Koordinering journal- og velferdsteknologisystemer og Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT).

Enkelte skoler har også leveranser innenfor tjenesteområdet, men i mindre omfang.

Teknisk er involvert ved drift av bygg.

Utvikling og utfordringer

Deler av helse og omsorg har hatt høyt sykefravær gjennom året, og det er iverksatt arbeidsmiljøtiltak i enkelte avdelinger, samt individuell oppfølging med støtte fra NAV gjennom ekspertbistand for å lykkes i arbeidet med å redusere sykefraværet. Bedriftshelsetjenesten og NAV arbeidslivssenter har bistått i arbeidet.

Hjemmetjenesten har mot slutten av året lyktes med å legge en plan for å redusere overtalligheten i tjenesten.

Utvalgte resultater

Institusjonstjenesten har deltatt i omfattende planprosesser som en del av realiseringen av Verdal bo- og behandlingssenter. Parallelt med dette pågår det omfattende opplæring og trening av alle ansatte i alle avdelinger i behandlingsformen personsentrert omsorg.

På tross av koronapandemien, er framdriftsplanen i byggingen av Verdal bo- og behandlingssenter gått som planlagt.

Ambulerende testteam Vuku- klar til påskeinnsats

Viktige begivenheter

Lederkabalene i Hjemmetjenesten og Bo- og dagtilbudtjenesten kom på plass i løpet av året, noe som bidrar til at brukerne får bedre kvalitet på tjenestene, det har gitt større forutsigbarhet for ansatte og virksomhetsområdene har bedre ressurskontroll.

Partssamarbeidet er i utvikling på alle nivå i helse og velferd. Samarbeidet bygger på felles forståelse av samfunnsoppdraget, noe som gir bedre innsikt og kunnskap om utfordringene tjenestene står overfor framover. Myndiggjøring av ansatte, tydeliggjøring av arbeidskrav og styrking av ansattes ferdigheter, er viktige tema som er tatt opp og som det arbeides kontinuerlig med.

Avdelingslederne er styrket og ansvarliggjort i budsjett- og økonomiplanarbeidet. Et resultat av dette, er at det i større grad enn før, prioriteres innenfor kommunestyrets gitte rammer.

Gjennom året har alle i helse og omsorg styrket endringskompetansen og omstillingsevnen sin. Samhandlingen på tvers av virksomhetsområdene er blitt bedre og komplementær kunnskap anvendes i større grad enn tidligere.

Digitalisering og velferdsteknologiske løsninger er pilotert og tatt i bruk i de fleste avdelinger.

Trygghets- og varslingsteknologi: GPS/mobil trygghetsalarm. Trygghetsalarmer er koblet opp til

Værnes responscenter, jf. [vedtak 4/20 Verdal kommunestyre](#), [Digitalt tilsyn](#) – fra behov til drift. [Steg for steg med Verdal kommune](#), Elektronisk medisineringsstøtte. Pasientvarsling.

Teknologi for sosial kontakt: KOMP. Kura. Ulike apper for sosial kontakt.

Digitale fagsystem: Huskelapp. Arbeidslister. Mobil omsorg. Ruteplanlegger. Msolution. Saksbehandling velferdsteknologi. Svar UT. Logistikk og lagersystem.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Aktivering og servicetjenester ovenfor	11 056	11 000	11 053	53	0,5 %
Dagtilbud eldre og funksjonshemmede	11 834	9 128	9 289	161	1,7 %
Fritidstilbud eldre og funksjonshemmede	47	82	77	-5	-7,1 %
Helse og omsorgstjenester i institusjon	70 149	77 250	69 366	-7 884	-11,4 %
Helse og omsorgstjenester til hjemmeboende	137	-651	-625	26	4,2 %
Hjemmesykepleie	85 992	75 172	67 760	-7 412	-10,9 %
Personlige assistenter - omsorgslønn	2 185	1 916	2 617	701	26,8 %
Omsorgsboliger	7	59	0	-59	0,0 %
Annen pleie, omsorg, hjelp i hjemmene	59 109	66 649	61 556	-5 093	-8,3 %
Omsorgsbase	10 910	4 927	2 061	-2 866	-139,1 %
Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold	1 917	2 257	1 981	-277	-14,0 %
Institusjonslokaler	5 446	7 650	5 618	-2 032	-36,2 %
Sum	258 790	255 440	230 753	-24 687	-10,7 %

Verdal Bo og Behandlingssenter -vinter 2021 Foto: Roger Eggen, Veidekke

Kommentar til status økonomi

Det totale merforbruket har sammenheng med en rekke faktorer, og her følger en beskrivelse av de viktigste momentene:

Hjemmetjenesten har hatt driftsutfordringer gjennom flere år, og startet første kvartal med et merforbruk i all hovedsak på lønn med ca 16 mill. Iverksatte tiltak reduserte lønnsutgiftene med ca 7 mill og endte samlet sett med et merforbruk på ca 9 mill.

Institusjonstjenesten hadde økonomisk kontroll i starten av driftsåret. Etter første kvartal økte utgiftene i forbindelse med kostnadskrevenende institusjonstiltak og økte lønnsutgifter som følge av feilberegning av turnustillegg. De iverksatte tiltakene i løpet av høsten reduserte merforbruket, men ved årets slutt hadde virksomhetsområdet et merforbruk på ca 6,5 mill.

Bo og dagtilbudtjenesten (BODA) hadde et merforbruk på i overkant ca 6 mill ved årets slutt. Virksomhetsområdet har hatt store utfordringer med bo- og tjenestetilbudet til de mest vanskeligstilte brukere med samtidige rus- og psykiske helseproblemer.

Forvaltningskontor for helse og omsorgstjenester er ansvarlig for utgiftene kommunen har i mottak av utskrivningsklare pasienter fra sykehusene. Det har vært ei stor utfordring i løpet av året. I alt har kommunen betalt for 536 døgn til Helse Nord-Trøndelag. I tillegg har kommunen meldt en sak til den nasjonale tvisteløsningsnemda om utskrivningsklare pasienter på tilsammen 335 døgn. Totalt er det et merforbruk på ca 2,7 mill.

Avregning av refusjon ressurskrevende tjenester 2019 gav en belastning i 2020 på 3,32 millioner. Årsaken til det negative avviket er at kommunen etter årsskiftet måtte endre forståelsen av direkte brukertid som inngår i beregningene av kompensasjonskravet. Effekten av endringen utgjorde kr 3,32 millioner i redusert refusjonsinntekt. Siden refusjonskravet ble korrigert først etter årsavslutningen har mindreinntekten blitt belastet 2020-regnskapet. I tillegg ble også refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester strammet ytterligere inn for 2020. Kommunens egenandel økte med kr 46.000,- per bruker ut over anslått lønns- og prisvekst for året. Dette utgjør reduksjon på i overkant 1,3 mill kr. Verdal kommune har 29 brukere innen denne ordningen, dette er en økning på fem brukere fra 2019.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet helse og omsorg er effekten en mindreutgift på 2 mill.

Kommunale bygg har samlet gått med ett mindreforbruk på 2,0 mill.kr. Dette skyldes i hovedsak sparte energiutgifter i forhold til budsjettet i 2020. Strømprisen har vært svært lav i store deler av 2020.

Oppsummering tiltak

Det er iverksatt en rekke tiltak for å ha et driftsnivå i virksomhetsområdet som er mer i samsvar med brukerbehovene innenfor de økonomiske rammene kommunestyret har vedtatt. Disse tiltakene ble grundig redegjort for i formannskapet utover høsten og innebar mange ulike grep. Det er holdt en rekke vakanser i de fleste tjenestene, og de er foretatt nedbemanninger. Det er også gjort flere

Årsberetning 2020

turnusendringer for å sikre besparelser, og det er redusert innleie og sykefraværdekning. I sum har dette medført en nedskalering av tjenestetilbudet på en rekke områder, men det har vært nødvendig for å redusere overforbruket.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	30,0 %	34,0 %	25,7 %	36,1 %	22,7 %	47,8 %	40,3 %	42,7 %
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	16 686	16 192	19 557	18 056	18 428	19 286	18 509	19 427
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	59,5 %	55,7 %	69,4 %	60,7 %	70,7 %	50,3 %	54,5 %	52,1 %
Produktivitet								
Institusjonslokaler Areal per bruker (m2)	117,8	121,8	238,7	176,2	380,1	135,2	167,9	147,0
Netto utgift per plass i institusjon, korrigert for utleie	851 946	945 500	1 720 290	918 081	925 907	1 030 005	1 074 680	1 087 918
Dekningsgrad								
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 0-66 år (B)	29	29	33	32	19	16	24	24
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 67-79 år (B)	64	71	70	82	52	64	63	66
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innbyggere 80 år og over (B)	354	324	349	350	296	323	289	292
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	14,4 %	14,4 %	6,4 %	13,8 %	11,3 %	18,5 %	15,8 %	17,4 %
Kvalitet								
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	82,9 %	84,5 %	80,2 %	83,4 %	84,3 %	78,5 %	79,3 %	78,0 %
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	299,4	281,6	332,6	328,5	204,8	327,0	291,1	315,3
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,49	0,46	0,53	0,45	0,50	0,58	0,56	0,58

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Sosiale tjenester

Tjenesteområdebeskrivelse

Ytelser innen Sosiale tjenester leveres av flere av kommunens virksomheter, der de vesentligste bidragsytere er Flyktningetjenesten NAV, Sosialtjenesten, Rustjenesten/ bo og oppfølging og Innvandreretjenesten. Teknisk er involvert ved drift bygg og utleie av omsorgsboliger. Skjenkekontroll ligger under Kommunedirektørens fellesområder.

Utvikling og utfordringer

Integrering og mangfold (IOM) skal kvalifisere nyankomne innvandrere til deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, slik at de kan bli økonomisk selvstendig. IOM skal i tillegg sørge for grunnleggende ferdigheter i norsk og samfunnskunnskap, og bidra til at de blir integrert i det norske samfunnet. IOM vil styrke det tverrfaglige samarbeidet med andre kommunale virksomhetsområder, fylkeskommunen og private aktører. Det snittet kommunen kan planlegge for, er en bosetting av flyktninger på mellom 15- 25 ankomster hvert år. Det er et anslag, da det globale flyktningebildet er usikkert og ankomster til Norge påvirkes av dette.

Med bakgrunn i de som er bosatt og de som skal bosettes, er erfaringen at det krever mange og varierte tiltak over lang tid. Det er individuelle store og sammensatte behov. Færre bosettinger i de siste årene har resultert i en omstilling og nedbemanning. Det gjør tjenesteutviklingen mer sårbar, og en eventuell økt bosetting vil være utfordrende med den bemanning virksomhetsområdet har.

Utfordringene for Sosial- og flyktningetjenesten (NAV) i løpet av 2020 har i stor grad vært forbundet med korona. Kontoret har i løpet av første halvår vært bemannet med minimumsnorm, mens resten av personalressursen har vært på hjemmekontor. I første halvår har NAV hatt ledighet i ledelsen, noe som har vært krevende. Ny avdelingsleder ble tilsatt i andre halvår, og fra da har NAV vært inndelt i 2 kohorter fordelt mellom avdelingslederne, og strukturen ble annen hver uke hjemme og på kontoret. Dette har gjort veilederne i stand til å gjøre gode vurderinger med hensyn til arbeidsmetodikk for full utnyttelse av hjemmekontor, samt tilstedeværelse på kontoret.

På tross av dette har kontoret ligget langt fram når det gjelder IT-kompetanse og teknisk utstyr noe som har gjort det mulig å gjennomføre alle arbeidsoppgaver fra hjemmekontorløsning. Det har også ført til at flere som har holdt igjen med hensyn til digital utvikling har måttet lære seg nye løsninger.

Kontoret har i sin helhet blitt mye flinkere til å finne andre måter å samarbeid på både når det gjelder digitale flater, samt på tvers av fagenheter.

Utvalgte resultater

Nav Verdal har redusert antall sosialhjelpsmottakere i løpet av året ved. Det er jobbet strategisk og faglig med hensyn til sikker forvaltning, samt lengde på vedtak om økonomisk sosialhjelp. Dette har medført at antallet sosialhjelpsmottakere som mottar ytelser i mer enn 6 måneder er redusert.

Det er lagt ned et betydelig arbeid slik at familier med mange barn kan eie bolig fremfor å leie. Dette er realisert i samarbeid med boligsosialt team og husbanken.

For å forhindre utenforskap har NAV hatt 2 jobbspesialister for ungdom (Drømmenavet) som har jobbet tett inn mot kommunens ungdomstiltak Drømmedagene for å skape muligheter for ungdom å mestre livet som en del av samfunnet, enten ved å ta videre utdanning, eller å få prøve seg ut i arbeidslivet.

Til tross for koronapandemien er samarbeidet på tvers av sektorer og kommunale tjenester økende, noe som hovedsaklig kan komme av god og samlende kommunalledelse som har jobbet godt med forankring ned på avdelingsnivå.

Viktige begivenheter

Det er jobbet godt med å utarbeide ny arbeidsgiverpolitikk i Verdal kommune, hvor det har vært god involvering av alle sektorer, samt stort fokus på utøvelse av partssamarbeid og lederutvikling. Denne utviklingen har vært med på å skape et felles løft og tankegods blant ledere i ulike sektorer og fagenheter. Det er også lagt til rette gjennom ulike samspillsarenaer for kunnskapsdeling og læring, noe som NAV har hatt stort utbytte av å få være en del av.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Råd, veiledning og sosialt forebyggende a	8 972	7 434	8 953	1 519	17,0 %
Flyktningekoordinerings	2 053	1 733	627	-1 106	-176,3 %
Bo-oppfølgingstjenesten	2 293	1 920	2 140	220	10,3 %
Skjenkekontroll	-161	-47	-90	-43	-47,5 %
Tilbud til personer med rusproblemer	39	33	0	-33	0,0 %
Helsestasjon Rus	7	0	0	0	0,0 %
Rustjenesten	2 825	2 512	2 928	416	14,2 %
Kommunalt disponerte boliger	-1 404	5	800	795	99,4 %
Omsorgsboliger	-1 199	-5 681	-7 430	-1 749	-23,5 %
Sosialboliger	-275	671	296	-375	-126,9 %
Flyktningeboliger	374	349	100	-249	-248,8 %
Arb. for yrkes og utv. hemmede (ASVO)	0	1 030	1 030	0	0,0 %
Introduksjonsordningen	11 683	7 978	8 226	249	3,0 %
Kvalifiseringsordningen	799	459	822	364	44,2 %
Ytelse til livsopphold	17 046	11 072	13 697	2 625	19,2 %
Bistand til etablering og opprettholdelse	42	2 418	2 714	296	10,9 %
Utbyggingsområder for boliger	139	190	120	-70	-58,2 %
Festetomter	-1 060	-539	-800	-261	-32,6 %

Årsberetning 2020

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Generelt statstilskudd vedr flyktninger	-26 977	312	54	-259	-481,5 %
Sum	15 197	31 848	34 188	2 339	6,8 %

Kommentar til status økonomi

Sosial-og flyktningetjenesten i Verdal kommune har i 2020 hatt et mindreforbruk på 3,3 mill. Dette på bakgrunn i tett og god jobbing med bruker og brukerporteføljer, gjennom bedre brukermøter og god veiledning mellom leder medarbeider med porteføljegjennomgang. Dette for å skape bevegelse hos bruker som genererer mulighet for annen type velferdsytelser, overgang til arbeid og arbeidsrettede tiltak, samt overgang til varig inntektssikring gjennom uførestønad. Dette har ført til en betydelig nedgang av sosialhjelpsmottakere, samt mange flere brukere med vedtaks tid under 6 mnd.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet sosiale tjenester er effekten en mindreutgift på i overkant av 0,1 mill.

Kommunale bygg har totalt gått med et mindreforbruk. Dette skyldes i hovedsak sparte energiutgifter i forhold til budsjettert i 2020. Strømprisen har vært svært lav i forhold til normalt over 2020.

Oppsummering tiltak

For å lykkes med kvalifisering til arbeid og utdanning har det i Integrering og Mangfold vært nødvendig å forlenge introduksjonsprogrammet for mange deltakere. Virksomhetsområdet har hatt færre bosettinger knyttet til stengte grenser og koronapandemien. Med det som utgangspunkt er det gjennomført en omstillings- og nedbemanning. Det er foretatt en nedbemanning med 4,2 stillinger. Det er nedbemannet støttefunksjoner som assistenter i skolen, jobbcoach, virksomhetsleder, programrådgiver og merkantil stilling. I denne prosessen har det vært et mål å beholde et minimum av kompetanse, slik at de svingningene vi ser i bosettinger, gjør det mulig for kommunen å raskt omstille seg til endrede forutsetninger. Samtidig må en være klar over at en ytterligere nedbygging av virksomhetsområdet gjør det krevende å bygge opp beredskapen på nytt.

I 2020 ble det også i tillegg tatt ned en personressurs tilsvarende 100% stilling i sosial og flyktningetjenesten.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

Årsberetning 2020

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter per innbygger (243) tilbud til personer med rusproblemer (B) *) **)	233	186	180	211	305	0	236	351
Netto driftsutgifter per innbygger (265) kommunalt disponerte boliger (B) *) **)	-26	-258	131	-3 039	132	137	-4	-148
Netto driftsutgifter per innbygger (273) arbeidsrettede tiltak i kommunal regi (B) *) **)	0	82	121	131	387	519	164	185
Netto driftsutgifter per innbygger (276) kvalifiseringsordningen (B) *) **)	66	37	9	333	333	104	222	264
Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	1 339	881	873	1 326	1 336	1 200	1 019	1 159
Netto driftsutgifter per innbygger (283) bistand til etabl. og oppretthold av egen bolig (B) *) **)	-53	161	29	104	15	175	110	176
Netto driftsutgifter til introduksjonsordningen per mottaker (1000 kr) *)	153,2	155,2	156,6	153,5	137,1	158,7	157,2	163,5
Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B) *) **)	1 856	1 494	1 425	1 561	1 296	1 544	1 458	1 541
Dekningsgrad								
Andel husstander i midlertidige botilbud i mer enn 3 måneder (prosent)	60,0 %			13,0 %	20,0 %		28,0 %	23,0 %
Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere	60,0 %	63,0 %	59,0 %	57,0 %	81,0 %	34,0 %	62,0 %	54,0 %
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	23,2 %	24,3 %	44,4 %	32,6 %	44,0 %	32,3 %	37,5 %	39,8 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	6,4 %	6,0 %	5,7 %	7,2 %	6,2 %	7,1 %	5,4 %	5,4 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år (B)	4,4 %							
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	15	14	21	29	10	30	17	20
Grunnlagsdata (Nivå 3)								
Mottakere av introduksjonsstønad	77	51	91	96	47	45	1 728	13 391

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Barnevern

Tjenesteområdebeskrivelse

Ytelser til tjenesteområde barnevern leveres fullt ut av enhet barnevern organisert under virksomhetsområde Ressurssenter oppvekst.

Utvikling og utfordringer

I løpet av 2020 har området sett en voksende mengde saker. Spesielt det siste halvåret har saksmengden og alvorlighetsgraden vokst. Arbeidsbelastningen på ansatte har økt, og mulighetene til å følge opp barn og familier har vært begrenset pga de begrensningene som pandemien har satt. Tjenesten har også begynt å planlegge for de endringene som reformen i det statlige barnevernet vil medføre, der arbeidsoppgaver og kostnader vil bli overført til kommunene fra og med 2022.

Det å rigge tjenesten for disse nye oppgavene er krevende både økonomisk, kompetansemessig og personalmessig.

En utfordring i 2020 har vært at det ikke har vært anledning til å følge opp fosterhjem i andre kommuner med fysiske besøk pga pandemien, noe som har medført at det har oppstått et behov for å ta i bruk ny teknologi for å få gjennomført samtaler med barn og fosterforeldre.

Det har også vært nødvendig å ha vektere plassert utenfor Helsenettet for å holde personer som har utgjort en trussel for ansatte borte. Det har også vært nødvendig å få bistand fra politiet ved noen anledninger.

Viktige begivenheter

I løpet av 2021 må tjenesten forberede seg på nye arbeidsoppgaver og nye rammefaktorer som følge av Oppvekstreformen (oppgaveoverføringen) som vil komme i 2022.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Barneverntjeneste	11 798	11 876	11 187	-689	-6,2 %
Barnevernstiltak når barnet ikke er plass	3 321	2 371	3 055	684	22,4 %
Barnevernstiltak når barnet er plassert a	20 126	20 332	18 457	-1 875	-10,2 %
Sum	35 245	34 580	32 700	-1 880	-5,7 %

Kommentar til status økonomi

Regnskapet for barneverntjenesten for 2020 viser et overforbruk på 1,88 millioner kroner. Overforbruket er knyttet til to områder:

Årsberetning 2020

Det har vært en stor økning i antall saker som er meldt til barneverntjenesten i løpet av året. Dette gjelder mange svært alvorlige saker knyttet til barn som vokser opp i familier som har store utfordringer. I tillegg er det store kostnader knyttet til brudd i fosterhjem.

Mye av økningen i saker har nok sammenheng med utbruddet av pandemien, og konsekvensene rundt hel og delvis nedstengning. I forbindelse med dette kom også et ekstra fokus i barnehager og skoler på "de sårbare barna", og pandemien har også medført økt belastninger i familier som allerede har lav toleranse for familiestress. Belastningene for fosterforeldrene har også økt som følge av pandemien og nedstengning av fritidstilbud, skoler og barnehager.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet barnevern er effekten en mindreutgift på i overkant av 0,1 mill.

Oppsummering tiltak

De tiltakene som barnevernet har til rådighet er kostbare og tiltakene kommer som siste ledd i en lang kjede. Arbeidet med å bevisstgjøre alle som jobber med barn og unge om nødvendigheten av å ta tak i utfordringene på et tidligst mulig tidspunkt er viktig for å redusere både de menneskelige og økonomiske kostnadene mest mulig.

I 2020 hadde ikke barnevernet mulighet til å iverksette avbøtende tiltak for å redusere det økonomiske merforbruket siden mesteparten av økte utfordringer kom i årets siste måneder.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak *)	159 549	137 267	232 785	201 661	117 587	184 600	198 392	215 728
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten *) **)	11 340	11 248	14 121	12 593	7 304	10 648	10 518	10 678
Produktivitet								
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	19,0	22,1	24,2	17,7	24,3	21,9	18,8	17,5
Dekningsgrad								
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	4,6 %	5,2 %	3,1 %	4,1 %	2,8 %	3,7 %	3,1 %	2,9 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	6,3 %	8,2 %	6,1 %	5,3 %	4,4 %	3,3 %	4,5 %	4,6 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kultur og idrett

Tjenesteområdebeskrivelse

Inn under tjenesteområdet ligger barne- og ungdomsarbeid, bibliotekstjenesten, kulturskolen, idrettsanlegg og kommunale idrettsbygg og kulturbygg. Kunst og kulturformidling og museum er og i samme tjenesteområde. Utgiftene i kulturtjenesten preges av en stor andel tilskudd til andre aktører, slik som Stiklestad Nasjonale Kultursenter.

Utvikling og utfordringer

Det har hele året pågått prosess rundt eierskapet til SNK som konsolidert museum. Den var ikke i mål ved utgangen av 2020 og må videreføres i 2021. Det er en prosess med mange utfordringer og hensyn som skal tas. Målet er å finne en løsning som er hensiktsmessig for det konsoliderte museet og som alle parter kan være tilfredse med.

Aktiviteten med tilrettelegging for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet har vært jevn og høy gjennom året. Det gjelder bistand til idrettsanleggene som det søkes spillemidler til, både organisasjonseide og kommunale anlegg.

Det samarbeides med eksterne aktører for tilrettelegging for friluftsliv, bl.a. kloppesti til Grønningen, planlegging av ny turveg på Ørmelen og samarbeid med Fylkesmannen om innfallsporter til naturreservatet på Ørin.

I pandemitiden er det som alternative løsninger laget og prøvd ut digitale opplegg og det er utviklet mye ny kompetanse og erfaringer.

Biblioteket har utviklet har digital formidling, noe som bl.a. gir mulighet for å nå nye målgrupper. Mange brukere har også oppdaget det digitale tilbudet til biblioteket, bl.a. e-bøker og det har vært en dobling av utlån av digitale medier.

Kulturskolen laget en digital adventskalender med opptak av elever som ble lagt ut på kulturskolens Facebook-side.

Kulturskolen har delvis drevet fjernundervisning, og har både gode og dårlige erfaringer med dette. Det finnes mange gode plattformer for slik undervisning og lærerkollegiet viste stor kreativitet i å finne løsninger som passet den enkelte elev. I lengden viser det seg at fjernundervisning tærer på elevenes motivasjon. Det viser seg også at mangelen på opptredener (delmål) er demotiverende.

I stedet for de tradisjonelle markeringene ble det både 8. mai og 17. mai produsert digitale sendinger. Med dette nådde en flere som ellers har vansker med å komme seg ut for å delta på ordinær måte.

Kulturkontoret har yttet bistand til mange lag og foreninger for søknader om statlige kompensasjonsmidler.

Kulturskoleåret har vært preget av korona med avlysning av forestillinger, delvis erstatning med mindre konserter samt at enkelte små spilleoppdrag ble gjennomført, men på høsthalvåret kunne undervisningen gå som normalt.

Høsten 2020 tilbød kulturskolen et dansetilbud til barn i barnehagealder: Lekdans. Dette var et åtte-ukers kurs som hadde bra deltakelse.

Biblioteket har sammen med skolene i Verdal gjennomført et toårig skolebibliotekprosjekt med støtte fra Utdanningsdirektoratet. Prosjektet ble avsluttet ved utgangen av 2020.

Ungdomskontakten, miljøteam og Panzer har hatt utfordringer med å holde sine tjenester fysiske og åpne, og har derfor i perioder måttet bevege seg over på digitale flater

Utvalgte resultater

I budsjett 2020/økonomiplan 2021 ble det forutsatt en gjennomgang av driftsavtalene for Verdalshallen og Sentralidrettsanlegget med hensikt å redusere kostnadene. Sammen med representanter fra Verdal videregående skole er det gjort en gjennomgang av driften. Avtalen gjelder Verdalshallen, men den bidrar også til å serve bruk av Aulaen på kveld og helg. Det er ikke mulig å redusere kostnadene uten at det får negative konsekvenser for det frivillige idretts- og kulturlivet i kommunen.

Når det gjelder Sentralidrettsanlegget er det ikke jobbet med å se på mulighet for reduksjon av driftskostnadene knyttet til avtalen med Veksttorget. Eksisterende driftsavtale gjelder for perioden 2019-2023. Avtalen har i tillegg til drift av idrettsanlegget til hensikt å bidra til å skape muligheter for arbeidstrening for mennesker som Veksttorget skal hjelpe til å komme ut i arbeidslivet. De er avhengig av kontinuitet og forutsigbarhet, og da ble det vurdert som lite heldig å skape uro rundt avtale bare et år etter den ble inngått. Det er dessuten behov for et større erfaringsgrunnlag siden det er første periode Veksttorget drifter anlegget. Endringer bør skje i forbindelse med revidering når avtaleperioden går ut.

Frivillig Verdal ble nedlagt ved årsskiftet 2020/21, og underveis i året har de avviklet sin aktivitet og har fått utbetalt bare en del av det kommunale tilskuddet.

Alle andre tilskudd til frivillige organisasjoner og andre aktører er i henhold til avtaler blitt utbetalt selv om aktivitet ikke har vært gjennomført, jfr vedtak i formannskapet sak 51/20.

Ved tildeling av spillemidler prioriterte Trøndelag fylkeskommune å tildele midlene til organisasjonseide anlegg. Det medførte at kommunale anlegg ble skjøvet ned på prioriteringslista og forskutteringstiden for kommunen blir forlenget.

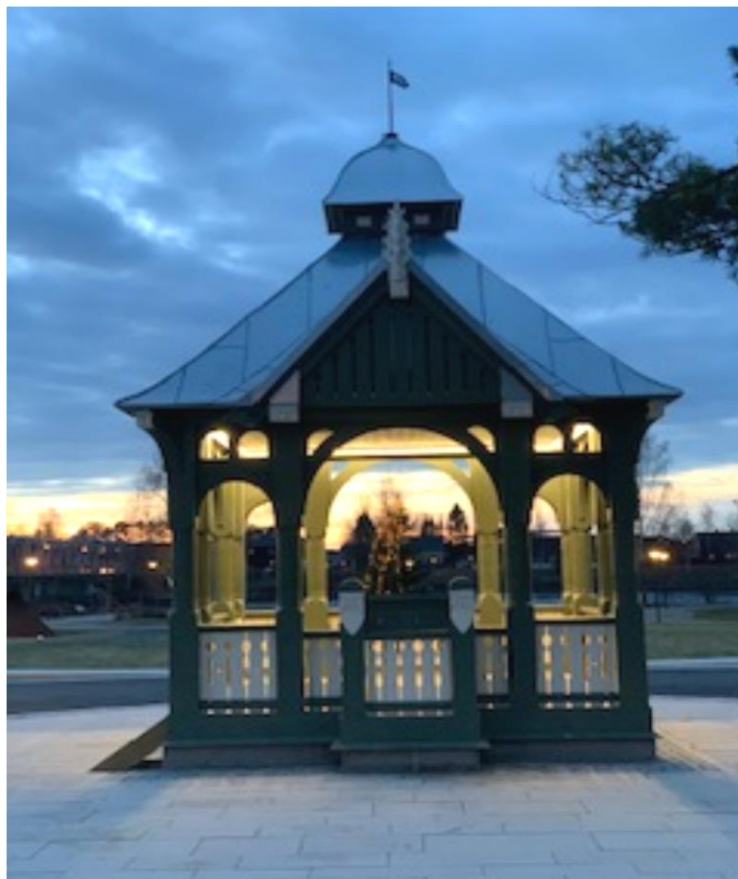

Arne Espen Dillan viser at frivilligheten også bidrar til smittevern

Viktige begivenheter

29. juli ble det på Stiklestad markert at det var 10 år igjen til 2030. Det ble startskuddet på jubileet for befolkningen i Verdal. Arbeid med å forberede jubileet har også kommet i gang i løpet av året.

Verdal kommune rustet opp De Værdalske befestninger til en verdi av 200.000 kroner. Det dannet grunnlag for at Forsvarsbygg satte av 2,4 mill. kroner til opprusting av De Værdalske befestninger i 2021.

Paviljongen i Moparken

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Aktivitetstilbud barn og unge	2 550	1 634	1 671	37	2,2 %
Barne- og ungdomsarbeid	144	52	110	57	52,3 %
Miljøteam Ungdomsskole	502	1 218	802	-416	-51,9 %
Ungdomskontakten	1 446	1 609	2 026	417	20,6 %
Bibliotek	3 203	3 192	3 227	35	1,1 %
Bibliotekstjenester ved Verdal fengsel	6	-8	0	8	0,0 %
Museer	100	0	100	100	100,0 %
Kunstformidling (sang, teater, litteratur	4 955	5 186	5 130	-56	-1,1 %
Idrett og tilskudd til andres idrettsanle	-252	0	0	0	0,0 %
Andre idrettsformål	4 200	3 687	3 363	-324	-9,6 %
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	3 256	2 431	2 872	442	15,4 %
Sentralidrettsanlegget	86	309	200	-109	-54,7 %
Musikk- og kulturskoler	4 371	4 025	4 012	-13	-0,3 %
Andre kulturaktiviteter og tilskudd til and	18	5	15	10	65,7 %
Andre kulturtiltak	2 074	1 909	2 223	314	14,1 %

Årsberetning 2020

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Frivilligsentralen	688	247	688	441	64,1 %
Kommunale kulturbygg	1 851	2 403	101	-2 302	-2281,7 %
Sum	29 199	27 900	26 540	-1 360	-5,1 %

Kommentar til status økonomi

Tjenesteområdet har samlet et merforbruk på 1,3 mill og dette er primært knyttet til drift av kommunale kulturbygg. Merutgift på lønnsposter på bygg er en teknisk budsjettfeil da budsjett ligger på funksjon administrasjon. Kinobygget som tidligere var et AS ble avviklet som aksjeselskap og innlemmet i kommunens bygningsmasse i løpet av 2020. Budsjettet inntekt på 1,5 mill ble dermed avviklet og har bidratt til større avvik på kulturbygg. Øvrige aktiviteter innen tjenesteområdet er driftet i balanse eller med mindreforbruk. I store trekk pga mindre aktivitet på kulturfeltet samt nedleggelse av Frivillig Verdal og at bare deler av driftstilskuddet ble utbetalt.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet kultur og idrett er effekten en mindreutgift på i overkant av 0,1 mill.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	2 369	2 252	2 523	2 124	2 552	2 364	2 112	2 514
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	245	237	260	205	198	223	275	294
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger (B) *) **)	316	315	492	653	11	141	236	251
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år *)	2 418	2 252	2 043	2 344	2 303	3 081	2 628	2 624
Dekningsgrad								
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	2,1 %	1,5 %	1,3 %	1,3 %	3,4 %	2,2 %	3,0 %	3,0 %
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i al (B)	14,2 %	12,7 %	14,1 %	15,8 %	12,3 %	13,7 %	13,9 %	13,2 %
Kvalitet								
Besøk i folkebibliotek per innbygger	4,2	2,2	2,0	2,2	1,8	1,6	2,8	2,7

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Plan

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenestene ytes av kommunens planavdeling, teknisk drift, landbruk, miljø og arealforvaltning, samt av §27 samarbeidet Geodata.

Utvikling og utfordringer

På plansiden har det vært stor aktivitet i 2020, blant annet med vedtak av flere større reguleringsplaner, herunder Tromsdalen, Mega- og Domuskvartalet. Det høye aktivitetsnivået innen landbruk, miljø og arealforvaltning har utfordret kapasiteten på avdelingen. Landbruk, miljø og arealforvaltning har i dag 12 ansatte.

Det har vært holdt fokus på lovpålagte oppgaver og det å opprettholde produksjonen innen tidsfrister. Med økt kompleksitet i sakene utfordres også virksomhetens kompetanse, derfor var det viktig at organisasjonen ble styrket med ansettelse av ny fagansvarlig på plan- og byggesak høsten 2020.

Til tross for pandemien har man ved hjelp av digitalisering og utstrakt bruk av hjemmekontor klart å opprettholde tjenesteproduksjonen. Høyt aktivitetsnivå har gitt høy utfaktureringsgrad, og dette ser også ut til å fortsette inn i 2021.

I 2021 skal en bl.a. behandle kommuneplan sin arealdel, alternativ transport av kalk fra Tromsdalen og kommunedelplan ny E6 .

Viktige begivenheter

I 2020 ble det flere store reguleringsplaner vedtatt. Vi kan nevne Tromsdalen, "Megakvartalet" og "Domuskvartalet"

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Plansaker	1 585	1 480	1 723	243	14,1 %
Byggesaker (selvkost)	-7	-34	0	34	3378609,0 %
Matrikkelgebyr (selvkost)	-35	-81	21	102	487,3 %
Salg og forvaltning geodata	386	282	516	233	45,2 %
Rekreasjon i tettsted	1 302	1 462	1 228	-234	-19,1 %
Naturforvaltning og friluftsliv	343	96	0	-96	0,0 %
Elveforebygging	1 890	364	50	-314	-627,5 %
Viltmemda	113	0	0	0	0,0 %
Kulturminneforvaltning	3	98	80	-18	-23,0 %
Sum	5 580	3 668	3 617	-50	-1,4 %

Kommentar til status økonomi

Området lander i balanse. Merinntekter på plan kommer av høy utfaktureringsgrad på omsetning pga mange store private planforslag. Merforbruk innenfor park skyldes litt for stor innleie av sommervikarer i forhold til budsjett sommeren 2020.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet plan er effekten en mindretgift på omlag 60.000.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Produktivitet								
Behandlede byggesøknader i alt (antall)	231	302	419	301	198	507	9 328	73 311
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)	22	1	20	20	38	25	31	28
Grunnlagsdata (Nivå 3)								
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid under kommunalt ansvar for private reguleringsforslag (dager)	47	159	100	59			126	138
Andre nøkkeltall								
Netto driftsutgifter (335) Rekreasjon i tettsted *)	1 664	2 187	2 638	6 262	3 523	2 366	119 580	1 178 535
Netto driftsutgifter (360) Naturforvaltning og friluftsliv *)	3 113	3 210	1 601	815	1 564	1 316	73 804	657 314
Netto driftsutgifter (365) Kulturminneforvaltning *)	3	99	856	1 534	100	695	8 713	89 386

*) Inflasjonsjustert med deflator

Landbruk og næring

Tjenesteområdebeskrivelse

Verdal er et tradisjonelt jordbruksamfunn og har ca. 83 km² jordbruksareal, og i tillegg er Verdal industripark i dag den tredje største industriparken i landet.

Utvikling og utfordringer

Året 2020 var preget av stor aktivitet innen landbruk, miljø og arealforvaltning, som utfordret kapasiteten på avdelingen. Det ble arbeidet med store arealplaner som vil sette sitt preg på Verdals samfunnet i tiår framover. Her vil nevnes, Kommunedelplan ny E6 Åsen-Mære, detaljreguleringer av

kalkbrudd i Tromsdalen, «*Domus kvartalet*» og «*Megakvartalet*». I tillegg har det vært stor byggeaktivitet i hele kommunen.

Det har vært holdt fokus på lovpålagte oppgaver og det å opprettholde produksjonen innen tidsfrister. I tillegg har kompleksiteten av oppgavene utfordret vår kompetanse. Vi ser en utvikling der kravet til kompetanse til våre medarbeidere blir større og større. Dette i tråd med samfunnsutviklingen generelt.

Verdal er en kommune med mye beitebruk, der næringen over tid har vært presset av rovdyr. I året 2020 ble det ikke gjennomført skadefelling.

Næringsutvikling

Foruten å være en betydelig landbrukskommune, er Verdal også en regional industrimotor med landets tredje største industripark. Verdal industripark har hatt en formidabel utvikling de siste ti årene, der nøkkeltallene er godt kjent fra før: Om lag 200 bedrifter som samlet sysselsetter vel 3000 personer og omsetter for vel 8 milliarder kroner i året.

Ikke bare for Verdal, men for hele regionen, har det vært viktig å i størst mulig grad opprettholde aktivitetsnivået i industrimiljøet også under pandemien. Det har stilt store krav til hovedaktørene i industriparken, med Aker Solutions i spissen. Takket være strenge karantene- og testregimer, har hele 11.000 grensepasseringer tilknyttet Aker Solutions blitt foretatt i koronatiden, uten at det har ført til smitte ut til øvrige ansatte eller befolkningen ellers.

Heller ikke annen næringsaktivitet i Verdal har kunnet unngå å bli påvirket av korona-pandemien. Spesielt kultur- og reiselivsbransjen har opplevde betydelig nedgang, men kommunen har gjennom tilførsel av egne «koronamidler» til regionalt næringsfond (felles med Levanger) bidratt til å avhjelpe situasjonen noe. I løpet av høsten 2020 ble det utdelt i underkant av 2,2 millioner kroner til bedrifter og næringsrettede tiltak i Verdal kommune for å motvirke negative virkninger forbundet med korona.

Disse og andre tiltak har bidratt til at næringslivet i Verdal som helhet har klart seg relativt bra, tross pandemien. Det investeres betydelige beløp i nye anlegg og mange planlegger for videre vekst i et lengre perspektiv.

Tilgangen på nytt næringsareal er et sentralt element i dette. I så måte er reguleringen av ca. 100 daa nytt industriareal på Ørin sør II og samarbeidsavtalen mellom kommunen og Trondheim havn om å utvikle 250 daa industriareal på Ørin nord, viktige milepæler som ble nådd i 2020.

Årsberetning 2020

Heimkjært- Verdal Næringsforum

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Tilrettelegging og bistand for næringsliv	2 633	3 531	3 340	-190	-5,7 %
Landbruk og miljø	3 611	3 167	3 973	806	20,3 %
Vannområde	15	713	0	-713	0,0 %
Sum	6 260	7 410	7 314	-97	-1,3 %

Kommentar til status økonomi

Området har samlet sett hold seg innenfor de økonomiske rammene.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet landbruk og næring er effekten en mindreutgift på omlag 30.000.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

Prioritet	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl.	252	230	169	257	94	265	143	124

Årsberetning 2020

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)								
**)								
Tilrettelegging og bistand for næringslivet nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) *)	214	154	268	-2	-135	-177	115	80

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Samferdsel og veier

Tjenesteområdebeskrivelse

Teknisk drift har i dag ansvaret for drift/vedlikehold av 87000 m2 bygg samt drift/vedlikehold av 170 km kommunal veg. I tillegg har enheten ansvaret for drift/vedlikehold av kommunens vann/avløpsanlegg og sentrumsparken. Teknisk drift har også ansvaret for investeringer innenfor ovennevnte ansvarsområder.

Gartner ved Uteavdelingen, Gerd Anne Hårberg, bidrar til fine uteområder i Verdal

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Kommunale veger	9 752	9 950	7 784	-2 166	-27,8 %
Gatelys	1 252	1 105	900	-205	-22,8 %
Sum	11 004	11 055	8 684	-2 371	-27,3 %

Kommentar til status økonomi

Verdal kommune har 170 km med kommunalt vegnett. Av de 7,8 mill avsatt til drift/vedlikehold av kommunalt vegnett har ca.5,0 mill.kr gått til snøbrøyting/strøing og resterende til støvdemping, gaterengjøring på våren, samt sommervedlikehold. I fjor ble det ikke asfaltert på driftsbudsjettet.

Merforbruk på ca. 2,5 mill.kr skyldes at utgifter ført på investering veg for 2019 ble utgiftsført på drift veg på regnskapet for 2020. Dette etter påpeking fra revisjonen om at reasfaltering av kommunale veger skal føres på driftsregnskapet, ikke på investeringsregnskapet.

I tillegg er det brukt 1,1 mill.kr på drift av kommunens gatelys.

For detaljer om kommunens øvrige satsinger på samferdsel og veier, se investeringskapitlet.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet samferdsel og veier er effekten en mindreutgift på i underkant av 20.000.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Produktivitet								
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate *)	99 883	99 667	173 683	139 697	286 588	130 269	146 191	171 675
Dekningsgrad								
Andel km tilrettelagt for syklende i prosent av alle kommunale veier (prosent)	2,3 %	2,3 %	8,3 %	11,6 %	13,8 %	15,4 %	17,1 %	15,0 %
Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier (prosent)	33,3 %	33,3 %	26,8 %	36,5 %	96,3 %	37,7 %	60,6 %	58,8 %
Antall kilometer kommunal vei og gate per 1000 innbygger	11,64	11,61	10,16	13,95	5,58	14,21	8,65	8,16
Kvalitet								
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke	59,2 %	58,0 %	49,8 %	65,6 %	23,8 %	61,5 %	28,5 %	28,2 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Brann og redning

Tjenesteområdebeskrivelse

Ytelser til tjenesteområde Brann og redning leveres av Innherred Brann og Redning (IHBR) som er brannvesenet i Levanger og Verdal. Frosta kommune kjøper ledelse og forebyggende tjenester fra IHBR. IHBR er egen juridisk enhet som et §27-samarbeid for kommunene Levanger og Verdal. Aktiviteter som innbyggervarslinger kommer og inn under dette tjenesteområdet.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Forebygging av branner og andre ulykker	150	-50	0	50	0,0 %
Feiervesen	1	0	0	0	0,0 %
Beredskap Verdal	10 681	10 750	10 594	-156	-1,5 %
Sum	10 832	10 700	10 594	-106	-1,0 %

Kommentar til status økonomi

Årsregnskapet for IHBR viser et regnskapsmessig merforbruk på kr. 332.810,-. Regnskapet viser at det har vært økning i totale utgifter etter at IHBR ble eget juridisk selskap. I regnskapet er fordeling av utgiftene foretatt i henhold til vedtektene. Etter at Levanger kommune har dekket kostnaden ved drift av «Beredskap Ytterøy» særskilt, er underskudd dekket inn av deltakerkommunene på bakgrunn av vedtatt fordelingsnøkkel - som for Verdal da medfører kr. 105 903.

Koronapandemien har medført høyere kostnader på noen områder og redusert kostnad på andre. Resultat er at det har vært en økt kostnad for IHBR grunnet pandemien. Nødnett er og blir en kostnad som hverken samarbeidskommunene eller IHBR har noen mulighet til å påvirke. Kostnadene for bruk av nødnettet øker for hvert år. Det er også planlagt utskifting av kostbart utstyr på nødalarmsentralene som vil føre til økte kostnader.

Selvkostområdet har et større merforbruk, men dette dekkes inn av fond. Dette er også planlagt budsjettmessig, da fondet skal avskrives til null i løpet 2020.

Lønnsutgiftene har vært en del høyere enn budsjettet, men noe har blitt dekket inn med økte inntekter i form av ulike oppdrag. Lønnsutgiftene er også den posten som vil variere mest ut ifra antall og type oppdrag.

Varslings og informasjonssystemer

Under første fase av koronamandemien ble kommunens varslingsystem (varsler via SMS) benyttet en god del. Det forventes ytterligere varslingsrunder utover høsten. Samlede merutgifter til denne type beredskap i 2020 estimeres til kr 125 000.

Oppsummering tiltak

Ut i fra forutsetningene for budsjettet for 2020 ble det tidlig i året estimert et mulig merforbruk på over 1.000.000. Dette er imidlertid redusert gjennom sterkt fokus på utgifter og inntekter gjennom hele året.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

Årsberetning 2020

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere	0,47	0,40	0,30	0,21	0,28	0,38	0,32	0,33
Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere	13,0	12,0	12,4	10,6	8,7	10,7	14,3	15,4
Kvalitet								
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1) *)	457	450	450	200	288	660	434	487

*) Inflasjonsjustert med deflator

Vann avløp og renovasjon, selvkost

Tjenesteområdebeskrivelse

Teknisk drift har ansvaret for drift/vedlikehold av kommunens vann- og avløpsanlegg, og for investeringer innenfor ovennevnte ansvarsområder.

Vann og avløp er tjenester som etter lov og forskrift skal drives i selvkost. I dette ligger at utgifter med å frambringe tjenestene skal betales av brukerne av tjenestene, dvs innbyggere og bedrifter, gjennom kommunale gebyrer. Overskudd i selvkostregnskapet skal avsettes til fond, og komme brukerne til gode i fremtiden. Et underskudd fremføres til dekning i senere år.

Utvikling og utfordringer

2020 har ikke gitt spesielle utfordringer innen vann og avløp. Pandemien har gjort det nødvendig å justere på vaktoppsettet, men ut over dette har det vært normal drift innenfor vann- og avløpssektoren gjennom året.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Kapitalutgifter selvkost	0	0	0	0	0,0 %
Produksjon av vann	4 735	5 075	5 265	190	3,6 %
Distribusjon av vann	-12 726	-12 112	-13 683	-1 571	-11,5 %
Avløpsrensing	12 462	13 192	11 500	-1 692	-14,7 %
Drift/vedlikehold av avløpsnett	-21 527	-22 272	-20 968	1 304	6,2 %
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandlin	-7	-19	-1	18	1682,1 %
Sum	-17 064	-16 136	-17 887	-1 751	-9,8 %

Kommentar til status økonomi

Selvkostregnskapet på vannforsyningssiden har gått med et overskudd på 2,2 mill i forhold til selvkost. Dette medfører at det bundne driftsfondet på vann er økt til vel 2,5 mill per 31.12.20. Tabell over viser grunnlaget for vann og avløp som går inn i selvkostregnskapet og har bla ikke med kapitalkostnadene eller felleskostnader. Selvkostregnskapet sluttbehandles i et eget eksternt system, Momentum, levert av Envidan som også bistår med ferdigstilling av selvkostregnskapet.

Selvkostregnskapet for avløp har gått med et overskudd på ca. 0,96 mill i 2020, hvilket medfører et negativt driftsfond per 31.12.20 på ca.kr.75.000,-.

Lave renter har medført at selvkostområdene vann og avløp har gått mer i pluss enn budsjettert.

Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet vann, avløp og renovasjon er effekten en mindregift på ca 100.000 kr. Dette er gebyrfinansierte tjenester, og den reduserte utgiften inngår i selvkostregnskapet.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Produktivitet								
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1) *)	4 283	4 312	4 028	3 838	3 603	3 909	4 298	4 321
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 807	2 860	3 574	2 920	2 860	2 998	2 886	2 997
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr) *)	2 877	2 923	2 395	2 802	4 279	3 133	3 353	3 881
Dekningsgrad								
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,6 %	0,4 %	0,5 %	0,1 %	0,2 %	0,2 %		0,7 %
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	83,2 %							
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	80,3 %	80,1 %	83,8 %	85,0 %	85,6 %	70,3 %		81,4 %
Vann - Andel av husholdningsabonnentene som har installert vannmåler	53,0 %	60,0 %	82,0 %	80,0 %				40,7 %
Kvalitet								
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	488	527	527	433	527	477	0	0
Renovasjon - Levert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)	250	287	287	167	287	114	0	0

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kirke

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenesteområdet Kirke omfatter først og fremst tilskudd til Den Norske Kirke. I tillegg utfører kommunen gravetjenester på kirkegårdene.

Status økonomi per tjeneste

Beløp i 1000

Tjeneste	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Rev. bud. 2020	Avvik i kr	Avvik i %
Den Norske Kirke	4 766	4 770	4 766	-4	-0,1 %
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	266	252	250	-2	-0,8 %
Gravplasser og krematorier	2 713	2 740	2 866	125	4,4 %
Sum	7 744	7 762	7 882	120	1,5 %

Kommentar til status økonomi

Utbetaling til Den Norske Kirke følger tildelt budsjett i Økonomiplan. Det foreligger tjenesteytingsavtaler mellom de tre kommunene og Sør-Innherad kirkelige fellesråd på viktige områder som kontorhold (Levanger og Verdal) og gravertjeneste knyttet til begravelser (alle de tre kommunene). Det siste medfører også at Sør-Innherad kirkelige fellesråd slipper unna med mindre maskininvesteringer enn kirkelige fellesråd som selv har totalansvaret for graving. Dette bidrar til mindre kapitalbinding og lavere drifts- og vedlikeholdskostnader".

Det største prosjektet i Verdal i 2020 var ferdigstilling av tårnene på Stiklestad kirke og Vinne kirke. Mottak av årlige forutsigbare tilskudd fra kommunen har gjort det mulig å bygge opp buffer internt slik at fellesrådet kan gjennomføre større tiltak. Investeringene i 2020 var større enn tilskudd mottatt fra kommunen. I 2020 aktiverte fellesrådet 2.96 mill for arbeid utført på Stiklestad kirke og 2 mill for Vinne kirke.

Ansvar for utbetaling av tilskudd til tros og livssynsorganisasjoner er fra 2021 overført til staten og tilskudd til denne oppgaven er tatt ut av kommunens rammetilskudd fom 2021. Utbetaling i 2020 har vært i henhold til budsjett, satser tilskudd til tros og livssynstilsorganisasjoner følger tilskudd til den Norske kirke omregnet pr medlem. Antall medlemmer i Dnk falt fra 85,1% av antall innbyggere i 2019 til 84,5% i 2020. Antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn hadde en liten økning på 0,1%.

Kommunes driftsutgifter utover tilskudd går stort sett til lønn til kirkegraver samt leasing av maskinelt utstyr. Utgiftene her har hatt et mindreforbruk på ca 100 000 under budsjett. Som en del av statens tiltakspakke mot økonomiske effekter av Korona-pandemien er arbeidsgiveravgiften for 3.termin (mai og juni) redusert med fire prosentenheter, fra 14,1 % til 10,1 %. For kommunen under ett utgjør dette i overkant av 5 millioner, mens for tjenesteområdet kirke er effekten en mindreutgift på omlag 2000 kroner.

Nytt tårn på Stiklestad kirke

Nytt tårn på Vinne kirke

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse

	Verdal 2019	Verdal 2020	Levanger	Steinkjer	Malvik	Orkland	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
Prioritet								
Netto driftsutgifter til funksjon 392 tilskudd til tros- og livssynssamfunn pr. innbygger *)	18	17	33	34	27	41	68	76
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner *)	511	503	445	600	432	672	601	651
Dekningsgrad								
Døpte i prosent av antall fødte (B)	69,0 %	71,9 %	63,7 %	62,4 %	52,0 %	66,2 %	57,2 %	48,3 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)			129,4 %	76,5 %	59,0 %	79,3 %	58,2 %	56,2 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	85,1 %	84,5 %	78,5 %	82,2 %	75,7 %	83,2 %	73,7 %	70,9 %
Medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	4,9 %	5,0 %	7,9 %	6,1 %	7,3 %	5,9 %	10,7 %	11,4 %
Andre nøkkeltall								
Kirkelige gravferder i prosent av antall døde	0,0 %	0,0 %	200,0 %	88,1 %	95,4 %	91,8 %	86,7 %	87,4 %

**) Inflasjonsjustert med deflator*